

ACORDAREA UNUI ROȚ PRINCIPAL PARTICIPĂRII COPILOR ȘI TINERILOR ÎN CADRUL REFORMEI SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI:

MANUAL INTRODUCȚIV
PENTRU PRACTICIENI

CUPRINS

Mulțumiri	3	Implicarea copiilor și tinerilor în reforma sistemului local de îngrijire	36
Prefață	5	Co-proiectarea de servicii noi	36
Glosar	6	Recrutarea personalului din cadrul serviciilor noi	37
Introducere	8	Evaluarea și îmbunătățirea serviciilor	38
Ce este reforma sistemului de îngrijire a copilului?	10	Srijinul de la egal la egal	39
Cadru legal pentru participarea copiilor	10	Mentorat	39
Ce avem în vedere prin participarea copiilor și tinerilor?	11	Rolul copiilor și al tinerilor în stimularea reformei sistemului de îngrijire a copilului la nivel local, național și internațional	40
De ce participarea copiilor și tinerilor este importantă?	13	Instruire	40
Capitolul 1 – Lucrul cu copiii și tinerii	16	Advocacy	42
Pregătirea terenului pentru o muncă sigură și semnificativă cu copiii și tinerii	17	Cercetare	47
Un cadru etic pentru participarea copiilor și tinerilor	17	Colaborarea cu alte rețele naționale și internaționale de copii și tineri	49
Așteptări	19	Capitolul 3 – Menținerea siguranței copiilor și tinerilor	50
Compensarea și remunerarea pentru participarea copiilor și tinerilor	20	Elementele de bază ale protecției și siguranței copiilor	51
Munca de participare în acțiune	20	Relatarea istoriilor în siguranță: practica informată despre traume	53
Crearea unui spațiu sigur și consolidarea motivației în cadrul activităților în grup	20	Considerente practice pentru menținerea siguranței copiilor și tinerilor	55
Găsirea grupului dumneavoastră	21	Consimțământul	56
Finding your group	21	Menținerea siguranței copiilor și tinerilor în mediul online	58
Susținerea participanților copii și tineri	21	Lucrul cu copiii și tinerii de peste 18 ani din același grup	58
Motivare	22	Protecția datelor	59
Modalități de reunire a copiilor și tinerilor	22	Capitolul 4 – Participarea incluzivă	60
Adaptarea la situațiile de urgență: Lecții din pandemia COVID-19	24	Participarea incluzivă semnificativă	61
Aprobarea alocațiilor bugetare pentru participarea copiilor și tinerilor	25	Exemple practice de participare incluzivă la reforma sistemului de îngrijire a copilului	62
Rolul personalului care sprijină participarea	26	Implementarea practicii incluzive: adoptarea modelului social al dizabilității	65
Contextul și setul de competențe	27	Modalități practice prin care activitatea voastră poate deveni mai incluzivă	66
Nevoile de formare și sprijin ale responsabililor de participare și ale altor specialiști care sprijină participarea	28	Susținerea corespunzătoare	68
Considerente importante pentru creșterea participării semnificative și incluzive în reforma sistemului de îngrijire a copilului	29	Faceți cunoștință cu Ben	69
Durabilitate	29	Capitolul 5 – Abordări participative pentru monitorizare și evaluare (M&E)	70
Capitolul 2 – Participarea copiilor și a tinerilor la reforma sistemului de îngrijire a copilului	30	Monitorizarea și evaluarea etică a participării copiilor	72
Sprijinirea drepturilor copiilor și a tinerilor de a fi implicați în propria lor îngrijire	31	Instrumente practice pentru monitorizare și evaluare	72
Informații accesibile	32	Metode și instrumente de utilizat cu copiii și tinerii în procesul de monitorizare și evaluare	73
Procesul de consultare și de luare a deciziilor	32	Instrumente de utilizat cu adulții	75
Elaborarea unui plan individual de asistență	32	Analiza și utilizarea datelor obținute în urma procesului de monitorizare și evaluare	75
Pregătirea pentru mutare	33	Concluzii	77
Ședințe pentru discutarea cazului și audieri în instanță prietenoase copiilor	36	Anexă – resurse suplimentare	78

MULȚUMIRI

Acest manual a fost susținut de Changing The Way We CareSM (CTWWC). CTWWC este o Alianță de Dezvoltare Globală finanțată de USAID, Fundația MacArthur și Fundația GHR și este implementată de Catholic Relief Services și Maestral International împreună cu alți parteneri globali, naționali și locali care lucrează împreună pentru a schimba modul în care copiii sunt îngrijiți în întreaga lume. Principalii noștri parteneri globali sunt Better Care Network, Fundația Lumos și Faith to Action.

Mulțumiri speciale sunt adresate copiilor și tinerilor care au contribuit cu expertiza, experiența și energia lor la această resursă și au dus mai departe activitatea pe care se bazează aceasta.

DESPRE LUMOS

Lumos luptă pentru dreptul fiecărui copil la o familie prin transformarea sistemelor de îngrijire a copilului din întreaga lume. Suntem o organizație de caritate internațională care muncește pentru un viitor în care fiecare copil să crească într-un mediu familial sigur și plin de afecțiune în care să prospere.

Peste 80% dintre copiii din orfelinate au părinți sau rude în viață, iar cercetările demonstrează că aceste instituții pot influența negativ creșterea și dezvoltarea copilului. Cu toate acestea aproximativ 5,4 milioane de copii de pe glob sunt actualmente plasați în instituții.

Lumos scoate în evidență cauzele principale ale separării familiilor – sărăcia, conflictele și discriminarea – și demonstrează posibilitatea reunirii în siguranță a copiilor cu familiile. Prin influențarea guvernelor pentru a reforma sistemele de îngrijire a copilului și prin consolidarea expertizei și capacităților globale cu partenerii ne asigurăm de faptul că niciun copil nu este uitat.

Fondat de autoarea J.K. Rowling, Lumos luminează calea spre un viitor mai strălucit în care fiecare copil să crească într-o familie sigură și plină de afecțiune.

Credem în familie pentru fiecare copil. Suntem Lumos.

Copertă fotografie: Jeswin Thomas on Unsplash.

Toate fotografiile din acest manual provin din lucrul și activitățile participative ale Lumos cu copiii și tinerii, cu excepția cazurilor în care se menționează altfel în sursa fotografiei.

DESPRE CHANGING THE WAY WE CARE

Apărută în rezultatul concursului 100&Change al Fundației MacArthur, Changing the Way We CareSM a fost lansată, ca o inițiativă globală, în octombrie 2018 pentru a rezolva una dintre cele mai mari probleme globale din lume - problema copiilor care cresc în afara unui mediu familial.

Convingerea de bază a Changing the Way We CareSM este că toți copiii merită să crească în medii familiale și nu în instituții de îngrijire rezidențială, numite uneori "orfelinate" și că acest lucru este posibil indiferent de locul în care trăiește copilul sau de provocările lui. Din octombrie 2018, lucrăm activ pentru ca acest deziderat să devină realitate.

Changing the Way We CareSM este finanțată de Fundația MacArthur, de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), de Fundația GHR și de alți donatori privați. Conlucrăm cu guvernele naționale, precum și cu alți parteneri, inclusiv cu Better Care Network și Faith to Action Initiative. Colaborăm îndeaproape cu persoane fizice, coaliții, ONG-uri, factori de decizie politică, guverne naționale și cu cei care au ieșit din sistemul de îngrijire rezidențială.

Changing
THE WAY WE
care

“Consider că rolul meu în calitate de autoreprezentantă este acela de a fi o persoană care le poate prezenta celorlalți viziunea copiilor asupra lucrurilor. Am șansa să vorbesc în numele altor copii vulnerabili pentru a sensibiliza publicul cu privire la problemele și provocările cu care se confruntă aceștia.”

(Veronika, autoreprezentantă, Republica Cehă)

„Ascultați ceea ce vor să vă spună copiii și tinerii. Acordați atenție la ceea ce fac ei și la modul în care reacționează la diferite situații.”

„Ajutați-i să-și atingă potențialul maxim, în funcție de nevoile lor și de ceea ce pot face cu adevărat.”

„Fiți buni cu toți copiii – ei au nevoie de iubire și înțelegere.”

„Faceți totul împreună.”

„Întrebați-l pe copil dacă poate sau nu să facă ceva.”

„Consultați opiniile copiilor – ei au multe de zis.”

(Autoreprezentanți, Moldova)

PREFAȚĂ

„Copiilor instituționalizați și, mai ales, celor cu dizabilități le sunt limitate drepturile și libertatea de a-și exprima gândurile și sentimentele. Dacă ești un copil instituționalizat, probabil că nu ai avut dreptul de a alege sau de a lua decizii de unul singur. Dacă ești un copil cu dizabilitate, ai și mai puține oportunități de a participa la propria viață. Știu acest lucru din propria experiență. Copiii ar trebui să fie participanți activi atunci când adulții iau decizii cu privire la viața lor. Ei au nevoie de sprijin, astfel încât toți să fie incluși și recunoscuți. Dacă unui copil aflat în îngrijire nu i se permite să participe, să facă alegeri, cum să ne așteptăm ca acel copil să fie cetățean activ atunci când va deveni un tânăr și va părăsi sistemul de îngrijire socială? Fiecare țară și instituție ar trebui să aibă modalități accesibile de a ne cere părerea și de a ne lua în considerare opiniile.”

(Mihaela, imaginea din stânga, autoreprezentantă profesionistă, Bulgaria)

Copiii și tinerii au dreptul de a participa la propria lor viață. Acest lucru este consemnat atât în legislația națională, cât și în cea internațională. Participarea nu este doar un drept, ci și un instrument puternic în reforma sistemului de îngrijire a copilului. Atunci când respectăm drepturile copiilor și ne asigurăm că aceștia sunt implicați în deciziile care îi afectează, lucrurile se îmbunătățesc nu numai pentru copii și tineri, ci și pentru întreaga societate.

De la o vârstă fragedă copiii ar trebui să fie sprijiniți să participe la propria viață. Modul în care aceștia participă ar trebui să fie ajustat la nevoile și potențialul lor, iar implicarea lor ar trebui să le modeleze îngrijirea în cel mai autentic și semnificativ mod posibil.

Crearea proceselor de participare și a implicării reale în procesul decizional este complexă. Participarea semnificativă trebuie să aibă loc în cadrul familiei, al școlii și al societății în general și trebuie promovată și consolidată prin diferite politici și practici. Participarea este esențială pentru dezvoltarea copiilor, permițându-le acestora să devină adulți independenți și membri activi ai societății. Astfel, participarea sprijină și construiește democrația.

Din păcate, acest drept nu este respectat în cazul tuturor copiilor. Cei care trăiesc fără îngrijire părintească, în servicii alternative, și cei care trăiesc cu dizabilități sunt supuși unui risc și mai mare de a li se încălca drepturile. Ei au mai puține oportunități de a-și exprima opinia și de a lua decizii în propria viață. Sistemele în care cresc îi încătușează, făcându-i dependenți.

Pentru a reforma cu adevărat modul în care îngrijim copiii – pentru a-i pregăti pe copii să devină independenți, părăsind serviciile de îngrijire cu capacitatea de a deveni membri activi ai societății – trebuie să sprijinim și să încurajăm participarea, demonstrând fiecărei persoane că ea are puterea de a-și modela propria viață și viețile din jurul său.

Acest manual este conceput pentru a facilita, dezvolta și încuraja participarea semnificativă în cadrul sistemului de îngrijire alternativă și al reformei sistemului de îngrijire a copilului din întreaga lume. Pentru binele copiilor, al tinerilor, al comunităților din jurul lor și pentru viitorul societății noastre.

După cum spune un autoreprezentant din Moldova: „Dacă ne luați libertatea, ne luați și responsabilitatea”.

GLOSAR

Îngrijire alternativă: un aranjament formal sau informal prin care un copil este îngrijit în afara casei părintești. Acest lucru poate fi rezultatul unei decizii a unei autorități judiciare sau administrative sau a unui alt organism acreditat în mod corespunzător, a copilului, a părintelui/părinților acestuia sau a îngrijitorilor primari, sau a unui alt furnizor de servicii de îngrijire. Formele de îngrijire alternativă includ, printre altele, instituțiile rezidențiale, asistența parentală profesionistă, îngrijirea de către rude și casele comunitare.

Interesul superior al copilului: un concept derivat din art. 3 al Convenției ONU privind drepturile copilului (UNCRC).² Simplu spus, se referă la ceea ce este mai bine pentru copilul în cauză, în urma unei evaluări holistice a circumstanțelor și nevoilor sale individuale

Persoana care părăsește sistemul de îngrijire:

o persoană care a părăsit sistemul de îngrijire. Termenul se referă adesea la persoanele care au părăsit sistemul de îngrijire la vârsta majoratului legal (18 ani în majoritatea țărilor), însă definiția utilizată în acest document se extinde pentru a include toți copiii și adulții care au petrecut timp în orice formă de îngrijire alternativă publică și/sau privată sub vârsta de 18 ani – indiferent de tipul de plasament sau de durata acestuia.

Persoanele care părăsesc sistemul de îngrijire se pot confrunta cu provocări semnificative imediat când părăsesc sistemul de îngrijire și mai târziu pe parcursul vieții. Aceștia pot fi lipsiți de sprijinul protector al familiilor și al rețelelor personale și e posibil să fi avut mai puține oportunități decât semenii lor de a-și dezvolta competențele profesionale și de viață. De asemenea, aceștia se pot confrunta cu stigmatizare socială.

Îngrijitor: persoana cu care locuiește copilul, care îi asigură copilului îngrijirea de zi cu zi, indiferent dacă aceasta este sau nu părintele său biologic. Îngrijitorul primar poate fi mama, tatăl sau un alt membru de familie, cum ar fi un bunic sau un frate mai mare, un asistent parental profesionist sau un lucrător social. Termenul se poate extinde și la aranjamentele neoficiale în care îngrijitorul nu are responsabilitate legală pentru copil.

Reforma sistemului de îngrijire a copilului:

modificări ale serviciilor și mecanismelor, realizate cu scopul de a promova și consolida capacitatea familiilor și a comunităților de a avea grijă de copiii lor; a satisface nevoile de îngrijire și protecție a copiilor vulnerabili sau aflați în situație de risc pentru a preveni separarea de familiile lor; și/sau a reduce dependența de îngrijirea rezidențială și a promova reintegrarea copiilor, asigurându-le opțiuni adecvate de îngrijire alternativă de tip familial.

Sistemul de îngrijire: cadrul legal și de politici, structurile și resursele care determină și oferă îngrijirea alternativă.

Responsabil de caz: un profesionist care gestionează planurile de îngrijire a copiilor. În funcție de context, acesta poate fi un asistent social sau un psiholog.

Dezinstituționalizare (DI): procesul de închidere a instituțiilor de îngrijire rezidențială și de asigurare a îngrijirii alternative de tip familial și a serviciilor de prevenire în cadrul comunității.

Copii și tinerii aflați în îngrijire: copiii sau tinerii care trăiesc în afara familiilor lor biologice în instituții sau în alte forme de îngrijire alternativă rezidențială și/sau de tip familial. Conform modului în care Organizația Națiunilor Unite (ONU) definește copiii și tinerii, utilizăm noțiunea de copii pentru persoanele cu vârsta de până la și inclusiv 17 ani și cea de tineri pentru persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani.³

Participarea copiilor și tinerilor: abilitarea copiilor și tinerilor cu experiență trăită de a lua decizii în propria viață, a fi lideri în comunitățile lor și a avea un cuvânt de spus în elaborarea politicilor. Acest lucru necesită o schimbare de autoritate și o conștientizare a contribuțiilor lor importante.

Ca participarea să fie „semnificativă”, participanții trebuie să înțeleagă scopul participării lor și nivelul de influență pe care se pot aștepta să-l aibă. Ei trebuie să fie ascultați și ideile lor trebuie să fie puse în aplicare în mod corespunzător. În cele din urmă, aceștia trebuie să primească un feedback adecvat și o urmărire a rezultatelor participării lor.

Pe de altă parte, participarea „tokenistică” (simbolică) este o participare mai degrabă superficială decât semnificativă, făcută poate ca un „exercițiu de bifare a căsuțelor”, în care participanții nu au influență substanțială. Participarea poate fi simbolică atunci când oamenii cu experiență trăită sunt implicați doar pentru a împărtăși istoriile personale – de fapt, acest lucru ar putea fi chiar dăunător, așa cum se descrie detaliat în Capitolul 3.

Îngrijire de tip familial: plasament pe termen scurt sau lung al unui copil într-un mediu familial ocrotitor, cu cel puțin un îngrijitor parental constant, în care copiii fac parte dintr-o familie și o comunitate care îi sprijină. Asistența parentală profesionistă, adopția și îngrijirea de către rude sunt forme de îngrijire de tip familial.

Sprijin de la egal la egal: aranjamente oficiale sau neoficiale în care oamenii își folosesc experiența trăită pentru a se sprijini reciproc. Există diferite tipuri de sprijin de la egal la egal, dar toate au scopul să reunească oameni cu experiențe comune, să ofere un spațiu de acceptare și înțelegere, să trateze experiențele tuturor ca fiind la fel de importante și să implice atât oferirea, cât și primirea unui sprijin.

Persoană/oameni cu experiență trăită: o persoană cu experiență personală în sistemul de îngrijire, inclusiv copii aflați în diferite forme de îngrijire alternativă, persoane care au părăsit sistemul de îngrijire și părinți sau îngrijitori (cum ar fi asistenții parentali profesioniști sau îngrijitorii cu legături de rudenie) ai unui copil care a trăit experiența de îngrijire alternativă.

Retraumatizare: situație în care unei persoane i se amintește în mod conștient sau inconștient de un eveniment traumatizant, ceea ce o face să trăiască aceleași senzații și/sau emoții simțite în momentul incidentului inițial.

Autoreprezentant: o persoană care se bazează pe experiența trăită pentru a pleda pentru propriile drepturi și pentru drepturile semenilor săi sau care nu are experiență de trai în sistemul de îngrijire, dar pledează împreună cu semenii care au o astfel de experiență.

Activitatea autoreprezentanților poate include vociferarea lucrurilor care sunt importante pentru ei și exprimarea nevoilor, dorințelor și sentimentelor lor. Autoreprezentarea necesită înțelegerea drepturilor, în special a dreptului de a fi implicat în luarea deciziilor privind propria viață.

Consilii consultative ale tinerilor (CCT-uri): structuri înființate de Lumos în țările participante la program pentru a sprijini copiii și tinerii să participe activ și în mod semnificativ la activitatea noastră. Membrii CCT-urilor trec printr-un proces de recrutare și au un statut oficial de membru. Aceștia se întâlnesc în mod regulat pentru a contribui la diferite domenii de activitate ale Lumos, inclusiv la elaborarea politicilor și a produselor de învățare. Cu sprijinul Lumos, consiliile consultative ale tinerilor desfășoară, de asemenea, activități bazate pe propriile lor idei și priorități.

Protecție: în linii mari, abordarea unei organizații în ceea ce privește îndeplinirea responsabilității sale de a proteja oamenii, inclusiv copiii, tinerii, adulții vulnerabili și propriul personal.

Valorile și protocoalele pe care trebuie să le respecte personalul unei organizații pentru a-și îndeplini această responsabilitate ar trebui să fie prezentate în detaliu într-o politică de protecție. Organizațiile care lucrează direct cu copiii, tinerii și adulții aflați în situații de risc ar trebui, de asemenea, să aibă un responsabil pentru protecție, care să-și consilieze colegii cu privire la practicile adecvate de protecție și să asigure respectarea politicii.

INTRODUCERE

Toți copiii și tinerii au dreptul de a crește într-un mediu familial și de a fi incluși în comunitate. Statele sunt obligate să furnizeze servicii pentru a preveni separarea inutilă și a asigura că familiile pot oferi îngrijire adecvată. În cazul în care nu este posibil ca un copil să locuiască în siguranță în familia sa biologică, ar trebui să se stabilească un plasament de îngrijire alternativă de tip familial în urma unei evaluări a interesului superior al copilului și a nevoilor sale individuale.

Indiferent dacă locuiesc cu familiile lor biologice sau în îngrijire alternativă, toți copiii și tinerii au dreptul să participe în mod semnificativ la luarea deciziilor care le afectează viața, inclusiv cele privind îngrijirea lor.

Responsabilitatea tuturor celor care lucrează cu copii și tineri este să se asigure că acest drept este respectat.

Dacă citiți acest manual, se prea poate că deja jucați un rol important în protecția copiilor și a tinerilor care se află și/sau riscă să ajungă în îngrijire alternativă. Fie că sunteți asistent social, psiholog, prestator de servicii, responsabil pentru participarea copiilor sau specialist implicat în alt mod în reforma sistemului de îngrijire a copilului în țara dumneavoastră, sperăm

să vă oferim inspirația, principiile și instrumentele practice pentru a-i implica în mod semnificativ pe copii și tineri în activitatea dumneavoastră. Atunci când este bine realizată, participarea persoanelor cu experiență trăită poate fi transformatoare și poate duce la soluții mai eficiente, care să răspundă cu adevărat nevoilor participanților și semenilor lor.

Acest manual a fost redactat de echipa internațională de participare a copiilor și tinerilor din cadrul Lumos, bazându-se pe cunoștințele lor de specialitate în ceea ce privește implicarea copiilor și tinerilor în reforma sistemului de îngrijire a copilului, alături de autoreprezentanții Lumos – copii și tineri care pledează pentru drepturile lor și ale semenilor lor – și cu contribuția activității programului „Changing the Way We Care”SM (CTWWC) și a practicienilor din domeniu. Acesta documentează lecțiile învățate prin experiența Lumos privind participarea copiilor și tinerilor, pe parcursul a mai mult de un deceniu de muncă în vederea transformării sistemului de îngrijire a copilului și se bazează pe cei trei ani de activitate a programului CTWWC în Guatemala și Kenya. Manualul conține exemple practice și descrierea cadrelor juridice și teoretice internaționale pe care se bazează abordările programului.

Organizația Lumos a fost înființată de scriitoarea J.K. Rowling în 2005, pentru a deschide calea către un viitor mai bun pentru copiii care trăiesc în mediul nociv din orfelinate și alte instituții.

Prin combaterea cauzelor separării copilului de familie – sărăcie, abuz, violență în familie și discriminare pe criterii de dizabilitate – copiii pot crește în familii iubitoare în care se pot dezvolta și pot fi sprijiniți pentru a-și atinge potențialul maxim. În ultimii zece ani, am colaborat cu copiii și tinerii care au experiența de trai în îngrijire instituțională, printre care și cei cu dizabilități, pentru a ne completa activitatea și pentru a duce mai departe schimbarea împreună.

„Changing the Way We Care”SM (CTWWC), o inițiativă condusă de organizațiile Catholic Relief Services și Maestral International, promovează îngrijirea familială sigură și grijulie pentru copiii din instituții care se reunesc cu familia sau care riscă să fie separați de familie. CTWWC activează cu caracter demonstrativ în trei țări: Guatemala, Kenya și Moldova, pentru a consolida familiile și a reforma sistemele naționale de îngrijire a copilului prin reunificarea familiilor, reintegrarea copiilor în familii și îngrijirea alternativă de tip familial.

MODURILE DIFERITE ÎN CARE LUMOS LUCREAZĂ CU COPIII ȘI TINERII

Asigurarea sprijinului și serviciilor

Lumos lucrează cu copiii aflați în servicii de îngrijire alternativă, inclusiv în instituții rezidențiale, în școli și cu cei care au părăsit sistemul de îngrijire, ajutându-i să fie implicați în luarea deciziilor care le afectează viața și să se pregătească pentru o viață independentă.

Susținerea participării copiilor și a tinerilor la reforma sistemului de îngrijire a copilului.

Lumos promovează și sprijină participarea activă a autoreprezentanților în procesul de pledare pentru implementarea reformei sistemului de îngrijire a

copilului. Lucrăm cu copii și tineri în calitate de autoreprezentanți, co-formatori, cercetători, evaluatori, consultanți și experți la nivel instituțional, local, național și global. De-a lungul anilor, mai mulți tineri ni s-au alăturat și ei în calitate de aliați în procesul de promovare a drepturilor copiilor. Deși ei înșiși nu au o experiență directă în domeniul îngrijirii alternative, aceștia susțin cu mult entuziasm dreptul tuturor copiilor de a crește într-un mediu sigur și grijuliu. Contribuția lor ne-a îmbogățit munca și ne-a permis să ne asociem cu inițiative de tineret mai generale, sporindu-ne astfel raza de acțiune.

Sperăm că experiența și abordarea noastră vă vor ajuta să elaborați un model de participare a copiilor și tinerilor care să răspundă atât nevoilor organizației dumneavoastră, cât și ale copiilor și tinerilor cu care lucrați.

CE ESTE REFORMA SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI?

Cititorii acestui manual, probabil, sunt deja implicați, într-o anumită măsură, în reforma sistemului de îngrijire a copilului. Pentru cei care nu cunosc acest concept, reforma sistemului de îngrijire a copilului se referă la modificările sistemelor și mecanismelor care:

- promovează și consolidează capacitatea familiilor și a comunităților de a îngriji copiii
- abordează nevoia de îngrijire și protecție a copiilor vulnerabili sau aflați în situație de risc pentru a preveni separarea de familiile lor
- reduce dependența de îngrijirea rezidențială, promovează reintegrarea copiilor și se asigură că sunt disponibile opțiuni adecvate de îngrijire alternativă de tip familial.

În cadrul reformei sistemului de îngrijire a copilului, dezinstituționalizarea sau „DI” presupune reunificarea copiilor din instituții cu familiile lor printr-un proces planificat, pentru a promova o reintegrare sănătoasă și durabilă, evitând separarea repetată sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, dezvoltând servicii de îngrijire alternativă de tip familial de bună calitate, care să răspundă nevoilor individuale ale acestora, cum ar fi asistența parentală profesionistă, îngrijirea de către rude și tutela.

Multe organizații și persoane inteligente și bine intenționate finanțează îngrijirea instituțională, deoarece consideră că astfel ajută copiii și tinerii în situație de risc. Deseori, ei nu cunosc deloc daunele majore și potențial ireparabile, pe care le poate provoca acest sistem dezvoltării fizice și cognitive a copiilor, bunăstării lor emoționale și sociale și șanselor lor în viață pe termen lung.⁴ Prin urmare, acțiunile de advocacy și sensibilizarea publicului sunt esențiale pentru a pune capăt instituționalizării copiilor și separării inutile a familiilor. Prin această activitate asigurăm redirecționarea fondurilor importante, în prezent blocate în instituții, către servicii menite să ajute copiii să se dezvolte în familii și în comunități.

CADRUL LEGAL PENTRU PARTICIPAREA COPILOR

Dreptul fiecărui copil de a participa pe deplin și în cunoștință de cauză la deciziile privind viața sa este consacrat prin dreptul internațional. Articolul 12 din

Convenția ONU privind drepturile copilului⁵ (UNCRC) stipulează că copiii au dreptul de a-și exprima liber opinia asupra tuturor aspectelor care îi privesc, și că aceste opinii ar trebui să fie luate în considerare, ținându-se seama de vârsta lor și de gradul lor de maturitate.

Mai exact, dreptul copiilor aflați în îngrijire alternativă sau care au trăit experiența îngrijirii alternative de a participa la deciziile care îi privesc pe ei și pe semenii lor este reafirmat în Liniile directoare ONU cu privire la îngrijirea alternativă a copiilor și în Rezoluția Adunării Generale a ONU din 2019 cu privire la drepturile copilului (axată pe copiii lipsiți de îngrijire părintească). În contextul îngrijirii alternative, dreptul la participare poate însemna orice, de la decizia copiilor cu privire la ceea ce vor să mănânce și cu cine vor să se împrietenească, până la cea privind tipul de plasament în care vor locui.

Dreptul de participare nu înseamnă neapărat să ai ultimul cuvânt, deoarece, în cele din urmă, deciziile juridice importante trebuie să fie întotdeauna luate în funcție de ceea ce este în interesul superior al copilului. **Cu toate acestea, este întotdeauna în interesul superior al copilului să i se ceară părerea, să se ia cu adevărat în considerare acest lucru și să i se explice deciziile și rezultatele într-un limbaj accesibil.**

De asemenea, UNCRC stipulează că copiii au dreptul la libertatea de exprimare (art. 13) și la accesul la informație (art. 17), ambele fiind principii esențiale ale activității de participare. Drepturile prevăzute în Convenție se aplică tuturor copiilor, fără discriminare (art. 2).

Copiii cu dizabilități li se oferă garanții suplimentare în temeiul art. 7 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD),⁶ care prevede că aceștia trebuie să fie ajutați pentru a se bucura pe deplin de dreptul la o participare corespunzătoare vârstei și capacităților lor.

Deși aceste drepturi există în teorie, mult prea des adulții iau decizii în numele copiilor, fără a-i consulta. De exemplu, am întâlnit responsabili de caz care au evaluat unde ar trebui să se mute copiii din instituții, bazându-se doar pe notele lor de caz, fără să se întâlnească vreodată cu copilul în persoană. Toți cei

care lucrează în cadrul reformei globale a sistemului de îngrijire a copilului, fie în calitate de factori de decizie politică, fie în calitate de îngrijitori direcți trebuie să găsească modalități de a asigura respectarea dreptului tuturor copiilor și tinerilor de a participa în mod activ la

deciziile care îi privesc, atât la nivel individual, cât și la un nivel mai larg, în comunitatea lor. Acest lucru trebuie să fie făcut într-un mod incluziv și nediscriminatoriu, astfel încât toți copiii, indiferent de mediul din care provin, să poată participa.

CE AVEM ÎN VEDERE PRIN PARTICIPAREA COPILOR ȘI TINERILOR?

În activitatea noastră, constatăm adesea că oamenii nu înțeleg pe deplin ce presupune cu adevărat participarea copiilor și a tinerilor. În acest manual sunt examinate diferite forme de participare, dar, în linii mari, participarea înseamnă ascultarea copiilor din toate mediile din care provin, de toate vârstele

și cu toate capacitățile lor în evoluție (inclusiv pe cei cu dizabilități) și crearea oportunităților adecvate pentru ca aceștia să își exprime opiniile și să primească comentarii, asigurându-se că ei își pot asuma, în cunoștință de cauză, un rol activ în procesul de luare a deciziilor cu privire la propriile vieți și la societate.

CE ÎNSEAMNĂ PARTICIPAREA ÎN OPINIA AUTOREPREZENTANȚILOR

„Implicarea în ceea ce tinerii doresc, le place și au nevoie, luând în considerare potențialul lor și ținând spre creșterea și dezvoltarea lor personală.”

„Implicarea directă în deciziile și problemele care îl afectează pe tânăr.”

„Să fie activi, să aibă interesul de a schimba ceva în viața lor, să fie deschiși spre schimbare și să iasă din zona lor de confort.”

„Să aibă un cuvânt de spus și să fie atenți la fiecare detaliu important din viața lor – acest lucru îi va ajuta pe ceilalți să înțeleagă că nu totul e așa cum pare la prima vedere.”

„Participarea are loc atunci când un copil înainte de a fi mutat de la un serviciu de îngrijire la altul este mai întâi informat, întrebă și consultat.”

„Opiniile tinerilor trebuie să fie luate în considerare în procesele de luare a deciziilor, în formularea și programarea politicilor și a legislației. Noi înșine ne exprimăm cel mai bine propriile noastre nevoi. Nimic nu ar trebui să se facă sau să se decidă pentru noi fără participarea noastră”.

(Autoreprezentanți din Moldova și Kenya)

Nu există o abordare universală a participării. Abordarea pe care o veți folosi va depinde de natura proiectului, de nevoile, interesele și așteptările copiilor și tinerilor, precum și de experiența specialiștilor care lucrează cu ei. La Lumos folosim trei abordări principale pentru a lucra cu copiii și tinerii, abordări care au fost adaptate după scara participării a lui Hart:⁷

- **Consultare** – cazul în care adulții le cer opiniile copiilor și tinerilor pentru a-i ajuta să ia decizii. De exemplu, atunci când este elaborată o nouă politică, opiniile copiilor și tinerilor sunt adesea solicitate în cadrul unor grupuri de discuții sau colectate prin intermediul chestionarelor. Apoi, politica este redactată de adulți, care țin cont de diferite considerente, inclusiv ideile tinerilor.
- **Colaborare sau coproducție** – cazul în care copiii și tinerii lucrează împreună cu adulții ca parteneri egali și pot influența procesul decizional. De exemplu, copiii și tinerii ar putea fi implicați în proiectarea în comun a unui serviciu pe care îl vor utiliza ei și semenii lor.
- **Participarea condusă de copii sau de tineri n** – cazul în care copiii și tinerii iau decizii și sunt coordonatorii propriilor proiecte, cu sprijinul adulților, dacă este necesar. De exemplu, tinerii ar putea organiza propria lor campanie de sensibilizare a publicului sau propriul lor proiect de cercetare.

În diferite etape ale ciclului proiectului pot fi utilizate diferite abordări de participare. Există multe moduri prin care copiii și tinerii pot iniția și conduce propria activitate, dar, din experiența noastră, poate fi o provocare să se urmărească o participare condusă de copii, de exemplu, atunci când se lucrează asupra elaborării unei strategii organizaționale complexe. Oricare ar fi abordarea utilizată, este esențial ca tinerii și copiii participanți să fie de la început conștienți de nivelul de influență pe care îl vor avea, pentru a le gestiona așteptările.

O lecție importantă pe care am învățat-o este că procesul de participare poate fi mai important decât rezultatele. Acest lucru este valabil, în special, pentru copiii și tinerii care, în trecut, au avut oportunități limitate de a-și exprima opiniile și de a lua decizii.

„Nu mai suntem invizibili, ci recunoscuți și respectați.”

(Autoreprezentant, Bulgaria)

DE CE PARTICIPAREA COPIILOR ȘI TINERILOR ESTE IMPORTANTĂ?

Reforma sistemului de îngrijire a copilului implică multe părți interesate – politicieni și factori de decizie politică, donatori, responsabili de cazuri, părinți, îngrijitori și alți membri ai familiei și ONG-uri, pentru a numi doar câteva. Este ușor să pierdem din vedere copiii și tinerii, care ar trebui să fie în centrul tuturor activităților noastre. Participarea copiilor și tinerilor aduce o serie de beneficii, care pot contribui la transformarea cu succes a sistemului de îngrijire a copilului și care, în cele din urmă, duc la rezultate mai bune pentru toți.

Prin activitatea de participare, ne propunem să contribuim la transformarea percepției copiilor și a tinerilor din „beneficiari” în participanți activi la propriile vieți și în adevărați parteneri în reforma sistemului de îngrijire a copilului. Printre alte potențiale beneficii pentru copii și tineri se pot număra:

- O mai mare conștientizare a propriilor lor drepturi la o viață de familie, de a fi incluși în comunitate și de a avea un cuvânt de spus în luarea deciziilor.
- O mai mare încredere și stimă de sine.
- Abilități de comunicare îmbunătățite.
- O mai bună pregătire pentru a deveni adulți independenți.
- Oportunități de a-și exprima opiniile, de a fi ascultați și de a le fi luate în serios opiniile în procesul decizional; pentru unii dintre tinerii pe care îi sprijinim aceasta este o experiență cu totul nouă.
- Noi oportunități de instruire și experiență de muncă.
- Dezvoltarea unor noi abilități de viață și de încadrare în câmpul muncii, care sporesc perspectivele de continuare a studiilor sau de angajare la un loc de muncă remunerat.
- Cunoștințe sporite despre cum să se protejeze de abuzuri pe ei înșiși și pe ceilalți.
- Oportunități potențiale de a călători (în țara lor de origine sau în străinătate) și de a învăța despre alte culturi.
- Un sentiment de împlinire prin faptul că influențează schimbarea și îmbunătățesc condițiile de trai pentru alți copii.
- Dezvoltarea unor relații bune cu semenii care au

trăit experiențe asemănătoare și cu personalul căruia îi pasă cu adevărat de ei. Acest lucru poate duce la prietenii pe viață, fapt care îi ajută pe tineri să se simtă mai plini de speranță, mai puternici și mai liberi.

- Îmbunătățirea bunăstării mintale – deși participarea nu este o activitate terapeutică, mulți copii și tineri consideră că discuțiile despre probleme și experiențele comune îi ajută să își proceseze propria istorie și să găsească pozitivitate în provocările cu care s-au confruntat.

Beneficiile pentru familie pot include:

- Îmbunătățirea capacității de a fi părinte și promovarea dezvoltării individuale și a autonomiei copiilor.
- Îmbunătățirea relațiilor de familie.
- Oportunități de socializare a copiilor și de dezvoltare a conexiunilor sociale.

Beneficiile pentru comunitatea mai largă pot include:

- Susținerea copiilor să își revendice drepturile fundamentale și să joace un rol activ în societatea civilă.
- Îmbunătățirea serviciilor de proiectare, ceea ce duce la rezultate mai bune pentru copii și familii.
- O mai bună incluziune și reducerea stigmatizării – copiii și tinerii care au experiența de trai în îngrijire instituțională, în special cei cu dizabilități, sunt printre cei mai marginalizați din societate. Lucrul în parteneriat cu aceștia pentru promovarea vizibilității și abilităților lor poate contribui la catalizarea unei mai mari incluziuni a acestora în societate și la reducerea stigmatizării.
- Recunoaștere și prioritizare sporite ale drepturilor copiilor și ale problemelor lor.
- Îmbunătățirea procesului decizional și a contactului cu comunitățile, cu specialiștii, cu personalul din cadrul serviciilor și cu autoritățile locale.
- Mai multă înțelegere și încredere în sistemul de protecție a copilului, în serviciile și în lucrătorii din acest domeniu.

Beneficiile pentru reforma sistemului de îngrijire a copilului pot include:

- Noile servicii, campanii sau proiecte au mai mult succes și sunt mai prietenoase copiilor.
- Părțile interesate sunt mai receptive la mesaje atunci când acestea provin de la copii și tineri.
- Activități de advocacy mai autentice.
- Expertiza unică și indispensabilă, împărtășită de persoanele cu experiență trăită, ajută la îmbunătățirea proiectării serviciilor și practicilor.

Beneficiile pentru organizații, specialiști și responsabilii de elaborarea politicilor:

- Politici mai bine concepute și servicii cu un impact mai mare și mai eficiente din punctul de vedere al costurilor.
- Perspectivele propuse de copii și tineri sunt creative și oferă o înțelegere diferită a provocărilor.
- Sporirea autenticității, credibilității și reputației organizaționale.
- O mai mare responsabilitate față de copiii, tinerii și comunitățile pe care le sprijină organizația.
- Îndeplinirea obligațiilor prevăzute în cadrele legale internaționale (inclusiv art. 12 din UNCRC).

- Creșterea satisfacției profesionale a facilitatorilor – multe dintre părțile interesate care lucrează în cadrul reformei sistemului de îngrijire a copilului sunt prea departe de copiii și tinerii pe care îi deservesc. Lucrând împreună cu aceștia, personalul va înțelege mai bine impactul pe care îl are, ceea ce poate servi drept recompensă și motivație puternică.
- Politici și practici mai eficiente, mai bine adaptate nevoilor copiilor și tinerilor. Elaborarea politicilor și a serviciilor împreună cu oamenii care le vor folosi efectiv ajută la asigurarea faptului că acestea sunt relevante și se bazează pe ceea ce oamenii își doresc și de ce au nevoie cu adevărat. Acest mod de acțiune duce la o eficacitate sporită și la o eficiență mai mare din punctul de vedere al costurilor.
- Îmbunătățirea comunicării și a colaborării dintre furnizorii de servicii sau dintre factorii de decizie politică și copii și tineri.
- O mai bună înțelegere a importanței și a aspectelor practice ale participării, care poate crea o moștenire care se extinde dincolo de procesul de transformare a sistemului de îngrijire a copilului.
- Oportunități de învățare și dezvoltare reciprocă atât pentru copii, cât și pentru adulți.
- O mai bună înțelegere a efectelor negative ale separării de familie și ale instituționalizării – cei care elaborează politici și iau decizii și cei care dezvoltă și pun în aplicare serviciile înțeleg mai bine impactul instituționalizării și al separării de familie datorită faptului că ascultă de vocile celor care au trăit această experiență.
- Participarea semnificativă poate fi atractivă pentru donatori.

„Nimic nu se compară cu experiența, și mai ales cu experiența tinerilor care au crescut în sistemul de îngrijire. Odată ce ne alăturăm altor lideri și experți mondiali pentru a pune capăt instituționalizării copiilor, nu există o cerință mai mare decât „Nimic despre noi fără noi”. Implicarea și participarea copiilor și a celor care au părăsit sistemul de îngrijire în reforma sistemului de îngrijire a copilului ar trebui să fie semnificativă, nu doar prin relatarea experienței, ci pe tot parcursul procesului, de la conceperea și formularea politicilor, până la evaluare. Suntem experți prin experiență – voi cunoașteți politicile, noi cunoaștem practica!”

(autoreprezentant, Kenya)

Tineri vorbesc despre modul în care au beneficiat personal de pe urma participării

„Ceea ce s-a schimbat pentru mine este că pot să comunic mai bine, să nu mă cert, ci să ascult opiniile celorlalți și să discut despre ele. Nu îmi este frică să cunosc oameni și să îmi exprim opinia.”

(Pavel, autoreprezentant, Republica Cehă)

„Am devenit mai independent, mai curajos să lupt pentru drepturile mele, mai activ în diferite situații de viață și mai pregătit să îmi ajut semenii.”

(autoreprezentant, Bulgaria)

„Lumos mi-a oferit o experiență de viață, m-a susținut să capăt mai multă încredere și să învăț cum să depășesc dificultățile din viață.”

(Olga, autoreprezentantă, Moldova)

Un exemplu al modului în care noi, ca organizație, am beneficiat de pe urma participării

De exemplu, ascultând un tânăr care a părăsit sistemul de îngrijire din Kenya, am aflat din prima sursă că deseori instituțiile nu reușesc să satisfacă necesitățile culturale și identitare ale copiilor. Când era mic, a fost plasat într-un orfelinat din Nairobi, departe de satul

în care s-a născut. Când s-a întors, ca adolescent, își uitase limba maternă și nu mai putea comunica cu familia sau cu comunitatea sa. Acesta este doar un exemplu individual al modului în care participarea ne îmbogățește și ne consolidează încontinuu cunoștințele despre experiențele copiilor, care trebuie apoi folosite pentru a îmbunătăți programele.

CAPITOLUL 1

LUCRUL CU COPIII ȘI TINERII

Potențialul participării copiilor și tinerilor la reforma sistemului de îngrijire a copilului este foarte mare, de la co-proiectarea serviciilor până la activitățile de advocacy pentru tineri. În capitolul doi sunt prezentate în detaliu diversele moduri în care pot fi implicați copiii și tinerii, în timp ce acest capitol se concentrează pe elementele de bază ale lucrului cu copiii și tinerii, inclusiv pe aspectele practice, care trebuie luate în considerare. Acesta nu este exhaustiv, dar sperăm că vă va ajuta să puneți bazele unei activități de participare sigură și eficientă cu copiii și tinerii. Atunci când puneți în aplicare aceste metode, este important să le adaptați acolo unde este necesar, în funcție de contextul cultural, de vârsta și de nevoile grupului cu care lucrați.

PREGĂTIREA TERENULUI PENTRU O MUNCĂ SIGURĂ ȘI SEMNIFICATIVĂ CU COPIII ȘI TINERII

Un cadru etic pentru participarea copiilor și tinerilor

Vă recomandăm ferm să implementați un set de principii generale pentru modul în care lucrați cu copiii și tinerii. Existența principiilor oferă un cadru etic care stă la baza activității de participare și constituie o bază pentru monitorizare și evaluare. Comitetul pentru drepturile copilului al Organizației Națiunilor Unite a elaborat principii standardizate pe care le-ați putea adopta. Acestea sunt:

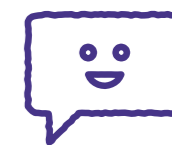
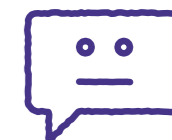
Transparent și informativ – copiii și tinerii trebuie să obțină informații complete, accesibile, care țin cont de diversitate și corespund vârstei lor, cu privire la dreptul lor de a-și exprima viziunile și la modul în care va avea loc participarea, domeniul de aplicare, scopul și potențialul impact al acesteia.

Voluntar – copiii și tinerii nu trebuie să fie niciodată constrânși să-și exprime părerile împotriva voinței lor și trebuie să fie informați că pot înceta să se implice la orice etapă.

Respectuos – opiniile copiilor și ale tinerilor trebuie tratate cu respect și trebuie să li se ofere acestora posibilitatea de a formula idei și a iniția activități. Adulții care lucrează cu copiii și tinerii ar trebui să recunoască, să respecte și să se bazeze pe exemplele bune de participare a copiilor, de exemplu, în ceea ce privește contribuția acestora în familie, școală, cultură și mediul de lucru. Aceștia trebuie, de asemenea, să înțeleagă contextul socioeconomic, de mediu și cultural al vieții copiilor și tinerilor. Oamenii și organizațiile care lucrează pentru și cu copiii ar trebui, de asemenea, să respecte opiniile copiilor cu privire la participarea la evenimentele publice.

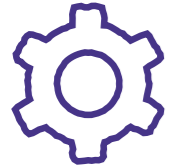
Relevant – aspectele asupra cărora copiilor li se cere să-și exprime punctele de vedere ar trebui să fie cu adevărat relevante pentru viețile lor, astfel încât aceștia să poată valorifica cunoștințele, competențele și abilitățile lor. De asemenea, trebuie creat un spațiu care să le permită copiilor să evidențieze și să abordeze problemele pe care ei înșiși le consideră relevante și importante.

Prietenos copiilor și tinerilor – mediile și metodele de lucru ar trebui să fie adaptate la capacitățile copiilor. Ar trebui să se aloce timp și resurse adecvate pentru a asigura faptul că copiii și tinerii sunt pregătiți și că au încrederea și oportunitatea de a contribui cu punctele lor de vedere. Trebuie să se ia în considerare faptul că copiii vor avea nevoie de diferite niveluri de sprijin și forme de implicare, în funcție de vârstă și de capacitățile lor în evoluție.

Incluziv – participarea trebuie să fie incluzivă, să evite tiparele existente de discriminare (bazate pe gen, naționalitate, limbă, dizabilitate, vârstă, mediu familial etc.) și să încurajeze oportunitățile de implicare a copiilor marginalizați, atât a fetelor, cât și a băieților. Copiii și tinerii nu sunt un grup omogen, iar participarea trebuie să asigure egalitatea de șanse pentru toți, fără nici un fel de discriminare bazată pe vreun criteriu. De asemenea, programele trebuie să se asigure că țin cont de particularitățile culturale ale copiilor și tinerilor din toate comunitățile.

Sprijinit prin formare – adulții au nevoie de pregătire, competențe și sprijin pentru a facilita în mod eficient participarea copiilor și tinerilor, pentru a le oferi, de exemplu, competențe de ascultare, de lucru în comun cu copiii și de implicare eficientă a copiilor în funcție de evoluția capacităților acestora. Înșși copiii și tinerii pot fi implicați în calitate de formatori și facilitatori în ceea ce privește modul de promovare a participării eficiente. Aceștia au nevoie de consolidarea capacităților pentru a-și consolida competențele, de exemplu, în ceea ce ține de participarea eficientă și conștientizarea drepturilor lor, precum și de instruirea în organizarea de reuniuni, strângerea de fonduri, relația cu mass-media, vorbitul în public și activitățile de advocacy.

Sigur și care ține cont de riscuri – în anumite situații exprimarea punctelor de vedere poate implica riscuri. Adulții au o responsabilitate față de copiii și tinerii cu care lucrează și trebuie să ia toate măsurile de precauție pentru a minimiza riscul violenței împotriva copiilor, a exploatării sau orice alte consecințe negative a participării acestora. Este esențial să se elaboreze o strategie clară de protecție a copilului, care să recunoască riscurile specifice cu care se confruntă anumite grupuri de copii și obstacolele suplimentare cu care se confruntă aceștia în obținerea de ajutor. Copiii trebuie să fie conștienți de dreptul lor de a fi protejați și să știe unde să se adreseze pentru ajutor, în caz de necesitate.

Responsabil – este esențial un angajament privind monitorizarea și evaluarea. De exemplu, în orice proces de cercetare sau de consultare, copiii trebuie să fie informați cu privire la modul în care opiniile lor au fost interpretate și utilizate și, acolo unde este necesar, trebuie să li se ofere posibilitatea de a contesta și de a influența analiza constatărilor. Copiii au, de asemenea, dreptul de a primi un feedback clar cu privire la modul în care participarea lor a influențat orice rezultat. Ori de câte ori este oportun, copiilor ar trebui să li se ofere posibilitatea de a participa la procesele sau activitățile de monitorizare. Monitorizarea și evaluarea participării copiilor trebuie să se realizeze cu copiii înșși, acolo unde este posibil.⁸

La Lumos am decis să ne dezvoltăm propriile principii, în parteneriat cu copiii și tinerii, cu toate acestea, ele sunt similare cu cele stabilite de Organizația Națiunilor Unite.

Atunci când este bine făcută, participarea la reforma sistemului de îngrijire a copilului poate fi o experiență pozitivă și emancipatoare, dar este esențial ca această activitate să fie sigură, să respecte drepturile fiecăruia și să nu riște o retraumatizare. Copiii și tinerii care au fost separați de familie și instituționalizați au suferit, adesea, traume semnificative, ceea ce îi poate face mai predispuși la anumite tipuri de consecințe negative asociate. Am dedicat un capitol întreg considerațiilor legate de protecție, deoarece acestea sunt numeroase. Există numeroase obligații de protecție, sănătate și siguranță care trebuie planificate cu atenție, de la protecția copiilor împotriva violenței și a abuzurilor, la obținerea și stocarea datelor copiilor și ale tinerilor, la organizarea evenimentelor rezidențiale. Înainte de a începe să lucreți direct cu copiii, tinerii și adulții aflați în situație de risc, este esențial să dispuneți de o politică și de proceduri solide de protecție, inclusiv protecția copiilor. Toți membrii personalului, voluntarii și partenerii de proiect care lucrează direct cu copiii, tinerii și adulții aflați în situație de risc trebuie să înțeleagă și să semneze politica de protecție și să urmeze procedurile descrise pentru a se asigura că vor reacționa adecvat la orice preocupări de protecție ce vor apărea. De asemenea, trebuie să fie efectuate verificări ale antecedentelor pentru toți membrii personalului care au contact direct cu copiii, tinerii și adulții aflați în situație de risc, înainte ca aceștia să înceapă să lucreze.

Participare formală vs. participare semnificativă

Atunci când copiii și tinerii participă în mod semnificativ, atât ei, cât și organizația beneficiază de pe urma procesului. Experiențele copiilor și ale tinerilor sunt complexe și diverse și este important ca acest lucru să se reflecte în modul în care organizațiile care lucrează cu ei comunică istoriile, opiniile și ideile lor. Copiii și tinerii trebuie să fie recunoscuți drept contribuitori valoroși, ale căror opinii și voci sunt cu adevărat luate în considerare. Organizațiile trebuie să aibă grijă să nu aleagă selectiv istorii sau idei care, în opinia lor, sunt ceea ce dorește să audă publicul.

„Participarea formală este participarea falsă, fără implicarea directă a copilului sau tânărului. Acest lucru are loc atunci când adultul îi dictează copilului sau tânărului ce să facă, fără a lua în considerare punctul de vedere și/sau interesele acestuia. Participarea semnificativă are loc atunci când participarea copiilor și tinerilor este luată în serios, iar deciziile sunt luate de către ambii.”

(autoreprezentant, Moldova)

AȘTEPTĂRI

Atunci când copiii și tinerii cu experiență trăită sunt implicați în mod semnificativ, devine clar câtă înțelepciune și intuiție au. Cu toate acestea, este important să ținem minte că aceștia nu sunt specialiști și nu lucrează pentru noi. Aceștia au adesea vieți ocupate și complicate în afara muncii pe care o fac cu noi, așa că trebuie să ne gestionăm așteptările și să ne adaptăm practicile de lucru atunci când încercăm să implicăm copiii și tinerii. Acest lucru include planificarea activităților în așa fel încât să nu punem presiune asupra tinerilor să respecte termene limită nerealiste. Principala prioritate în orice activitate care implică copiii și tinerii este siguranța și bunăstarea acestora, nu finalizarea proiectului. Copiii și tinerii nu trebuie să fie niciodată văzuți ca un instrument pentru atingerea obiectivelor organizațiilor noastre.

Pe măsură ce activitatea noastră de participare a evoluat, tinerii pe care îi sprijinim au primit numeroase solicitări de consultare și colaborare atât din cadrul organizației noastre, cât și din partea partenerilor externi. Majoritatea sunt cu totul bine intenționate, dar trebuie să evaluăm în permanență beneficiile participării pentru copii și tineri și să ne asigurăm că aceasta este în conformitate cu interesele și prioritățile lor. În calitate de organizație, trebuie să fiți sinceri referitor la așteptările pe care le aveți de la copii și tineri și să vă gândiți la ceea ce le oferă activitățile propuse de dumneavoastră. În același timp, este important să fiți transparenți în acest proces și să evitați favoritismul, pentru a vă asigura că oportunitățile atractive de participare sunt distribuite în mod corect în cadrul grupului de copii și tineri cu care lucrați.

COMPENSAREA ȘI REMUNERAREA PENTRU PARTICIPAREA COPIILOR ȘI TINERILOR

Copiii și tinerii care participă la programele noastre o fac voluntar, în funcție de interesele lor proprii, cu toate acestea, ei nu ar trebui să rămână niciodată fără bani din cauza participării lor. Este esențial ca cheltuielile acestora să fie integrate în planurile și bugetele proiectelor. Acestea pot include transport în condiții de siguranță, băuturi răcoritoare și date mobile. S-ar putea ca ei să nu poată plăti pentru aceste lucruri și să fie rambursați, prin urmare, ar trebui să vă gândiți din timp la modul în care le veți asigura cheltuielile necesare.

Există, de asemenea, cazuri specifice în care le cerem să participe, pentru a răspunde nevoilor organizației noastre. Aceasta ar putea include:

- participarea la comisiile interviurilor de angajare a personalului
- prezentarea cursurilor de formare și a atelierelor de lucru
- consultanță cu privire la inițiative, strategii, documente, proiecte etc.
- editarea materialelor.

Considerăm că participarea în astfel de situații îndeplinește cerințele pentru remunerarea financiară. De asemenea, organizațiile ar trebui să țină cont de faptul că, pentru a participa, tinerii s-ar putea să piardă ocazia de a lucra la alte activități remunerate.

Remunerarea nu este întotdeauna simplă. Este important să cunoașteți legislația locală privind angajarea copiilor, să verificați dacă plata va avea implicații fiscale pentru tineri și să identificați orice alți factori de risc care ar putea avea legătură cu remunerarea. Atunci când este posibil și dacă tinerii preferă acest lucru, organizațiile ar putea încerca să exploreze forme alternative de remunerare, cum ar fi voucherele sau bursele. În ciuda complexității potențiale, remunerarea este o parte esențială a valorificării competențelor și a perspectivelor bogate pe care persoanele cu experiență de viață le aduc în activitatea noastră. De asemenea, remunerarea le poate oferi tinerilor o experiență plătită în cadrul unei activități cu un scop precis.

Adesea, există preocupări legate de faptul că remunerarea tinerilor poate influența contribuția lor, poate deveni principala motivație pentru participarea lor sau poate crea concurență între tineri. Elaborarea unei politici care să determine în ce situație remunerarea este adecvată și modul în care sunt selectați tinerii pentru a participa la activități remunerate poate contribui la rezolvarea acestei probleme, prin asigurarea transparenței și evitarea favoritismului.

MUNCA DE PARTICIPARE ÎN ACȚIUNE

Copiii și tinerii pot participa individual sau ca parte a unui grup. Grupurile pot deja exista, de exemplu, o clasă școlară sau rezidenții unei case comunitare, sau pot fi înființate cu sprijinul specialiștilor sau al unei organizații, uneori ca rezultat al unor inițiative ale copiilor și tinerilor, care doresc să lucreze împreună. Crearea grupurilor de participare este un mod eficient de a implica copiii și tinerii în reforma sistemului de îngrijire a copilului.

Lucrul în grup le poate oferi copiilor și tinerilor un sentiment de apartenență, permițându-le să își pună în comun cunoștințele și abilitățile pentru a aborda probleme mai complexe decât cele pe care le-ar putea aborda singuri, să împărtășească diverse perspective, să ofere și să primească sprijin social și să stabilească o identitate comună cu ceilalți membri ai grupului. Grupurile ar putea fi create pentru a îndeplini sarcini sau activități în cadrul unui proiect specific sau ca structuri pe termen lung care lucrează la o gamă mai largă de activități în timp (de exemplu, CCT-urile Lumos).

CREAREA UNUI SPAȚIU SIGUR ȘI CONSOLIDAREA MOTIVAȚIEI ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR ÎN GRUP

Activitatea de participare a copiilor și a tinerilor este voluntară și extracurriculară. Pentru ca participanții să rămână motivați, programul trebuie să fie interesant și distractiv. Vă sfătuim să folosiți o gamă largă de activități, cum ar fi lucrul în grup, discuții, ateliere de lucru, conferințe, excursii și tabere și să vă asigurați că aveți pregătite o mulțime de jocuri și exerciții de încălzire dinamizante.

GĂSIREA GRUPULUI DUMNEAVOASTRĂ

Atunci când creați grupuri, vă recomandăm să identificați copiii și tinerii cu experiență de trai în îngrijirea alternativă, vizitând servicii precum școlile, casele de copii sau grupurile de sprijin pentru asistenții parentali profesioniști, să vă prezentați și să prezentați proiectul. Încă un mod eficient de a găsi membri este distribuirea pliantelor adaptate copiilor și a anunțurilor online, prin intermediul rețelelor relevante și pe rețelele de socializare. Odată ce grupul a fost creat și activează, acesta va primi adesea noi membri datorită comunicării de la persoană la persoană. Diversitatea consolidează participarea, asigurând reprezentarea unei varietăți de perspective și experiențe și este important să ne asigurăm că grupurile sunt pe deplin incluzive din punctul de vedere al vârstei, sexului, etniei, dizabilității, credinței, orientării și identității sexuale.

SUȘȚINEREA PARTICIPANȚILOR COPII ȘI TINERI

Copiii și tinerii pot fi agenți influenți ai schimbării în cadrul reformei sistemului de îngrijire a copilului, cu toate acestea, este posibil ca ei să aibă nevoie de mult sprijin. Autoreprezentanții au suferit adesea traume semnificative în viață și s-ar putea confrunta în continuare cu provocări, cum ar fi stima de sine

scăzută, pe lângă provocările practice, cum ar fi gestionarea finanțelor, după ce ajung să trăiască independent. Personalul trebuie să fie receptiv la bunăstarea lor emoțională, oferind sprijin părintesc și, acolo unde este necesar, ajutându-i să obțină asistență medicală sau de specialitate. Trimiterea către alte servicii, cum ar fi asistență juridică, consiliere în carieră și alte oportunități, poate fi, de asemenea, utilă.

Pentru a facilita participarea lor semnificativă, copiii și tinerii ar putea avea nevoie de încurajări semnificative și explicații clare cu privire la modul în care participarea lor poate avea impact. Va trebui ca toți adulții care lucrează cu ei să aibă așteptări clare și realiste de la copii și tineri. Acordurile de lucru reciproce simplifică această sarcină, cu toate acestea, este important să fie flexibile și să admită anumite schimbări, în cazul în care alte lucruri importante se întâmplă în viața tinerilor.

Nu trebuie să existe niciodată presiuni asupra tinerilor pentru a-și împărtăși istoriile personale, chiar dacă au făcut acest lucru în trecut.

Copiii și tinerii trebuie să primească întotdeauna instruirea și susținerea adecvate, de care au nevoie pentru a participa cu încredere la proiecte; acest lucru trebuie luat în considerare în procesele de planificare și bugetare. Sprijinul trebuie să reflecte nevoile grupului, promovând o abordare incluzivă și evitând ca participarea să fie dominată de cei mai încrezători și elocvenți copii și tineri. De asemenea, trebuie să luați în considerare beneficiile participării pentru tânăr și să verificați permanent că nu cădeți în capcana utilizării tinerilor pentru a vă îndeplini propria agendă, lucru ce se poate întâmpla din cele mai bune intenții. După cum s-a discutat în capitolul 1, există proiecte în care remunerarea financiară este adecvată pentru nivelul de implicare și expertiză oferit de tineri. În cele din urmă, importanța distracției împreună nu trebuie subestimată.

MOTIVARE

Atunci când participanții se alătură grupului, este util să aflați care este motivația lor și ce doresc să realizeze. Acest lucru poate fi făcut în mod informal și poate fi înscris într-un plan individual pentru fiecare tânăr în parte. Existența unui plan vă permite mai ușor să evaluați ceea ce a realizat tânărul și să aflați dacă așteptările sale au fost îndeplinite. E util să aveți un proces de evaluare (de exemplu, trimestrial sau anual) cu fiecare participant pentru a urmări succesul participării lor din punct de vedere personal și organizațional și pentru a identifica domeniile în care poate fi dezvoltat programul, pentru a răspunde mai bine nevoilor lor. Acest lucru îl ajută, de asemenea, pe tânăr să reflecte asupra ceea ce a lucrat pe parcursul anului și la impactul pe care l-a avut activitatea sa.

MODALITĂȚI DE REUNIRE A COPILOR ȘI TINERILOR

Există o varietate de modalități prin care îi puteți reuni pe copii și tineri. Acestea includ evenimentele care au loc o singură dată, întâlnirile regulate sau evenimentele de mai multe zile, precum taberele rezidențiale.

Reuniuni regulate

Reuniunile regulate pot avea loc timp de câteva ore după orele de școală sau timp de jumătate de zi în timpul weekendurilor sau al vacanțelor școlare. Este important să îi întrebați pe copii și pe tineri când le este convenabil să se întâlnească și care sunt perioadele de evitat. De exemplu, nu programăm niciodată întâlniri în timpul perioadelor de desfășurare a examenelor. Încercăm să facem reuniunile informale și distractive. Vă puteți folosi biroul, dar vă recomandăm să vă gândiți la amenajarea camerei în așa fel încât să evitați ca întâlnirile să pară prea formale. Este ideală utilizarea unui centru de tineret sau a altui spațiu prietenos copiilor, atunci când este posibil.

Dedicarea, în mod regulat, a unui interval anumit de timp fiecărui tânăr asigură faptul că îi înțelegem abilitățile, interesele și îi susținem nevoile. De asemenea, acest lucru le arată că sunt prețuiți ca indivizi, ceea ce poate fi un element important în construirea încrederii. Este util ca specialiștii care sprijină participarea să aibă întâlniri regulate cu fiecare tânăr în parte, în special dacă aceștia trec prin momente dificile.

Prezența unui membru al personalului, desemnat să supravegheze activitatea de participare a copiilor și tinerilor, poate contribui la asigurarea unei participări semnificative. Aceștia ar trebui să primească sprijin din partea întregii echipe și să aibă acces la informațiile și formarea necesare privind participarea copiilor și tinerilor.

Aspecte de luat în considerare:

- **Sănătate și siguranță** – respectă standardele locale de sănătate și siguranță? Este adecvat pentru copii și tineri? În timpul în care vă aflați acolo, va mai folosi cineva clădirea?
- **Accesibilitate** – locul respectiv va satisface nevoile grupului, în special ale celor cu dizabilități?
- **Locul desfășurării și transport** – este locul desfășurării convenabil pentru participanți? Cum vor ajunge acolo? Este aproape de rutele de transport public sau acest lucru va trebui asigurat?
- **Confortul sălii pentru reuniuni** – există lumină și ventilație adecvate? Există un spațiu separat, în caz că cineva are nevoie de puțină intimitate?
- **Adecvarea spațiului** – este un spațiu prietenos copiilor/tinerilor? Veți avea nevoie de spații de separare pentru lucrul în grup? Este suficient spațiu pentru a vă deplasa și a vă juca? Accesul la un spațiu exterior este deosebit de util, în special pe vreme caldă.
- **Mâncare** – acest lucru este important. Ori de câte ori ne întâlnim cu copiii și tinerii, le oferim întotdeauna mâncare și băuturi răcoritoare, întrebându-i ce le place și asigurându-ne că le satisfacem nevoile alimentare. Mâncatul împreună nu este numai un stimulent, ci creează sentimentul unei comunități.
- **Program de activități** – programul ia în considerare nevoile și abilitățile tuturor participanților?

Existența unei agende de lucru garantează că reuniunile au un scop și o structură. Agendele de lucru trebuie trimise participanților înainte de reuniune. În același timp, vă recomandăm ca participanții să fie implicați în elaborarea agendei de lucru pentru a vă asigura că toate problemele importante sunt abordate.

Atunci când se formează grupuri noi, este important ca tinerii și copiii să stabilească regulile de bază pe care le vor respecta în timpul activităților desfășurate împreună. Acestea ar trebui să fie scrise de copii și includ adesea respectarea opiniei celorlalți, oferirea posibilității de a participa tuturor și păstrarea confidențialității informațiilor delicate. Această activitate poate fi realizată cu ușurință, cerându-le copiilor și tinerilor să scrie sau să deseneze reguli de bază pe bilețele autoadezive și să le lipească pe o hârtie pentru flipchart, dacă o aveți la dispoziție. Este util să țineți regulile de bază într-un loc vizibil în timpul reuniunilor.

Primele reuniuni ar trebui să includă, de asemenea, mai multe activități de „cunoaștere” și exerciții de consolidare a echipei. Rolul de facilitator este extrem de important, în special în primele etape, pentru a vă asigura că fiecare are un rol și se simte inclus. Vă recomandăm să încercați să respectați orele convenite, să acordați suficient timp pentru întrebări și discuții și să oferiți suficiente pauze, ținând cont de vârstele și de orice alte nevoi suplimentare ale celor din grup. Dacă planificați o reuniune de o zi întreagă, este adesea util să abordați subiectele cele mai dificile și mai importante dimineața și să faceți ceva mai creativ și mai interactiv după-amiază.

Deși le cerem tinerilor să se dedice atunci când se alătură grupului, toate reuniunile sunt voluntare. Acest lucru poate da naștere provocărilor în ceea ce privește prezența, punctualitatea și motivația. Chiar dacă acest lucru poate fi frustrant, este important să ne amintim că aceștia sunt copii și tineri, cu vieți pline și adesea complicate. Trebuie să înțelegem că, adesea, munca lor cu noi nu va fi prioritatea lor. Cu toate acestea, crearea unui sentiment de apartenență, de comunitate și scop poate crește angajamentul copiilor și tinerilor față de grup.

Aspecte de luat în considerare

- Adesea, tinerii au mai multe angajamente, inclusiv studii, cluburi și locuri de muncă, deci este posibil să nu poată participa la fiecare reuniune. Vă încurajăm să îi țineți pe toți la curent, pregătind un scurt rezumat al discuțiilor purtate la fiecare reuniune, care poate fi transmis participanților și tuturor celor care nu au putut fi prezenți la reuniune.
- E util să fiți conștienți de perioadele examenelor școlare și să evitați să planificați proiecte mari în acest timp; acest lucru este deosebit de relevant, având în vedere impactul pandemiei COVID-19 asupra calendarelor academice.
- Este important să vă asigurați că activitățile planificate nu sunt prea lungi sau prea solicitante și că respectă dreptul copiilor la joacă și timp liber.
- De asemenea, evităm să organizăm ceva în timpul orelor de școală, în schimb, ne întâlnim în timp de seară, în weekenduri și în timpul vacanțelor școlare. Ocazional, o oportunitate importantă va avea loc în timpul orelor de școală. În aceste circumstanțe, va fi nevoie de consimțământul formal atât din partea tutorelui legal al copilului, cât și din partea școlii acestuia.

Reuniuni de mai multe zile

Reuniunile de tip rezidențial de mai multe zile sunt utile pentru consolidarea echipei, elaborarea strategiilor și pentru realizarea unor lucrări mai ample, care nu pot fi finalizate într-o sesiune de o zi. Acestea asigură timpul necesar pentru a discuta subiecte mai în detaliu și oferă instruire pentru dezvoltarea abilităților copiilor și tinerilor de a participa mai eficient. Printre subiectele utile pentru instruire se numără abilitățile de prezentare și comunicare, activitățile de advocacy și producția de filme.

Reuniunile de tip rezidențial sunt adesea populare în rândul tinerilor și pot fi un stimulent sau o recompensă pentru implicarea lor. La Lumos ne propunem să avem două reuniuni de tip rezidențial pe an la nivel național și una la nivel global. Deși există anumite măsuri de protecție de care trebuie ținut cont în aceste cazuri (a se vedea capitolul 4 pentru mai multe detalii), reuniunile de tip rezidențial sunt adesea cele în care se formează prietenii mai puternice și se consolidează echipa, creând un simț mai puternic al scopului. Acest lucru se întâmplă adesea în afara sesiunilor formale, așa că este important să se ia în considerare timpul liber și activitățile distractive, cum ar fi gătitul împreună, jocurile, sporturile, focurile de tabără și karaoke. Asigurarea unui spațiu relaxat cu jocuri de societate poate fi utilă pentru tinerii care preferă activități mai liniștite sau pentru cei care se simt obosiți după sesiuni.

ADAPTAREA LA SITUAȚIILE DE URGENȚĂ: LECȚII DIN PANDEMIA COVID-19

Activitatea de participare a Lumos a continuat în condiții de siguranță în timpul pandemiei COVID-19, demonstrând că participarea este posibilă în situații de urgență. Personalul a fost disponibil pentru a sprijini copiii, tinerii și familiile acestora atunci când a fost nevoie și s-au făcut următoarele ajustări:

- Sănătatea și bunăstarea autoreprezentanților au fost prioritare pentru Lumos în timpul pandemiei. Am adaptat toate activitățile pentru a ne asigura că sunt conforme cu restricțiile guvernamentale. Majoritatea activităților față în față au fost anulate sau amânate și, în schimb, au fost folosite platforme online precum Zoom, Skype, Google Meet, Teams sau canalele de comunicare socială.

- Personalul responsabil de participare, în colaborare cu alte părți interesate, a oferit informații accesibile despre siguranță, sprijin practic și psihosocial. De asemenea, a fost oferit sprijin financiar și material tinerilor în situații de risc sport.
- Din cauza dificultăților legate de întâlnirile online în grupuri mari, multe activități au trecut la un format individual și în grupuri mici.

Exemple de activități desfășurate de autoreprezentanți în timpul pandemiei:

- Participarea la întâlniri virtuale pentru a discuta impactul COVID-19, pentru a crea un sentiment de normalitate și a împărtăși idei despre cum să petrecem timpul în perioada restricțiilor de deplasare a persoanelor într-un mod distractiv și semnificativ.
- Participarea la activități, pentru a dobândi noi competențe și cunoștințe, cum ar fi cursurile de engleză online.
- Crearea de materiale de advocacy legate de COVID-19 pentru a evidenția impactul pandemiei asupra copiilor aflați în îngrijire alternativă și a celor care au părăsit sistemul de îngrijire, precum și sprijinul de care au nevoie aceștia.
- Elaborarea și distribuirea materialelor pentru a-i ajuta pe semenii lor să înțeleagă cum să fie în siguranță. De exemplu, tinerii cu dizabilități intelectuale au făcut videoclipuri scurte despre distanțarea socială și despre cum să te speli corect pe mâini pentru colegii lor din casele comunitare.
- Adaptarea de către autoreprezentanți a activităților planificate, cum ar fi instruirea responsabililor de cazuri și a judecătorilor. Aceasta a fost inițial amânată, dar, apoi, a avut loc online.
- Organizarea de campanii și provocări pe rețelele de socializare dintre autoreprezentanți și colegii lor.
- Reintroducerea reuniunilor față în față atunci când restricțiile au fost relaxate, asigurându-se că a fost efectuată o evaluare cuprinzătoare a riscurilor și că au fost puse în aplicare proceduri de siguranță riguroase.

APROBAREA ALOCAȚIILOR BUGETARE PENTRU PARTICIPAREA COPIILOR ȘI TINERILOR

În multe organizații, bugetele pot fi limitate, iar participarea nu este întotdeauna o prioritate. S-ar putea să fie nevoie să faceți o campanie internă de advocacy pentru a-i ajuta pe cei din conducerea superioară să înțeleagă beneficiile implicării semnificative a copiilor și tinerilor, astfel încât aceasta să nu fie văzută ca un lux sau ca o „caracteristică suplimentară drăguță”, ci ca o parte integrantă a activității organizației.

Implicarea semnificativă este adesea atractivă pentru donatori, așa că, în funcție de natura organizației dumneavoastră, ar putea fi posibilă strângerea de fonduri pentru participare sau includerea acestora în alte propuneri de finanțare. De asemenea, ați putea colabora cu alte organizații care se ocupă de participare sau profită de structurile sau spațiile existente, cum ar fi rețelele de persoane care au părăsit sistemul de îngrijire și conferințele de tineret.

Costurile și resursele potențiale legate de participare:

- **Personalul.** Vă recomandăm ferm să aveți un responsabil pentru participare. Dacă acest lucru nu este posibil, ați putea include proiecte sau activități de participare în fișele de post și în planurile de lucru ale personalului care lucrează direct cu copiii și tinerii.
- **Costurile** aferente locului de desfășurare a reuniunilor.
- **Costurile** de călătorie și mâncare pentru participanți și personal.
- **Materiale** pentru activități creative, cum ar fi vopsele, mingi sau jocuri.
- **Aparate** foto sau tablete. Dacă doriți să promovați conținutul creativ produs de copii și aveți buget disponibil, aceste instrumente pot fi o investiție care merită efortul depus.
- **Închiriere** de echipament. Pentru reuniunile rezidențiale s-ar putea să trebuiască să închiriați echipamente suplimentare sau să plătiți pentru activități sau formatori.

- **Traducere.** Adesea, activitatea de participare internațională va necesita servicii profesionale de interpretare și traducere pentru reuniuni și, respectiv, pentru documente. Participarea semnificativă este imposibilă dacă copiii și tinerii nu pot înțelege ce se întâmplă și nu pot comunica eficient.
- **Supravegherea.** Va trebui să luați în calcul și costurile suplimentare pentru personal, pentru că tinerii și copiii au nevoie de supraveghere permanentă. Unii copii cu dizabilități vor avea nevoie de sprijin suplimentar.

În cazul în care bugetele de participare se dovedesc a fi prohibitive, ați putea să vă gândiți dacă există rețele de tineret, cluburi, organizații partenere sau proiecte ale autorităților publice locale cu care puteți colabora. Colaborarea poate fi eficientă din punctul de vedere al costurilor și poate, de asemenea, contribui la crearea unui impact colectiv mai mare.

Lecții învățate: De multe ori, vor exista costuri neprevăzute legate de participare. De exemplu, la unul din forumurile noastre pentru tineret, timp de 48 de ore, a existat o problemă cu aprovizionarea cu apă la locul de desfășurare a reuniunilor. Din motive de sănătate și siguranță, a trebuit să comandăm mâncare, apă îmbuteliată și mult gel dezinfectant pentru mâini. De asemenea, a trebuit să plătim un alt hotel, pentru ca grupul nostru de 30 de persoane să poată face duș. Pentru orice activitate pe care o organizați cu copii și tineri, încercați să planificați niște fonduri suplimentare pentru situații de urgență.

ROLUL PERSONALULUI CARE SPRIJINĂ PARTICIPAREA

Activitatea de participare sigură și eficientă necesită muncă calificată de facilitare. Precum am menționat mai sus, aceasta ar putea fi desfășurată de o persoană responsabilă doar de această activitate, sau care îndeplinește această activitate în paralel cu alte sarcini. Toate birourile de țară Lumos au câte un responsabil pentru participarea copiilor și tinerilor, care conduce activitatea de participare din țara respectivă. Acest lucru nu va fi posibil în cazul tuturor organizațiilor, dar oricare ar fi modelul dumneavoastră, vă recomandăm ferm să aveți un responsabil pentru participare.

Rolul responsabililor pentru participare este divers și, probabil, va include:

- lucrul direct cu copiii și tinerii
- crearea și coordonarea grupurilor și a reuniunilor
- sprijin acordat copiilor și tinerilor, pentru ca ei să își conducă propriile proiecte
- elaborarea documentelor prietenoase copiilor
- desfășurarea grupurilor de lucru și a discuțiilor în cadrul grupurilor tematice

- adoptarea rolului de punte între copii și tineri și întreaga organizație, asigurând o bună comunicare între cele două părți
- informarea copiilor și a tinerilor cu privire la oportunitățile de a participa la proiecte, activități sau evenimente și colaborarea cu aceștia pentru a decide dacă ei vor să fie implicați, și dacă da, în ce mod
- colaborarea cu colegii pentru a identifica oportunitățile de creștere a participării în întreaga organizație
- acordarea sprijinului pentru copii și tineri, inclusiv orientarea către alte servicii, dacă este necesar
- reacționarea la preocupările legate de protecție, în conformitate cu politica de protecție a organizației.

EXEMPLUL LUMOS – SPRIJINIREA INFLUENȚĂRII LA NIVEL ÎNALT

Lumos și programul „Changing the Way We Care” îi sprijină pe copii și tineri să se implice în discuțiile politice la nivel înalt în cadrul Organizației Națiunilor Unite și al Uniunii Europene. Personalul de participare a copiilor și tinerilor este responsabil de pregătirea autoreprezentanților pentru participare, de asigurarea că implicarea acestora este sigură și semnificativă și de acompanierea lor în calitate de însoțitori, în cazul în care aceștia trebuie să călătorească departe de casă. Responsabilitățile suplimentare ale însoțitorilor și ale personalului auxiliar sunt prezentate în detaliu în capitolul despre protecție.

Creșterea gradului de conștientizare a importanței participării și îmbunătățirea practicilor de participare sunt, de asemenea, aspecte importante ale acestui rol, în special, pentru că sporesc impactul activității noastre și o fac mai durabilă. Acest lucru poate fi realizat în mai multe moduri, de exemplu:

- Responsabilii noștri în materie de participare instruiesc și sprijină furnizorii direcți de servicii de îngrijire cu privire la modul de implicare a copiilor și tinerilor în procesul decizional, în special a copiilor cu dizabilități care le afectează comunicarea. De asemenea, aceștia instruiesc decidenții politici și responsabilii de caz cu privire la importanța practicilor centrate pe copil.
- Responsabilii pentru participare colaborează cu organizațiile generale de tineret, pentru a spori oportunitățile de participare pentru copiii și tinerii cu experiență de trai în îngrijire alternativă, inclusiv pentru cei cu dizabilități. De exemplu, în Bulgaria, responsabilii Lumos pentru participarea copiilor și tinerilor au sprijinit un autoreprezentant să devină primul tânăr cu o dizabilitate intelectuală

care a ajuns membru al parlamentului național al tineretului, răspândind mesajul de incluziune și de îngrijire comunitară în rândul unui public neexploatat.

CONTEXTUL ȘI SETUL DE COMPETENȚE

Responsabilii pentru participare pot avea o gamă largă de domenii de formare și de experiențe diferite — de exemplu, echipa Lumos pentru participarea copiilor și tinerilor are profesioniști cu experiență în educație, psihologie, terapie prin teatru și asistență socială. Activitatea de participare este variată și necesită un personal creativ, și cel mai important, priceput în lucrul cu tinerii și copiii.

I-am rugat pe tineri să descrie calitățile unei persoane potrivite pentru lucrul în domeniul participării copiilor și tinerilor. Aceștia au declarat:

„Adulții care oferă sprijin trebuie să respecte și să aprecieze opinia fiecărui copil. Ei trebuie să fie foarte sensibili cu copiii și să se comporte în așa fel încât copiii să aibă încredere în ei. Ei trebuie să fie buni ascultători și să poată crea o atmosferă confortabilă și prietenoasă, să fie plini de energie și creativitate și să folosească un limbaj obișnuit, fără jargon.”

„Ei trebuie să fie deschiși la minte, răbdători, să ne sprijine, să fie sinceri, informați, să nu se prefacă, să-i ajute pe copii să găsească soluții și să-i lase să facă greșeli. De asemenea, aceștia trebuie să fie amuzanți și, uneori, flexibili.”

Alte capacități și calități importante includ:

- o bună înțelegere a participării și a importanței acesteia
- empatie și capacitatea de a comunica într-un mod sensibil și eficient cu diferite grupuri de copii și tineri
- abilitatea de a reacționa bine în situații de criză
- o bună înțelegere a modului în care să-i mențină pe copii și tineri în siguranță și a modului în care să reacționeze la preocupările legate de protecție
- conștientizarea respectării limitelor
- capacități excelente de organizare și coordonare
- o bună înțelegere a dinamicii grupului și capacități de facilitare a activităților în grup
- capacitatea de a gândi strategic și de a ajuta grupul să își planifice direcția de lucru
- angajament față de drepturile copilului, incluziune și misiunea organizației
- capacitatea de a comunica cu o serie de părți interesate, atât profesioniști, cât șineprofesioniști
- gânditor și capabil de a monitoriza și evalua propria muncă, dar și progresul membrilor grupului
- creativ, amuzant și care nu se ia prea în serios.

În cazul în care activitatea de advocacy face parte din munca organizației dumneavoastră, ar putea fi util ca responsabilul pentru participare să aibă experiență în activitatea de advocacy, pentru că aceasta reprezintă un domeniu în care participarea copiilor și tinerilor poate avea un impact major. Întrucât activitatea de advocacy este un obiectiv atât de important al participării în cadrul Lumos, oferim instruire în activitatea de advocacy personalului care sprijină tinerii să devină autoreprezentanți. În mod alternativ, responsabilul pentru participare ar putea colabora cu experții în activitatea de advocacy în cadrul organizației acestora, pentru a se asigura că activitatea de participare este determinată de expertiză în acest domeniu. Același lucru este valabil pentru alte tipuri de muncă de specialitate, precum cercetarea sau comunicarea.

NEVOILE DE FORMARE ȘI SPRIJIN ALE RESPONSABILILOR DE PARTICIPARE ȘI ALE ALTOR SPECIALIȘTI CARE SPRIJINĂ PARTICIPAREA

Rolul responsabililor pentru participare poate fi complex și atribuțiile lor vor include evaluarea, atenuarea și gestionarea riscurilor. Există numeroase domenii în care instruirea este esențială:

- Este crucial ca aceștia să urmeze o instruire avansată în domeniul protecției ca să fie capabili să răspundă cu încredere la o serie de probleme de siguranță. Uneori, în timp ce lucrează cu noi, copii și tinerii se destăinuie cu privire la abuzuri sau alte situații care indică faptul că ei sunt sau au fost expuși riscului, astfel încât responsabilii de participare trebuie să știe ce să facă.
- Personalul implicat în participare ar trebui să fie instruit în domeniul sănătății și siguranței și să știe cum să efectueze evaluări detaliate ale riscurilor.
- Instruirea de bază privind protecția datelor este, de asemenea, esențială, deoarece ca parte a funcției lor, aceștia vor fi implicați în obținerea și procesarea de informații sensibile despre copii și tineri.

Există o serie de alte domenii în care instruirea poate fi valoroasă. Acestea vor depinde de experiența și abilitățile practicienilor, de tipul de activitate pe care o desfășoară organizația și de necesitățile copiilor și tinerilor cu care se lucrează. Acele abilități pot fi de folos atunci când se realizează participarea directă și în același timp, ar putea fi împărtășite direct cu copii și tinerii implicați în programele dumneavoastră. Unele dintre aceste domenii pot include:

- Instruirile privind practici de activitate care țin cont de traumele suferite, primul ajutor psihologic și dezvoltarea rezilienței pot fi valoroase, astfel încât responsabilii de participare să știe cum să sprijine copiii și tinerii ca să își împărtășească experiențele într-un mod sigur și responsabil (a se vedea capitolul 4 pentru mai multe informații cu privire la îngrijirea informată despre traume). La Lumos, responsabilii de participare beneficiază de o instruire în acest sens, oferită de tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire din Regatul Unit.
- Instruire privind primul ajutor medical.
- Instruire privind monitorizarea și evaluarea, de asemenea este crucial să se asigure eficiența activității de participare, de aceea ar putea fi nevoie de instruire și sprijin suplimentar.
- Vorbirea în public, relatarea istoriilor și facilitarea.
- Managementul proiectelor și al timpului.
- Colectare de fonduri și activități de outreach.
- Advocacy și influență.

Puteți să găsiți experți în cadrul organizației dumneavoastră care pot să ofere instruire sau, în mod alternativ, va trebui să găsiți experți sau formatori din partea unor organizații sau parteneri externi.

Supravegherea este importantă pentru toți practicienii care lucrează cu copiii, tinerii și adulții în situații de risc. Supravegherea pozitivă implică ședințe regulate între practician și un coleg de nivel ierarhic superior, în cadrul cărora aceștia discută despre munca lor și reflectă asupra activității lor, și prin aceasta se dezvoltă atât din punct de vedere personal, cât și profesional. De asemenea, acest lucru îi ajută să analizeze orice situație provocatoare cu care s-au confruntat în activitatea lor, cum ar fi să sprijine un tânăr(ă) în timpul unei crize de sănătate mintală sau să intervină la o dezvăluire de abuz pe care tânărul/tânăra o împărtășește datorită relației de încredere pe care o are cu practicianul.

CONSIDERENTE IMPORTANTE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII SEMNIFICATIVE ȘI INCLUZIVE ÎN REFORMA SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI

Durabilitate

În acest capitol se prezintă multe moduri în care copiii și tinerii pot și ar trebui să fie incluși la toate etapele reformei sistemului de îngrijire a copilului. Totuși, pentru ca implicarea să crească pe scară largă și să devină durabilă, este necesară o schimbare semnificativă atât în gândire, cât și în modurile de lucru. Persoanele cu autoritate trebuie să fie convinse de beneficiile colaborării cu copiii și tinerii, nu doar pentru ei, și trebuie să fie dispuse să partajeze puterea.

Participarea semnificativă necesită implicare din partea actorilor interesați la toate nivelurile (în cadrul serviciilor, în familii, la nivel local/național și internațional etc.) și o schimbare a practicilor de lucru. Aceasta trebuie să fie luată în considerare de la începutul ciclurilor de proiect, nu ca o idee ulterioară. În acest scop, personalul trebuie să-și dezvolte cunoștințele și abilitățile, astfel încât să înțeleagă ce înseamnă participarea și cum să o aplice bine. Din experiența noastră, soluția pentru extinderea abordării și asigurarea durabilității a fost: 1) convingerea persoanelor influente cu privire la importanța participării și apoi 2) instruirea persoanelor care vor realiza activitatea. Ca să fie durabil, acest lucru trebuie să devină mai degrabă un mod fundamental de lucru, decât un proiect pe un termen limitat.

Sprijinirea copiilor și a tinerilor pentru a-și crea propriile inițiative asigură faptul că participarea este determinată de aceștia și va continua după finalizarea proiectului sau programului. Societatea tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire în Kenya (KESCA)⁹ este un exemplu excelent de inițiativă, a cărei membri sunt acum actori-cheie în reforma sistemului de îngrijire atât la nivel național, cât și global. KESCA a fost fondată de tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire pentru tinerii care vor părăsi sistemul de îngrijire. Misiunea lor este să promoveze bunăstarea tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire și să pledeze pentru drepturile copiilor instituționalizați. Aceștia încearcă să îmbunătățească mecanismele de adaptare socială și psihologică a tinerilor care au părăsit sistemul de îngrijire rezidențială și creează rețele de sprijin pentru ca adulții tineri să obțină rezultate mai bune în viață.

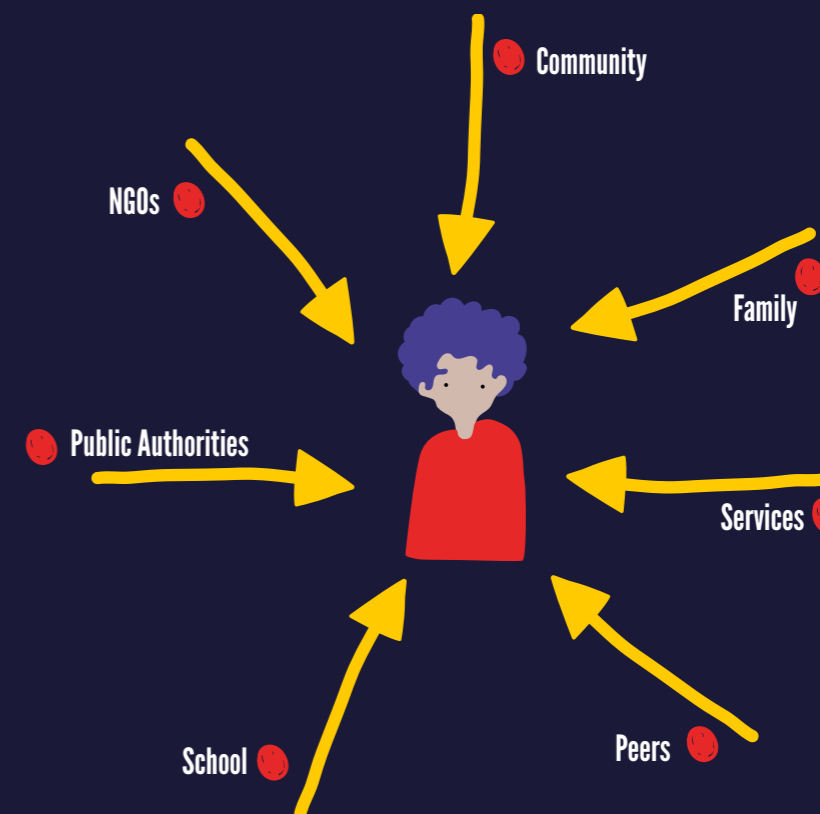
CAPITOLUL 2

PARTICIPAREA COPILOR ȘI A TINERILOR LA REFORMA SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI

În acest capitol sunt prezentate modalități importante prin care copiii și tinerii ar trebui să fie implicați în reforma sistemului de îngrijire a copilului, contribuind la transformarea percepției copiilor și tinerilor din „beneficiari” în participanți activi la propria lor îngrijire, și în factori de schimbare în procesul de reformare a sistemului de îngrijire a copilului.

În prima secțiune explorăm modul în care părțile interesate direct responsabile de reforma sistemului de îngrijire a copilului (personalul din cadrul Guvernului, furnizorii de servicii, partenerii programatici, actorii din familie și comunitate) ar trebui să implice copiii și tinerii la toate etapele procesului — de la advocacy până la elaborarea planurilor individuale de îngrijire și proiectarea de servicii noi.

De cele mai multe ori sistemele de îngrijire funcționează ca sisteme unidirecționale, în care părțile interesate nu realizează consultări cu copiii și tinerii pentru care lucrează sau nu iau în considerare perspectivele și nevoile lor individuale. Participarea semnificativă ajută la inversarea acestei tendințe și asigură dreptul copiilor și a tinerilor de a participa la deciziile privind îngrijirea lor.

SPRIJINIREA DREPTURILOR COPILOR ȘI A TINERILOR DE A FI IMPLICAȚI ÎN PROPRIA LOR ÎNGRIJIRE

Importanța participării în managementul de caz centrat pe copil

Managementul de caz centrat pe copil se referă la procesul prin care un responsabil de caz desemnat (sau un alt specialist instruit) lucrează cu un copil, cu familia acestuia, cu îngrijitorii sau cu alte părți interesate de îngrijirea acestuia pentru a elabora, implementa și monitoriza un plan holistic, adaptat la nevoile individuale de îngrijire și protecție ale copilului. Managementul de caz centrat pe copil este esențial pentru a sprijini în siguranță copiii și familiile pe parcursul tranziției de la îngrijirea instituțională la îngrijirea în familie și în comunitate.

Managementul de caz centrat pe copil este în sine participativ. Acest proces este esențial pentru dezvoltarea punctelor forte individuale ale copilului și

a factorilor de protecție, și poate ajuta responsabilii de caz și personalul responsabil de participare să înțeleagă circumstanțele individuale ale copilului și modul în care acesta ar putea dori să participe, precum și să planifice sprijinul adițional de care ar putea avea nevoie pentru a face acest lucru. Responsabilii de participare ar trebui să țină legătura cu responsabilii de caz și cu copilul pentru a se asigura că aceste nevoi sunt satisfăcute și că copilul poate participa în mod semnificativ.

Programul „Changing the Way We Care” a elaborat un pachet util de îndrumări și instrumente pentru a sprijini managementul de caz la distanță și monitorizarea virtuală, în perioada pandemiei COVID-19 și în alte circumstanțe când managementul de caz personal nu este posibil.¹⁰

INFORMAȚII ACCESIBILE

Schimbările legate de condițiile de trai și de îngrijitorii copiilor și tinerilor pot fi înfricoșătoare și derutante. Chiar dacă sunt nefericiți într-o instituție, plecarea le provoacă deseori o anxietate profundă. Copiii și tinerii trebuie să fie informați despre toate deciziile care îi vor afecta, într-un mod adecvat vârstei, înțelegerii și nevoilor lor. De exemplu, explicațiile prin desen sau joc îi pot ajuta pe copiii mai mici să înțeleagă mai bine decât doar vorbindu-le.

Deseori adulții ascund de copii unele informații pentru a îi proteja. Totuși, consensul covârșitor al copiilor și tinerilor cu care lucrăm este că aceștia își doresc să primească informații cât mai oneste și detaliate, și să fie informați cât mai des și cât mai curând posibil atunci când lucrurile se schimbă.

Adulții ar trebui să se gândească cu atenție la modul în care oferă noutăți – fiind conștienți că pot provoca anxietate sau suferință. Aceștia ar trebui să explice de ce și cum au fost luate deciziile, cu detalii potrivite vârstei, gradului de maturitate și înțelegere. Ar trebui să se aloce suficient timp copiilor și tinerilor ca să adreseze întrebări. Probabil că copiii și tinerii vor avea nevoie de timp pentru a înțelege noutățile importante, deci ar trebui să fie urmăriți și aceștia ar trebui să știe cui pot adresa întrebările sau preocupările lor – în mod ideal, unui responsabil de caz desemnat. Membrii familiei de asemenea trebuie să se implice în aceste discuții atunci când este cazul.

PROCESUL DE CONSULTARE ȘI DE LUARE A DECIZIILOR

Ori de câte ori este posibil, copiii și tinerii trebuie să fie incluși în mod activ în deciziile privind îngrijirea lor. Copiii și tinerii au nevoie de un responsabil de caz alocat, care este menținut pe tot parcursul procesului de tranziție și are suficient timp pentru a consolida relația cu ei. Consolidarea încrederii este extrem de importantă. Nu este întotdeauna ceva ușor, dar un început bun este ca responsabilii de caz să-și facă timp pentru a cunoaște copilul sau tânărul/tânăra – să afle ce îi place și ce nu îi place, ce speranțe și temeri are.

Lumos are mai multe resurse care vă ajută să orientați aceste conversații. Moving to My New Home [„Trecerea la casa mea nouă”]¹¹ este un instrument interactiv în sprijinul copiilor și al adulților care îi ajută în tranziția lor de la instituții la noul plasament, indiferent dacă acesta

este familia de origine sau un plasament alternativ. Există două versiuni ale acestei cărți, una pentru copiii de 8-16 ani și alta pentru copiii cu vârste mai mici.

Copiii și tinerii au dreptul de a fi întrebați cum se simt, ce doresc să se întâmple și de ce sprijin au nevoie. Acest proces se numește exprimarea dorințelor și sentimentelor. Aceasta nu înseamnă că tot ceea ce își doresc se va întâmpla neapărat, deoarece toate deciziile sunt determinate în cele din urmă de ceea ce este considerat a fi în interesul lor superior, totuși, ei trebuie să fie auziți și viziunile lor trebuie luate în considerare și tratate de către adulții care iau decizii privind îngrijirea lor. În timpul acestui proces, pentru a evita așteptările nerealiste, copiii și tinerii ar trebui să fie informați că este posibil să nu obțină tot ceea ce cer. De asemenea, deciziile ar trebui explicate într-un mod ușor de înțeles, mai ales dacă sunt împotriva dorințelor și sentimentelor copilului sau ale tânărului.

Acest proces, în care copiii sunt ascultați și li se explică ce se va întâmpla, ajută la consolidarea încrederii copiilor în cei responsabili pentru îngrijirea lor și poate contribui la reducerea anxietății lor privind ceea ce se va întâmpla în continuare.

ELABORAREA UNUI PLAN INDIVIDUAL DE ASISTENȚĂ

Fie că se integrează în familiile lor biologice, fie că se mută într-un plasament alternativ de îngrijire în familie sau trec la un trai independent, toți copiii și tinerii care se pregătesc să părăsească instituțiile au nevoie de un plan individual de asistență. Planul de asistență ar trebui să fie explicat într-un mod potrivit vârstei – aceștia ar trebui să înțeleagă scopul planului, modul în care va fi utilizat și cui va fi comunicat. Copiii și tinerii trebuie să fie implicați în elaborarea planului împreună cu asistentul lor social și cu alte părți interesate relevante. Planul trebuie să fie holistic, acoperind necesitățile de sănătate, sociale, educaționale și emoționale ale copilului sau tânărului. Mulți copii și tineri cu experiență de îngrijire în afara familiei declară că nu cred că au control asupra vieții lor sau a ceea ce li se întâmplă. Implicându-i în planul de asistență cât mai mult posibil, copiii și tinerii vor avea un sentiment mai puternic de responsabilitate față de plan și, sperăm, să simtă mai mult control asupra a ceea ce se întâmplă cu ei.¹²

PREGĂTIREA PENTRU TRASNFERARE

Ajutorul oferit copiilor și tinerilor în pregătirea pentru transfer este o parte esențială a procesului de reformare a sistemului de îngrijire a copilului.

Ajutorul oferit copiilor și tinerilor în pregătirea pentru transfer este o parte esențială a procesului de reformare a sistemului de îngrijire a copilului.

Momentul este foarte important; dacă copilul nu este în pericol imediat, el nu trebuie transferat brusc. Totuși, un proces îndelungat poate duce la anxietate suplimentară. Odată ce s-a decis unde se va plasa copilul sau tânărul – fie acasă, la familia biologică, fie la un serviciu alternativ – el ar trebui să aibă posibilitatea să viziteze acel loc și să se întâlnească cu oamenii alături de care va trăi, înainte ca să se mute. Responsabilul de caz sau un alt adult de încredere ar trebui să însoțească copilul sau tânărul în această vizită

și să-l ajute să planifice din timp orice întrebări pe care vrea să le adreseze.

Pentru noii îngrijitori primari (asistenți parentali, rude, părinți adoptivi) sau serviciile alternative ar putea fi foarte utilă elaborarea unor informații prietenoase copiilor înainte de transfer, pentru a reduce anxietatea și pentru a-i ajuta să înțeleagă la ce să se aștepte.¹³

Pentru îngrijitorii noi este, de asemenea, de folos să primească informații despre copil, astfel ca ei să poată înțelege preferințele și nevoile acestuia. Implicarea copilului în pregătirea acestei informații pentru îngrijitorii lui poate fi parte a pregătirii pentru transfer; acest lucru este util mai ales pentru copiii cu vârste mai mici și copiii cu dizabilități, și ar putea include desene, texte sau realizarea unui video.

ISTORIA LUI AMILCAR, GUATEMALA

Când avea șase luni, Amilcar a fost internat într-o instituție de îngrijire rezidențială pentru că tatăl său era la închisoare. În timpul primelor evaluări, nu a fost posibil să se găsească un alt membru al familiei biologice sau extinse a lui Amilcar, de aceea el a fost plasat într-un centru de îngrijire rezidențială. Totuși, o echipă psihosocială din cadrul programului „Changing the Way We Care” a preluat cazul și a fost capabilă să identifice familia extinsă.

Echipa a identificat-o pe mătușa lui Amilcar, Guillermina, care era considerată o opțiune potrivită de îngrijire pentru Amilcar, deși ei nu se mai văzuseră de mult timp. Acest lucru era o îngrijorare, deoarece este important să existe o legătură sau un atașament cu un copil. În conformitate cu metodologia managementului de caz, a fost elaborat un plan de pregătire a Guillerminei și a lui Amilcar pentru reunire. Psihologul a lucrat cu fiecare dintre ei la modalitățile de promovare a unei legături afective. Asistentul social a organizat pentru Amilcar și Guillermina vizite săptămânale la centrul de îngrijire rezidențială și apeluri video regulate, astfel încât Amilcar să-și poată crea o imagine despre mediul care îl așteaptă. După două luni de pregătire, echipa a observat încrederea și legătura dintre ei, iar procedurile legale pentru reunificare au început.

Cazul lui Amilcar a fost monitorizat timp de 2 ani, inclusiv cu vizite regulate acasă. Planul de caz a fost fundamentat pe criterii de referință stabilite pentru a urmări parcursul lor către o reintegrare de succes. Astăzi, Amilcar încă locuiește cu Guillermina. Cazul lor a fost închis deoarece ambii au dezvoltat o legătură afectivă și un atașament sigur.

* Numele au fost schimbate pentru a proteja identitățile.

Pașapoartele de comunicare, de asemenea, cunoscute sub numele de profiluri de o pagină, sunt un instrument foarte bun prin care copiii cu dizabilități comunică informații despre ei înșiși, cine sunt, inclusiv ce le place, ce nu le place și ce necesități de sprijin au. Acestea sunt dezvoltate împreună cu copiii și tinerii, alături de îngrijitorii lor sau de alți specialiști relevanți. Când un copil sau un tânăr nu comunică, pașapoartele de comunicare sunt completate prin intermediul observațiilor și discuțiilor cu persoanele care îi cunosc cel mai bine. Acestea pot ajuta îngrijitorii să se pregătească de sosirea copilului și să planifice modul în care vor satisface necesitățile individuale ale copilului.

Sprijinul de la egal la egal poate fi, de asemenea, valoros pentru copiii care părăsesc instituțiile, de exemplu prin crearea rețelelor de sprijin între copiii care încă sunt instituționalizați și cei care deja au părăsit instituțiile.

În Moldova, Lumos derulează un program reușit de susținere de la egal la egal, inițiat de către cei care părăsesc sistemul de îngrijire și tinerii aflați în îngrijire alternativă. Majoritatea deja erau membri ai CCT Lumos Moldova. Tinerii vizitează instituțiile care urmează să se închidă pentru a se împrieteni și a sprijini copiii care se pregătesc de transfer. Ei discută cu acei copii despre preocupările lor, provocările cu care s-ar putea confrunta, la ce să se aștepte și le explică ce asistență este disponibilă. De asemenea, împreună fac activități distractive.

O altă parte esențială a pregătirii copiilor și tinerilor pentru transfer este să-i ajutăm să-și ia rămas bun de la personal, de la alți copii și de la locul unde au trăit. Această acțiune poate include realizarea de fotografii, completarea unui caiet de mesaje sau semnături scrise pe un tricou. O petrecere sau o masă luată împreună poate fi, de asemenea, un mod frumos de a marca sfârșitul unui capitol din viața cuiva. Din nou, chiar dacă experiența sa în instituție a fost traumatizantă, copilul sau tânărul va avea adesea emoții amestecate în ceea ce privește plecarea, de aceea este important să-l sprijinim în timpul acestei tranziții.

Personalul ar trebui să ajute copilul să-și facă bagajul și să-i permită să ia cu el o amintire sau un obiect special, de exemplu o jucărie preferată. Având un obiect

cunoscut îl poate ajuta să se acomodeze la noul loc de trai. Pentru copiii mici și unii copii cu dizabilități mirosul poate fi extrem de important, de aceea poate fi foarte util împreună cu copilul să se ia lenjeria de pat sau obiecte cu mirosuri cunoscute la casa lui nouă.

În Republica Cehă, Lumos a ajutat copiii cu dizabilități să treacă de la îngrijirea într-o instituție rezidențială mare la îngrijirea comunitară. Noii îngrijitori ai copiilor au fost instruiți cu privire la lucrul cu copiii cu nevoi complexe. Instruirea a vizat modul în care copiii pot fi implicați în procesul de luare a deciziilor și modul în care pot fi ajutați să se adapteze la noua lor casă. Noul personal de îngrijire a primit, de asemenea, pașapoartele de comunicare înainte de mutarea copiilor, astfel încât să poată înțelege mai multe despre necesitățile, punctele forte și interesele individuale ale copiilor. Toți copiii s-au mutat cu o „valiză de siguranță” – o valiză care conține lucrurile pentru a le sprijini tranziția, cum ar fi un album de fotografii, o jucărie cunoscută, o jucărie nouă, o cană sau un alt suvenir de la instituție și un mic jurnal cu mesaje de la prietenii lor. Ori de câte ori a fost posibil, copiii au fost implicați să aleagă lucrurile puse în valiză.

Monitorizarea este crucială atunci când un copil trece într-un nou plasament. Responsabilul de caz al copilului sau al tânărului trebuie să-l viziteze cât mai curând posibil, ținând cont de legislația națională, pentru a verifica modul în care se descurcă copilul și pentru a-i asculta preocupările. Adesea, în stadiile incipiente ale unui plasament vor exista dificultăți de început, iar responsabilul de caz ar trebui să contribuie la rezolvarea lor.

Monitorizarea atentă, alături de responsabilii de caz/îngrijitorii copilului sau ai tânărului care s-a mutat recent este extrem de importantă și ar trebui să continue până când copilul și îngrijitorii lui s-au adaptat la noua situație de viață a copilului. Un impact semnificativ asupra modului în care copilul se adaptează la noua sa casă îl poate avea continuarea facilitării sprijinului de la egal la egal și oferirea oricărui sprijin suplimentar și informații de care copilul are nevoie.

ISTORIA FRAȚILOR MARTÍNEZ*, GUATEMALA

Frații Martínez au ajuns în îngrijire rezidențială în luna aprilie 2019, din cauza neglijenței tatălui lor. Mama lor, de asemenea, nu era capabilă să îngrijească de ei din cauza neglijenței din trecut și a suspiciunilor de trafic de copii. În luna august 2019, echipa psihosocială a programului „Changing the Way We Care” a identificat un unchi din partea mamei care era dispus să aibă grijă de frați. Echipa a pregătit frații să părăsească sistemul de îngrijire rezidențială organizând vizite la centrul rezidențial cu unchiul și familia lui. Timpul de pregătire nu a durat mult și nu a fost complicat deoarece frații și unchiul deja aveau o legătură. Frații s-au reunit cu unchiul lor în luna noiembrie 2019.

Procesul de monitorizare a început cu vizite săptămânale la domiciliul unchiului pentru a monitoriza modul în care familia ajustează și sprijină implementarea planului de îngrijire. Peste două luni erau necesare doar vizite de monitorizare bilunare. Practicile parentale pozitive erau utilizate în timpul vizitelor pentru a ajuta familia să se adapteze la

prezența celor doi membri noi. De asemenea, s-a oferit sprijin practic și financiar pentru a-i permite unchiului să înființeze o fermă mică de pui, ceea ce a crescut considerabil venitul familiei.

După doi ani de monitorizare, a avut loc o ședință de caz cu echipa psihosocială, unchiul și frații pentru a se determina dacă toți consideră că plasamentul a fost un succes. Toți au fost de acord ca a fost un mediu sigur, stabil și plin de afecțiune și s-au întreprins pași pentru a închide cazul oficial. Ca parte a acestei etape de finalizare, echipa psihosocială s-a asigurat că frații au avut posibilitatea să-și exprime opiniile atât în privat, cât și în prezența unchiului lor. Resursele comunitare – cum ar fi oamenii și grupurile – de asemenea, au fost identificate ca fiind cei care ar putea oferi sprijin, dacă va fi necesar în viitor.

* Numele au fost schimbate pentru a proteja identitățile.

ȘEDINȚE PENTRU DISCUTAREA CAZULUI ȘI AUDIERI ÎN INSTANȚĂ PRIETENOASE COPIILOR

Copiii și tinerii ar trebui să participe la ședințele de discuție a cazului și la alte discuții privind îngrijirea lor. Acestea ar trebui să fie organizate mereu într-un mod potrivit vârstei și abilităților copiilor și tinerilor, și în care se simt confortabil. De exemplu, ei ar putea dori să participe personal la ședințe, sau ar putea prefera să scrie sau să deseneze ceva pentru a explica persoanelor care iau decizii privind îngrijirea lor ceea ce simt și își doresc.

În Republica Cehă, Comitetul consultativ al tinerilor din cadrul Lumos a stabilit un parteneriat cu Academia Juridică – organul național responsabil de instruirea judecătorilor. Scopul acestui parteneriat este să îmbunătățească participarea copiilor în procesele judiciare familiale, cu accent special pe copiii instituționalizați, cei din asistență parentală profesionistă și cei afectați de conflictul parental.

CCT a fost contactat de Academia Juridică pentru a-i consilia cu privire la modul de organizare a proceselor de judecată într-un mod mai accesibil pentru copii, precum și cu privire la ce ar putea face judecătorii pentru a se asigura că copiii se simt auziți. Pe lângă faptul că au oferit propriile îndrumări, membrii comitetului consultativ al tinerilor, de asemenea, au co-facilitat interviuri de grup cu un număr mare de copii

și tineri afectați de procesele judiciare familiale. Printre recomandările acestora se numără:

- Înțelegerea importanței sentimentului de apreciere – este esențial ca copiii să simtă că instanța cu adevărat este interesată de opiniile lor. Comunicarea nu trebuie să fie perfectă, atât timp cât este autentică și sinceră.
- Alocarea de timp pentru ascultarea copiilor, ceea ce îi va ajuta pe judecători să vadă situația la propriu. Îi va ajuta să înțeleagă trăirile copiilor și modul în care situația îi afectează.
- Oferirea copiilor permisiunii de a vorbi direct cu judecătorii care iau decizii importante privind viața lor – acest lucru este extrem de important. Printre lucrurile care îi fac pe copii să se simtă confortabil, atunci când vorbesc cu judecătorii și alți specialiști, se numără existența unui spațiu prietenos copiilor și faptul că li se vorbește într-un limbaj simplu, într-o manieră caldă. De asemenea, copiii au menționat că înfățișarea judecătorului poate să afecteze cât de deschiși ei se simt, preferând ținutele mai puțin formale.
- Desemnarea unei singure persoane care să îi ghideze de-a lungul întregului proces într-un mod care să fie pe înțelesul copiilor. Oferirea permisiunii de a adresa întrebări și a oferi sugestii.

Sugestii din partea judecătorilor care au participat la proiect:

„Trebuie să spun că ceea ce am auzit din partea tinerilor m-a convins că noua modalitate prin care ne dorim să formăm și să educăm judecătorii privind participarea copiilor și a tinerilor este corectă. Au fost momente în timpul discuției când gândurile tinerilor m-au făcut să mă gândesc mai mult și am putut să-i înțeleg mai bine.”

Jana Zapletalová Koláčková, judecătoare

Ca urmare a acestui parteneriat, Academia Juridică a înființat propriul comitet consultativ al copiilor și tinerilor.

IMPLICAREA COPILOR ȘI TINERILOR ÎN REFORMA SISTEMULUI LOCAL DE ÎNGRIJIRE

Co-proiectarea de servicii noi

Copiii și tinerii cu experiență în materie de îngrijire ar trebui să fie implicați în proiectarea și evaluarea serviciilor care înlocuiesc instituțiile, cum ar fi serviciile de sprijin familial, centrele de resurse comunitare, asistența parentală profesionistă și casele comunitare.

Ei sunt bine poziționați pentru a determina tipurile de sprijin de care ei și semenii lor au nevoie și cum acesta poate fi oferit. Ei pot oferi indicații privind tipul de servicii și sprijin necesar. De exemplu, copiii mai mari și tinerii au deseori nevoie de sprijin pentru a dezvolta deprinderi pentru un mod independent de viață, cum ar fi să gătească, să își gestioneze banii și să obțină acces la locuri de muncă sau la continuarea studiilor. Ei ar putea prefera ca acest sprijin să fie acordat mai degrabă de un lucrător de tineret calificat, decât de

un responsabil de caz profesionist. Tinerii pot indica dacă doresc să meargă la un centru de tineret pentru aceste sesiuni în grup, sau ca lucrătorul de unul singur să-i viziteze la domiciliu, sau o combinație a celor două. Important este să nu presupunem ce au nevoie copiii și tinerii; dacă sunt întrebați direct, ei pot contribui la dezvoltarea unor soluții relevante și utile. Implicarea în procesul de proiectare a serviciilor poate, de asemenea, să le sporească încrederea în servicii și în personalul care lucrează acolo, astfel crescând probabilitatea ca aceștia să beneficieze de sprijinul oferit.

Este esențial ca implicarea copiilor și a tinerilor în conceperea serviciilor noi să aibă loc de la începutul procesului de planificare, când toate opțiunile sunt încă disponibile. Dacă îi consultăm mai târziu, atunci când serviciul este deja proiectat, semnificația este mult mai mică.

Co-proiectarea serviciilor poate începe prin crearea unui grup consultativ, organizarea de grupuri tematice, ateliere de lucru și consultări cu copiii și tinerii. Este ușor să trecem cu vederea copiii mai mici și cei cu dizabilități intelectuale atunci când co-proiectăm servicii, dar când li se oferă sprijinul potrivit, aceștia pot aduce contribuții valoroase. Aceștia ar putea necesita consultări individuale sau ar putea folosi arta sau jocul pentru a-și exprima ideile.

„Copilul sau tânărul poate veni cu o perspectivă diferită din interior; la ce se așteaptă de la serviciu, cum ar trebui să arate și ce ar trebui să ofere.”

“Este important ca persoanele care vor beneficia de aceste servicii să fie implicate în proiectarea lor.”

(Autoreprezentanți, Moldova)

În 2017, Lumos a început procesul de dezvoltare a serviciilor pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire în Moldova, pentru a-i sprijini în tranziția lor spre maturitate. Anterior, când copiii aflați în îngrijire ajungeau la vârsta de 18 ani, ei deseori părăseau sistemul cu foarte puțin sprijin. Au fost organizate mai multe interviuri de grup și consultări cu tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire pentru a identifica nevoile acestora și pentru a-i implica în stabilirea serviciilor necesare și a se asigura că nevoile lor sunt satisfăcute. De asemenea, grupurile au recomandat tipurile de specialiști care ar trebui să lucreze în servicii și modul în care serviciile pot deveni prietenoase tinerilor și accesibile.

Odată ce serviciile noi au fost dezvoltate, tinerii care le-au accesat s-au implicat în evaluarea impactului serviciilor și au contribuit la îmbunătățirea acestora.

RECRUTAREA PERSONALULUI DIN CADRUL SERVICIILOR NOI

Personalul care lucrează în domeniul serviciilor pentru copii și tineri joacă un rol important în viețile celor pe care îi deservesc. Prin urmare, este important ca copiii și tinerii să fie implicați în recrutarea personalului. Aceasta se poate face în diferite moduri:

- Copiii și tinerii pot contribui la fișa postului și trăsăturile personale. S-ar putea ca ei să caute alte atribute decât adulții.
- Copiii și tinerii pot fi implicați în comisiile de interviuare – fie într-o comisie de tineri separată, fie având unul sau doi tineri incluși în comisia principală.
- Candidaților li s-ar putea cere să îndeplinească o sarcină stabilită de copii și tineri. Printre exemple se pot număra redactarea unei scrisori de motivație prietenoasă tinerilor pentru post, care poate fi revizuită și apreciată de copii și tineri, sau solicitarea de a organiza un atelier de lucru sau o prezentare pentru copii și tineri.

Implicarea copiilor și tinerilor în recrutarea personalului creează un precedent pentru rolul lor important în luarea deciziilor, pe care personalul nou îl va vedea înainte de a se alătura organizației. Copiii sunt perceptivi și pot identifica, de obicei, dacă personalul va putea construi o relație bună cu copiii și tinerii. De asemenea, crește sentimentul de control al copiilor și tinerilor asupra îngrijirii lor. Acest lucru este deosebit de important în îngrijirea rezidențială, unde personalul

va avea contribuții numeroase în viața copiilor și poate oferi chiar îngrijire personală. Implicarea în procesul de recrutare a personalului, de asemenea, presupune accesul la rezultatele verificărilor antecedentelor îngrijitorilor, ceea ce poate spori încrederea copiilor și a tinerilor în personalul și sistemele responsabile de îngrijirea lor.

Autoreprezentanții din Moldova și-au exprimat opiniile privind recrutarea:

„Implicarea copiilor în procesul de recrutare a personalului este importantă, dar trebuie să ai grijă de câteva aspecte-cheie: pregătirea lor, informându-i despre funcția pentru care se face recrutarea și cerințele față de acest rol; luarea în considerare a experienței anterioare a copilului cu potențialii candidați (de exemplu, dacă ei deja cunosc candidatul din instituția rezidențială). Prezența unei persoane independente care să faciliteze acest proces, îi poate ajuta pe copii să se simtă liberi ca să-și exprime opiniile.”

(autoreprezentant, Moldova)

În cadrul reformei sistemului de îngrijire a copilului din Moldova au fost înființate case comunitare pentru copiii ale căror interese superioare nu puteau fi satisfăcute printr-un plasament de tip familial. Într-o instituție care se închidea, personalul a putut depune cereri pentru a fi repartizat pentru a lucra într-o casă comunitară nouă. Copiii din instituție au fost implicați în selectarea personalului care va lucra în noile servicii. Datorită sensibilității acestei situații, au fost elaborate chestionare pentru a se asigura că copiii își pot împărtăși opiniile anonim cu privire la anumiți candidați, fără frică de consecințe. Feedback-ul copiilor a constituit o parte importantă a selecției personalului. Într-un caz, o îngrijitoare nu a avut un punctaj prea mare la interviu, dar a avut un feedback excelent de la copii. Ea a fost angajată pe baza recomandării copiilor și lucrează cu succes și astăzi în casa comunitară.

EVALUAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR

Copiii și tinerii pot fi, de asemenea, implicați în monitorizarea și evaluarea serviciilor și joacă un rol important în îmbunătățirea acestora.

În Bulgaria, în 2017, s-a efectuat o evaluare națională a caselor comunitare pentru a afla dacă calitatea îngrijirii și rezultatele s-au îmbunătățit în cazul copiilor și tinerilor cu dizabilități, după ce aceștia s-au mutat din instituțiile rezidențiale mari. Ca parte a acestui proces, autoreprezentanții Lumos (cu și fără dizabilități intelectuale) au decis să efectueze propria evaluare a caselor comunitare. Cu sprijinul personalului de participare, ei au creat și au administrat un chestionar pentru diferite persoane despre care credeau că le-ar putea oferi informații utile. Ei au procesat 211 chestionare completate, au vizitat case comunitare pentru a vorbi direct cu colegii lor și s-au întâlnit cu specialiști din domeniul social.

Autoreprezentanții au împărtășit rezultatele și recomandările lor politicianilor direct responsabili de asistența socială. Acestea includ:

„Copiii nu se întâlnesc des cu familiile lor. Cum se poate consolida relația? Aceasta se poate face în două direcții – copilul poate vizita familia, iar părinții sau rudele pot vizita copilul.”

„Părinții trebuie informați cu privire la rezultatele bune ale copilului și trebuie să se trezească interesul părinților față de copil, astfel încât să înceapă să se întâlnească mai regulat: în vacanțe, la sărbători, în weekend-uri.”

„Mișcarea și joaca ne fac sănătoși! Sunt copii care stau în pat. Ei nu se mișcă suficient! Prin urmare, sugerăm ca ei să aibă exerciții de dimineață în casele comunitare, chiar și simple.”

„Copiii au un medic de familie și sunt bine, dar cabinetele stomatologice ar trebui să fie îmbunătățite, deoarece nu fiecare copil poate fi tratat într-un cabinet stomatologic obișnuit.”

(Autoreprezentanți, Bulgaria)

Copiii și tinerii ar trebui să fie implicați în îmbunătățirea serviciilor de tip rezidențial și nerezidențial pe care le utilizează. De exemplu, copiii din casele comunitare ar trebui să aibă oportunități regulate de a oferi feedback despre serviciile pe care le primesc, prin intermediul chestionarelor, sesiunilor de feedback de grup sau consultărilor individuale. De asemenea, ar trebui să existe proceduri pentru ca copiii să prezinte plângeri, mulțumiri sau alte sugestii unui specialist din afara serviciului. Discuțiile informale, ședințele regulate acasă, informările succinte ale lucrătorilor principali și cutiile cu sugestii pot crea o cultură a ascultării copiilor în cadrul serviciilor.

SPRIJINUL DE LA EGAL LA EGAL

Sprijinul de la egal la egal favorizează o relație de susținere între două sau mai multe persoane care au trecut prin experiențe similare sau se confruntă cu provocări similare. Copiii și tinerii sunt adesea mai receptivi la ideile și sfaturile oferite de colegi, decât dacă aceleași idei le-ar fi fost prezentate de adulți. Lumos facilitează sprijinul de la egal la egal între copiii și tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire, copiii care încă sunt în sistemul de îngrijire și copiii și tinerii cu dizabilități, cu accent pe sprijinirea copiilor și a tinerilor în perioadele de tranziție, cum ar fi mutarea într-un nou cămin sau deprinderea cu traiul în mod independent.

Temele abordate de sprijinul de la egal la egal ar trebui să fie moderate de copii și tineri, în baza provocărilor și oportunităților care apar în viața tânărului. Acestea pot include dezvoltarea abilităților de comunicare, gestionarea conflictelor, relații interpersonale sau gestionarea banilor.

Sprijinul formal de la egal la egal ar trebui să fie facilitat de către un adult, al cărui rol este să se asigure că colegii sunt instruiți în oferirea unui astfel de tip de sprijin și se simt încrezători în rolul lor. Ei vor oferi cadrul pentru sprijinul de la egal la egal și vor asigura că toată lumea știe la ce să se aștepte. La fel ca în cazul personalului de participare, facilitatorii au nevoie de verificări ale experienței și sesiuni regulate de supraveghere pentru a se asigura că sunt apti de a lucra cu copiii. De asemenea, ei vor trebui să urmeze cursuri de instruire și să înțeleagă modul de raportare a preocupărilor legate de protecție.

În Moldova, membrii comitetului consultativ al tinerilor din cadrul Lumos au oferit sprijin de la egal la egal copiilor instituționalizați și din cadrul asistenței parentale profesionale. Unul dintre aceștia a menționat,

„Acest lucru este o experiență benefică pentru ambele tabere de participanți – cei care participă și cei care organizează. Copiii și tinerii sunt mai deschiși cu semenii lor decât cu adulții. Noi suntem un exemplu real, iar copiii și tinerii care participă la atelierele de lucru se inspiră de la noi și văd că schimbările se pot întâmpla.”

(autoreprezentant, Moldova).

În Uganda și Kenya, tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire au creat grupuri în WhatsApp pentru a oferi sprijin informal de la egal la egal. Grupurile sunt moderate de tinerii care au părăsit sistemul de îngrijire ca să comunice, să împărtășească informații despre servicii și resurse, cât și să ofere sprijin psihosocial unui altuia.

MENTORAT

În Moldova, dezvoltarea educației incluzive a contribuit la reducerea numărului de copii cu dizabilități din instituții. Dar perspectiva de a începe la o școală comunitară a fost descurajantă, la început, pentru mulți copii cărora li s-a refuzat anterior dreptul de a fi educați alături de colegii lor din comunitate. Pentru a sprijini acești copii și a crea mai multă coeziune în cadrul școlii, a fost elaborat un program de mentorat, în special pentru copiii cu cerințe complexe. Mentoratul s-a concentrat asupra nevoilor și intereselor ambelor părți, dar a inclus adesea ajutor la pregătirea temelor pentru acasă, activități de promovare a independenței sau activități distractive de timp liber care dezvoltă încrederea și construiesc relații. De asemenea, mentorii au ajutat copiii să-și creeze pașapoarte de comunicare care prezintă informații esențiale despre fiecare copil într-un format ușor de citit.

ROLUL COPIILOR ȘI AL TINERILOR ÎN STIMULAREA REFORMEI SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI LA NIVEL LOCAL, NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

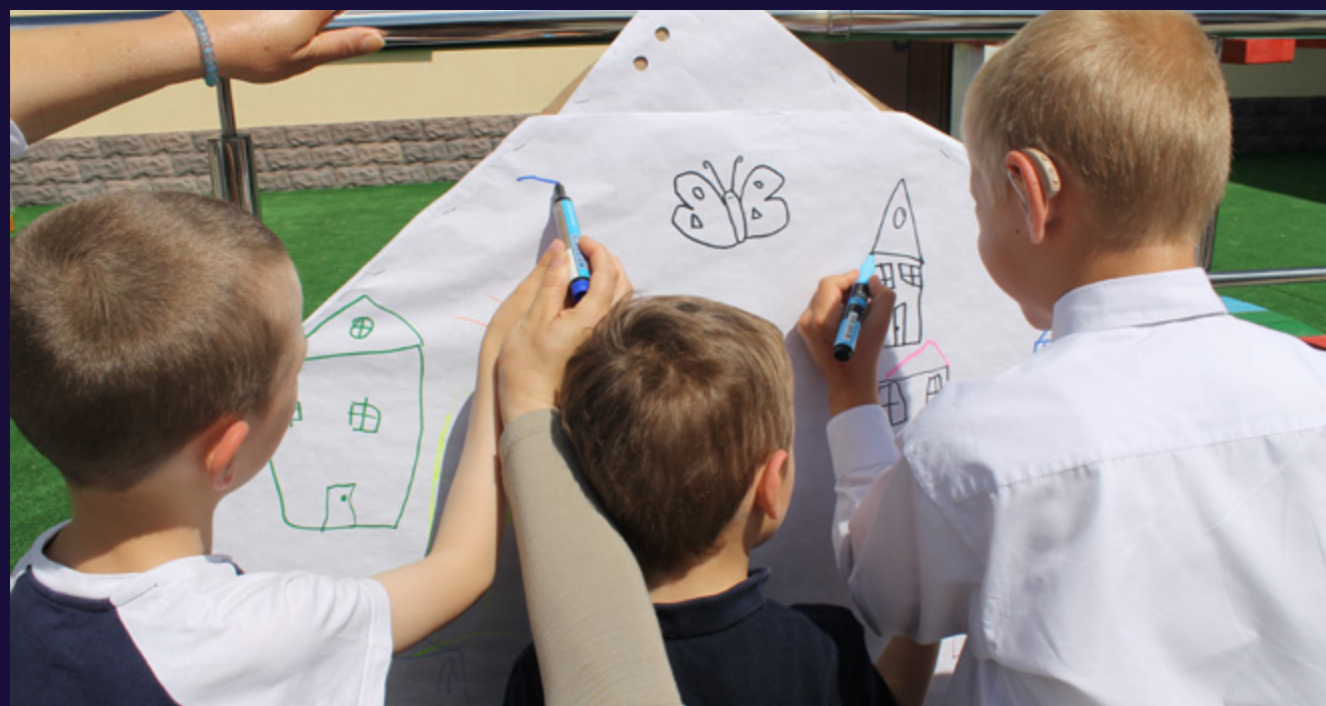
INSTRUIRE

Reforma sistemului de îngrijire a copilului implică o schimbare completă în abordarea îngrijirii copiilor și tinerilor, iar instruirea este o parte importantă de schimbare a practicii. În cadrul activităților Lumos, tinerii au participat în moderarea sesiunilor de instruire pentru o gamă largă de părți interesate, inclusiv responsabili de caz, personal din casele comunitare, asistenți parentali profesioniști și autorități publice. Temele sesiunilor sunt adaptate pentru audiențe specifice și depind de tematica programelor de formare: participarea copiilor și a tinerilor, pregătirea de a părăsi serviciile; procesele de luarea a deciziilor; implicarea copiilor/tinerilor în elaborarea serviciilor etc.

Implicarea copiilor și a tinerilor în cadrul instruirilor este esențială pentru schimbarea culturii față de participare – promovarea valorii de a-i asculta și de a dezvolta soluții mai degrabă cu ei, decât doar pentru ei. Dacă ei se simt liberi să își împărtășească experiențele, copiii și tinerii cu experiență trăită pot oferi detalii asupra a ceea ce înseamnă să fii separat de familia ta, să trăiești într-o instituție și să schimbi plasamentele. De asemenea, ei fac ca instruirea să fie în general mai autentică, participativă și distractivă.

Există o serie de modalități prin care copiii și tinerii pot fi implicați în instruire, de exemplu:

- proiectarea programului și a conținutului sesiunilor de instruire
- planificarea exercițiilor și crearea instrumentelor
- conducerea și co-organizarea sesiunilor de instruire
- evaluarea sesiunilor de instruire la final: cum publicul a primit informația și ce mai trebuie de discutat și de îmbunătățit la sesiunile următoare (metodele utilizate, limbajul, termenii etc.); ce alte acțiuni trebuie să fie dezvoltate când se lucrează cu specialiștii, ce fel de impact pot avea astfel de sesiuni etc.

Modul în care copiii și tinerii sunt implicați depinde de vârsta, interesele și abilitățile lor. De exemplu, nu ar fi potrivit ca tinerii să susțină un atelier de lucru personal. Totuși, se poate de inclus video-urile lor în care își exprimă opiniile sau de inclus desenele sau poeziile lor. De asemenea, se poate de inclus copiii mai mici și cei cu dizabilități complexe la conceperea conținutului pentru instruire, adresându-le întrebări specifice în funcție de subiect și de publicul-țintă. De exemplu – ce trebuie să ia în considerare responsabilii de caz atunci când decid unde copiii vor trăi? Ce sfaturi le-ați oferi? Este important ca tinerii mai mari, mai încrezători să nu domine oportunitățile de participare. Instruirea, sprijinul și căutarea intenționată a diferitor grupuri vor crește gradul de participare în rândul copiilor și tinerilor mai puțin experimentați, inclusiv cei din grupuri marginalizate.

Un autoreprezentant din Moldova care a participat la un eveniment de formare, a menționat:

„Am participat la o instruire pentru specialiști pentru prima dată, a fost o experiență foarte emoțională. A fost o experiență nouă pentru mine. Este bine că tinerii pot da sfaturi specialiștilor privind ceea ce se poate de făcut mai bine și ce trebuie de evitat. Suntem mai credibili pentru că avem mai multă experiență în serviciile de îngrijire alternativă.”

În Bulgaria, tinerii cu dizabilități intelectuale au co-facilitat instruirea la nivel național privind participarea copiilor în procesul de reformare a sistemului de îngrijire a copilului, organizată pentru autoritățile locale și specialiști. În timpul atelierelor de lucru ei au adresat participanților adulți întrebări menite să provoace discuții despre teme importante pentru tineri. Acestea includ:

„În ce stadiu al procesului de reformă a sistemului de îngrijire a copilului credeți că este important să fie implicați copiii?”

„Ce trebuie să știe adulții pentru ca participarea copiilor să fie semnificativă?”

„Cum putem elabora politici, astfel încât să fie înțelese de copii și tineri?”

De asemenea, în timpul instruirii ei au împărtășit experiențele proprii și ale colegilor lor din casele comunitare. Ei, de asemenea, au distribuit cărți, materiale practice și video-uri pe care le-au realizat.

Lucrând în acest mod cu tinerii cu dizabilități intelectuale și oferindu-le platforme prin care pot influența, se pun în evidență capacitățile lor și se contribuie la reducerea stigmei.

Grupurile de participare în Haiti, de asemenea, au fost implicate în formarea privind modul pozitiv de educare a copiilor. Scopul instruirii a fost consolidarea capacității familiilor de a preveni separarea. Autoreprezentanții au co-facilitat sesiunea de instruire alături de personalul Lumos. Ei au împărtășit părinților experiența lor de îngrijire instituțională, ca aceștia să înțeleagă realitatea și impactul pe care îl pot avea supra copiilor și tinerilor.

Există o serie de lucruri care trebuie luate în considerare atunci când copiii și tinerii sunt implicați în formare. Este esențial ca ei să fie instruiți în prealabil – acest lucru este uneori cunoscut sub numele de „formarea formatorilor.” De asemenea, ei vor avea nevoie de sprijin pentru a se pregăti pentru fiecare sesiune. Ar putea fi util ca formatorii mai experimentați să se alăture celor cu mai puțină experiență, asigurând faptul că formatorul cu mai puțină experiență are posibilitatea să intervină și să contribuie.

Ne-am confruntat cu ostilitate față de unii formatori tineri din partea participanților adulți care nu erau pregătiți să-i vadă ca parteneri egali. Acest lucru necesită o facilitare atentă pentru a proteja formatorii tineri, în același timp fără a prelua controlul, dacă acest lucru îi va dezabilita. Organizarea sesiunilor de informare cu tinerii formatori îi poate ajuta pe facilitatori să înțeleagă de ce au nevoie copiii și tinerii în astfel de situații, și cum le pot permite acestora să-și dezvolte punctele forte și să identifice domeniile pentru dezvoltarea strategiilor de abordare a participanților problematici.

INSTRUMENTE PENTRU PARTICIPAREA COPIILOR ȘI A TINERILOR

Pe lângă desfășurarea instruirilor, copiii și tinerii pot elabora instrumente practice pentru a-și spori rolul lor în diferite aspecte ale reformei sistemului de îngrijire a copilului. Acestea pot fi desfășurate în totalitate de tineri sau pot fi dezvoltate în parteneriat cu adulții. Programul „Changing the Way We Care” și Societatea tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire în Kenya au elaborat un instrument foarte bun care arată modalitățile practice de sporire a implicării tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire, în cadrul reformei sistemului de îngrijire a copilului.¹⁴

ADVOCACY

Sprijinirea donatorilor, a factorilor de decizie și a altor părți interesate importante, să înțeleagă prejudiciile cauzate de instituționalizare și schimbările care sunt necesare, este un demers esențial pentru a asigura strategii eficiente de reformă a sistemului de îngrijire a copilului. Copiii și tinerii cu experiență trăită pot și ar trebui să joace un rol central în acțiunile de advocacy și de campanie organizate la nivel local, național și mondial.

„Suntem aici ca să vă întrebăm, pe dumneavoastră, cine sunt factorii de decizie, care sunt resursele utilizate la nivel mondial pentru a sprijini instituțiile, ați putea să vă gândiți la ele? Aceste resurse ar putea fi folosite mai bine atunci când acestea sunt canalizate către familii, pentru a sprijini consolidarea unităților familiale și a sprijini tinerii din familii, cât și tinerii care nu au familii. Pentru ca tinerii să dezvolte abilități, cunoștințe, ei trebuie să trăiască o viață productivă.”

„În lumea de azi, suntem adesea văzuți ca niște obiecte care trebuie comercializate, dar noi nu suntem obiecte, suntem ființe umane și la fel, ca toată lumea, ne dorim să avem un viitor.”

(Autoreprezentant din Columbia)

Pentru ca copiii și tinerii să fie autoreprezentanți eficienți, ei ar trebui sprijiniți să înțeleagă mai bine contextul reformei naționale și globale a sistemului de îngrijire a copilului, astfel încât să le fie clară poziția și lucrurile pe care doresc să le susțină. Aceasta se poate face prin:

- instruire
- ateliere de lucru
- discuții

- vizite de studiu pentru autoreprezentanți la diferite tipuri de servicii sociale și educaționale
- participarea la conferințe
- schimburile de la egal la egal.

Este important de reținut că, copiii și tinerii pledează pentru ei înșiși, nu pentru o organizație, chiar dacă organizația respectivă oferă un sprijin semnificativ. Prin urmare, este esențial să nu le impunem o agendă, ci să îi sprijinim să își dezvolte propriile convingeri și priorități.

© Lumos

Exemplu mondial: În 2018, Lumos a reunit autoreprezentanți din opt țări în cadrul unei conferințe globale în Bruxelles, ca să pledeze pentru schimbarea modului în care Comisia Europeană a priorizat finanțarea pentru copii și familii. Scopul conferinței a fost să se determine modul în care Comisia ar putea înceta finanțarea sistemelor instituționale și să finanțeze, în schimb, servicii și sprijin bazat pe familie și comunitate. La deschiderea conferinței, autoreprezentanții au prezentat un set de recomandări pe care le-au elaborat împreună. Acestea includ:

„Banii nu trebuie oferți instituțiilor rezidențiale, ci familiilor, ca acestea să poată avea grijă de copiii lor – Mai multe familii, fără instituții rezidențiale!”

„Prevenirea instituționalizării copiilor, în special a copiilor de vârstă timpurie și a copiilor cu dizabilități.”

„OPRIREA AFACERII CU INSTITUȚIILE REZIDENȚIALE.”

Mai târziu, în timpul conferinței, un autoreprezentant cu dizabilitate intelectuală a menționat:

„Fiecare copil are dreptul la o familie. Este așa de simplu.

Nu este posibil ca o sută de copii într-o casă să devină o familie. O sută de copii împreună nu înseamnă o familie! și nici 20 de copii.

Atunci când trăiești într-o casă cu o sută de copii, oriunde te-ai afla în lume, ești un nimeni, exiști doar în documente.

Eu am fost într-o instituție timp de trei ani. La început, am fost izolată într-o cameră cu gratii timp de trei luni. Acum trăiesc cu familia mea. Sunt autoreprezentantă la Lumos și am realizat că asta e ceea ce îmi place să fac.

Nu sunt bună la matematică, dar cu ceva ajutor am calculat câți bani cheltuie familia mea pentru mine (a prezentat un slide cu cheltuielile sale anuale).

De asemenea, am găsit informații despre cheltuielile unei persoane care trăiește într-o casă comunitară (a arătat un alt slide).

Este de două ori mai ieftin să locuiești în casa ta. Este așa de simplu.

Am prieteni în casele comunitare – Desi, Ivaylo, Ivan. Ei sunt persoane cu diferite necesități. Nu este posibil să ofei aceeași sumă de bani pentru necesitățile celor o sută de copii. Sprijinul este individual pentru fiecare copil.

În Bulgaria, încă mai sunt case de copii de vârstă timpurie. Ele trebuie să fie închise imediat. Mi s-a spus că este un număr mai mic de copii, dar clădirile sunt aceleași și cheltuielile sunt la fel de mari ca pentru mai mulți copii. Nici un beneficiu pentru nimeni. Este așa de simplu.”

După această conferință, Comisia Europeană s-a angajat să stopeze sprijinul financiar al îngrijirii instituționale din afara Uniunii Europene.

Împărtășirea istoriilor personale este un instrument pe care autoreprezentanții îl pot folosi pentru a prezenta argumente convingătoare. Însă autoreprezentanții sunt mai mult decât istoriile lor și argumentele lor se referă la mai mult decât o persoană. Webinarul „Changing the Way We Care” desfășurat cu rețelele de tineri care părăsesc sistemul de îngrijire din Kenya și Uganda oferă o perspectivă excelentă cu privire la daunele provocate de faptul că participarea copiilor și a tinerilor este văzută doar ca o relatare a istoriilor.¹⁵ De asemenea, am dedicat un capitol întreg cu privire la protecție pentru a vă ajuta să asigurați că activitatea participativă este sigură și fără exploatare.

Ca lucrători de participare, sarcina noastră este de a ajuta autoreprezentanții să dezvolte o serie de instrumente pe care le pot folosi pentru a-și modela argumentele și a crea impact. De exemplu, îi învățăm cum să se pregătească în mod eficient pentru ședințele cu decidenții politici, ajutându-i să cerceteze persoana cu care se vor întâlni și să afle care sunt interesele acesteia. Îi sprijinim ca să își adapteze mesajele pentru a atrage atenția persoanei. De asemenea, îi ajutăm să se gândească la ce speră să obțină din întâlnirea lor – doresc ei ca persoana să se angajeze la ceva? Și care sunt mesajele cheie pe care doresc să le lase persoanei. Această modalitate de a se pregăti pentru întâlniri, îi ajută pe autoreprezentanți să evalueze ce succes au avut întâlnirile lor, să-și stabilească sarcini de urmat și îi ajută să-și adapteze strategia de viitor dacă prima ședință nu a fost eficientă.

Alte moduri în care autoreprezentanții pot să participe în acțiuni de advocacy și campanie sunt:

- Discursuri și intervenții la evenimente locale, naționale și internaționale și adresarea directă către factorii de decizie și principalele părți interesate. De exemplu, în 2019 un autoreprezentant din cadrul Societății tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire în Kenya (KESCA) s-a adresat direct către un public de filantropi de rang înalt de la Camera Lorzilor. Evenimentul a avut loc la scurt timp după ce Guvernul Regatului Unit s-a angajat să stopeze finanțarea orfelinatelor și instituțiilor de îngrijire din cadrul programelor sale de ajutor internațional. Ca urmare a acestui eveniment, mai mulți donatori privați influenți s-au angajat să facă o tranziție pentru a finanța îngrijirea de tip familial și comunitar.

- Realizarea de expoziții publice. De exemplu, autoreprezentanții Lumos din Bulgaria au creat o expoziție de fotografie concentrându-se pe abilitățile tinerilor cu dizabilități intelectuale și dorința lor de a avea locuri de muncă semnificative, plătite și de a fi incluși în societate. Expoziția a străbătut Bulgaria și a fost prezentată în parlamentul național, și la diferite evenimente din afara țării. Mai mulți membri ai acestui grup au acum locuri de muncă plătite.

- Producerea și apariția în campanii sau materiale video. Acestea pot fi coordonate de însuși tinerii sau împreună cu adulții. În timpul pandemiei COVID-19, autoreprezentanții din Moldova au realizat un video cu privire la impactul pandemiei și al autoizolării asupra copiilor aflați în situații de risc, oferind sfaturi autorităților și societății civile despre cum să răspundă. Grupul a decis împreună asupra conceptului, publicului-țintă și mesajelor-cheie. Autoreprezentanții au filmat și au montat filmul cu un oarecare sprijin din partea personalului Lumos.¹⁶

- De asemenea, autoreprezentanții au sprijinit campania Lumos #Helpingnothelping prin faptul că au luat cuvânt la lansare și s-au implicat în comunicare.

- Creșterea gradului de sensibilizare prin intermediul evenimentelor comunitare și publice cu privire la anumite probleme sau cu ocazia anumitor zile specifice. De exemplu, în Moldova, autoreprezentanții au participat la Maratonul Internațional Chișinău și au vorbit despre activitatea lor cu alți participanți — de asemenea, la eveniment ei au ținut un stand, astfel încât grupurile societății civile și publicul să poată afla despre reforma sistemului de îngrijire a copilului de la cei care au trăit experiența. A fost o modalitate distractivă, interactivă și semnificativă pentru copii și tineri, inclusiv pentru cei cu dizabilități, de a pleda pentru drepturile la îngrijire familială, inclusiv la educație și participare. De asemenea, acest lucru le-a oferit autoreprezentanților oportunitatea de a lucra alături de personalul din cadrul Lumos.¹⁷ În Haiti, copiii și tinerii participă la emisiuni radio cu organizațiile societății civile. Acestea sunt deseori legate de evenimente speciale, cum ar fi Ziua Internațională a Copilului. Aceștia vorbesc despre mai multe subiecte, inclusiv despre opiniile lor în ceea ce privește legătura dintre trafic și instituționalizare în Haiti.

- **Organizarea campaniilor naționale de advocacy.** *Turul Viselor* a fost una dintre astfel de campanii planificate și organizate de tineri cu și fără dizabilități intelectuale din Bulgaria. Scopul a fost acela de a pleda pentru dreptul lor la o viață independentă, la un loc de muncă și la egalitate. Tinerii au călătorit în patru orașe pentru a se întâlni cu colegii lor cu dizabilități aflați în asistență socială, cât și cu autorități locale și specialiști din diferite domenii. În timpul turului, grupul a sensibilizat publicul cu privire la necesitățile și abilitățile lor, au pledat pentru dreptul lor de a fi respectați în societate și au vorbit despre problemele pe care le consideră importante. Ei au înaintat o cerere simplă,

care a fost scrisă în manifestul lor: „Este dreptul meu să fiu independent, să am un loc de muncă și să fiu ca toți ceilalți, în ciuda dizabilității mele sau plasării în îngrijire!” Ultima întâlnire din cadrul turului a avut loc cu Avocatul Poporului pentru drepturile copilului din Bulgaria, care a sprijinit campania încă de la început. Atunci când s-au întâlnit cu el, tinerii au împărtășit mesajele, opiniile și recomandările pe care le-au adunat în cadrul discuțiilor purtate la nivel național. Cu sprijinul Avocatului Poporului, recomandările lor au fost trimise către principalii factori de decizie din Guvernul Bulgariei.

© Lumos / Toni Percec

„Pentru mine autoreprezentarea înseamnă să lupt pentru propriile drepturi și pentru drepturile colegilor mei.”

(Autoreprezentant, Moldova)

„Eu sunt un autoreprezentant deoarece îmi doresc ca factorii de decizie politică să înceteze instituționalizarea copiilor. Am participat în cadrul evenimentelor de advocacy cu colegii din Moldova, Republica Cehă și Bulgaria, și consider că toate evenimentele au fost de succes.”

(Autoreprezentant, Moldova)

Unii autoreprezentanți le-au oferit sfaturi lucrătorilor de participare:

„Trebuie să ții cont că atunci când implicați un copil sau un tânăr în evenimentele de advocacy, trebuie să îl pregătiți foarte bine.”

„Advocacy ar trebui mereu să fie făcut voluntar.”

(Autoreprezentant, Moldova)

„Atunci când planificați ca tinerii și copiii să vorbească și să-și împărtășească experiența, este posibil ca ei să fie traumatizați din nou și să re trăiască momente dificile din trecutul lor. Așadar, fiți sensibili în această privință și pregătiți pentru reacțiile lor. În același timp, asigurați-vă că vă gândiți la reacțiile publicului, de multe ori acesta poate fi nepolitic și poate adresa întrebări nepotrivite copiilor și tinerilor.”

(Autoreprezentant, Moldova)

CERCETARE

Copiii și tinerii pot fi implicați în cercetare, atât ca participanți, cât și ca cercetători. Participarea în cadrul cercetării le oferă copiilor și tinerilor șansa de a-și dezvolta noi abilități, cunoștințe și experiență practică, și îi poate ajuta să genereze dovezi suplimentare pentru a-și sprijini eforturile de advocacy. Atunci când îi sprijiniți pe tineri să-și dezvolte propriul proiect de cercetare sau să participe la un proiect coordonat de alții, va trebui să-i ajutați:

- să își identifice scopurile, obiectivele și intenția (de ce va fi organizată cercetarea și cum va fi folosită)
- să conceapă metodologia și alte instrumente de colectare a datelor, cum ar fi chestionare sau formulare de interviu
- să ia în considerare întrebările etice, cerințele privind consimțământul și protecția datelor, cât și protocoalele de gestionare a riscurilor
- să identifice și să colecteze datele de la participanții la cercetare, cu accent pe diversitate și incluziune

- să analizeze datele și să identifice principalele constatări
- să își prezinte și să își distribuie în mod eficient constatările către publicul relevant.

Organizarea instruirilor privind competențele de cercetare este extrem de utilă, în cazul în care tinerii doresc să își coordoneze propriile proiecte de cercetare. S-ar putea să existe cineva în organizația dumneavoastră care are abilitățile necesare pentru a realiza acest lucru. Constatăm că colegii din alte echipe se bucură adesea să susțină activitatea tinerilor și sunt bucuroși să ajute. Ei ar putea fi capabili să sprijine întregul proces, de exemplu, ajutând grupul să analizeze datele sau oferind sugestii privind modul de îmbunătățire a constatărilor raportului. Dacă aveți colegi de comunicare, și ei ar putea ajuta la prezentarea constatărilor, deși mulți tineri sunt extrem de creativi și ar putea prefera să le proiecteze ei înșiși. Atunci când se apelează la expertiza colegilor, este important să se negocieze acest lucru cu ei și cu conducătorul lor ierarhic pentru a se asigura că se include în planul lor de lucru.

Autoreprezenții au preluat rolul de cercetători, ca parte a transformării caselor de copii din districtul Pardubice, Republica Cehă. Aceștia au vizitat și au intervievat copiii care s-au mutat din instituții în familii de sprijin, despre principalele schimbări pe care le-au trăit. Autoreprezenții au fost de părerea că interviuarea de către colegi, i-a ajutat pe participanți să se simtă confortabil și să vorbească deschis. Studiul a înregistrat observațiile, experiențele și sugestiile copiilor și ale tinerilor pentru a determina ce s-a făcut bine, atunci când s-au înființat apartamente și servicii noi de tip comunitar, și ce domenii încă mai necesită îmbunătățiri. Constatările grupului pot fi valoroase în ceea ce privește fundamentarea politicilor și a practicilor viitoare. De exemplu, citatul de mai jos, de la o participantă, explică modul în care traiul în apartamente îi poate ajuta pe tineri să se pregătească de o viață independentă în viitor.

Aceștia au declarat:

„Credem că acest lucru i-a ajutat pe copii să-și exprime opiniile, pentru că i-am intervievat noi, iar angajatul Lumos a fost acolo doar pentru a înregistra interviul; și pentru că noi am fost mai aproape de ei, am putut obține o perspectivă mai bună asupra situației.”

„Copiii din apartament află mai multe despre cum să ai intimitate – ei au propriile camere, dar în trecut, erau obișnuiți să fie împreună, într-o cameră comună. Acum, învățând să-și folosească spațiul și să fie ei înșiși în apartament, ei vor fi mai bine pregătiți pentru schimbare după ce vor pleca pentru a trăi independent.”

(Eliška, 17 ani)

COLABORAREA CU ALTE REȚELE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE DE COPII ȘI TINERI

Există multe exemple de consilii ale tinerilor sau grupuri similare de tineri din toată lumea, care sunt interesați de drepturile copiilor. Acestea se pot ocupa de probleme puțin diferite sau din țări diferite, totuși colaborarea dintre aceste grupuri poate prezenta oportunități fantastice de învățare pentru copiii și tinerii implicați. Colaborarea oferă grupurilor posibilitatea de a-și consolida competențele de advocacy și abilitățile de campanie, învățând unul de la altul.

În Republica Cehă, Consiliul consultativ pentru tineret al Lumos (CCT) a stabilit o legătură puternică cu Parlamentul Național al Copiilor și Tinerilor (PNCT). PNCT a prezentat CCT-ului bune practici de advocacy, discurs public și mentorat. În schimb, CCT a ajutat PNCT să învețe să lucreze într-un mediu incluziv și să implice copii și tineri din medii diferite. Împreună, membrii celor două grupuri au organizat ateliere de formare privind incluziunea și copiii din îngrijirea instituțională, pe care le-au prezentat în câteva școli generale. De asemenea, ei au creat o carte cu desene despre drepturile copiilor, care a călătorit în toată Republica Cehă într-o expoziție itinerantă.

După cum se evidențiază în acest exemplu, unul dintre beneficiile mari ale participării prin colaborare este îmbinarea lumilor tinerilor, care de altfel nu s-a fi întâlnit sau nu ar fi avut oportunitatea să lucreze împreună.

Rețelele existente de tineri care părăsesc sistemul de îngrijire, de asemenea, pot oferi o expertiză bogată celor care doresc să implice copiii și tinerii în reforma sistemului de îngrijire a copilului. În Guatemala, programul „Changing the Way We Care” (CTWWC) a colaborat cu membrii DONCEL. CTWWC a solicitat Asociației de tineri care părăsesc sistemul de îngrijire din Argentina să proiecteze și să organizeze o sesiune virtuală de formare, care oferă asistență din primele surse privind modul de înființare a unei asociații de tineri care părăsesc sistemul de îngrijire, inclusiv lecțiile învățate, succesele și provocările. Aceste relatări din primele surse din partea DONCEL, au fost esențiale pentru a asigura fundamentele de la care CTWWC ar putea explora modalitățile de implicare și, eventual, de sprijinire a formării unei asociații de tineri care părăsesc sistemul de îngrijire în Guatemala.

CAPITOLUL 3

MENTINEREA SIGURANȚEI COPILOR ȘI TINERILOR

Menținerea siguranței copiilor și tinerilor și protejarea lor împotriva pericolelor reprezintă fundamentele tuturor activităților desfășurate cu copiii și tinerii. Activitatea de participare a copiilor și tinerilor care au cunoscut instituționalizarea prezintă riscuri semnificative, care trebuie tratate cu sensibilitate. În acest capitol se identifică principalele considerente care trebuie dezvoltate în politici și proceduri organizaționale pentru a se asigura că participarea este sigură și etică.

ELEMENTELE DE BAZĂ ALE PROTECȚIEI ȘI SIGURANȚEI COPILOR

Toate organizațiile care lucrează cu copii și tineri, indiferent dacă sunt un ONG mic sau o autoritate locală, trebuie să aibă implementată o politică cuprinzătoare privind protecția, în conformitate cu legislația națională. Politica trebuie să abordeze modul în care organizația va menține copiii în siguranță în activitatea sa și modul în care va reacționa în cazul în care apar preocupări de siguranță. Aceasta trebuie să se aplice tuturor celor care lucrează cu organizația, inclusiv contractanților, partenerilor și voluntarilor.

Politicile privind protecția trebuie să includă un cod de conduită, pe care toți membrii personalului trebuie să fie de acord să-l respecte, ca parte a condițiilor de angajare. Acest lucru este important din multe motive, de exemplu, pentru a evita estomparea limitelor personale și profesionale ale personalului de participare, prin asigurarea personalului cu un cadru de obligațiuni. Acesta poate fi un instrument util pentru a ajuta tinerii să vă înțeleagă acțiunile și motivele, de exemplu îl folosiți pentru a explica că nu le puteți accepta cererea de prietenie pe rețelele de socializare, deoarece nu este potrivit și ar încălca codul de conduită. De asemenea, îi ajută pe tineri să înțeleagă ce este potrivit și nepotrivit în comportamentul personalului, de exemplu, că trebuie să fie tratați cu respect și demnitate. Prin urmare, este vital ca politica să fie împărtășită copiilor și tinerilor într-un format accesibil.

Protejarea copiilor și tinerilor înseamnă să se asigure că acele persoane care lucrează cu ei direct sunt sigure și potrivite. Verificările antecedentelor ar trebui să fie desfășurate mereu, pentru a asigura că copiii și tinerii nu sunt expuși persoanelor care le-ar putea face rău. În procesul de verificare poate fi contactată poliția, foștii angajatori, alte agenții sau organizații locale cu care au lucrat. Solicitați consultanță la nivel local cu privire la cadrul legal și la cele mai bune practici pentru verificarea antecedentelor.

Instruirea în domeniul protecției copiilor este esențială pentru toți membrii personalului și toți voluntarii (inclusiv tinerii) care lucrează direct cu copii și tineri. Instruirea trebuie să se bazeze pe politica organizației dumneavoastră și să sublinieze responsabilitatea fiecăruia de a asigura siguranța copiilor. Aceasta ar trebui să pună un accent sporit

pe ceea ce trebuie făcut în cazul în care un copil sau un tânăr dezvăluie o preocupare privind protecția. Preocupările legate de protecție apar destul de frecvent în activitatea de participare, deoarece copiii se simt adesea în siguranță să împărtășească lucrurile care li s-au întâmplat. Acordarea de timp pentru a trece în revistă procedurile de protecție poate asigura că personalul este capabil să abordeze situațiile cu încredere și în mod eficient, asigurându-se că copilul sau tânărul este sprijinit bine. Câteva puncte de luat în considerare sunt:

- Este posibil ca un tânăr să dezvăluie abuzuri din trecut, care s-ar fi putut întâmpla cu mulți ani în urmă. Responsabilul pentru protecție al organizației va avea sarcina să ia în considerare aspectele în contextul legal și să stabilească dacă aceste informații trebuie raportate autorităților oficiale, cum ar fi serviciile pentru copii, poliția sau altele.
- Copiii și tinerii vor cere adesea ca informațiile sensibile pe care le-au divulgat să fie păstrate secrete. Este important ca participanții să fie conștienți, încă de la începutul implicării lor într-un proiect, că orice fapt comunicat de ei care indică un risc pentru ei înșiși sau pentru un alt copil nu va putea fi păstrat confidențial. Dacă le spuneți acest lucru de la început, se vor reduce posibilele sentimente că sunt induși în eroare.
- Odată ce un copil sau un tânăr a făcut o dezvăluire, este crucial să îi spuneți cui aveți de gând să transmiteți acele informații și să discutați cu el cât mai curând posibil, pentru ca să știe ce se va întâmpla în continuare. S-ar putea ca el să fie foarte neliniștit.
- Dacă considerați că copilul sau tânărul se află în pericol imediat, de exemplu, dacă acesta dezvăluie un abuz care i se întâmplă în prezent acolo unde trăiește, responsabilul pentru protecție poate decide că este necesară o acțiune imediată. De asemenea, va fi necesară o monitorizare pentru a verifica bunăstarea emoțională a tânărului. În unele situații, acesta va avea nevoie de sprijin pentru a obține asistență terapeutică.

În situațiile în care se fac dezvăluiri despre abuzuri în fața altor copii sau tineri, este important să vorbim cu ei despre ceea ce simt în legătură cu cele auzite. S-ar putea ca acest lucru să-i afecteze și posibil să le declanșeze amintiri despre propriile experiențe, care pot fi dureroase. Și personalul care intervine în aceste situații ar putea avea nevoie de sprijin suplimentar din partea specialiștilor instruiți (cum ar fi psihologi) pentru a-și înțelege propriile sentimente de șoc sau tristețe în legătură cu ceea ce a auzit. Acest lucru subliniază cât de important este să aveți întotdeauna mai mult de un angajat prezent atunci când lucrați cu copiii și tinerii, pentru a asigura că cineva poate răspunde persoanei care a dezvăluit fapta, în timp ce alții continuă să lucreze cu restul grupului.

Având în vedere specificul activității și trecutul copiilor și tinerilor pe care îi sprijinim, este inevitabil ca ei să reflecteze asupra experiențelor și istoriilor lor. Ei ar putea simți că grupurile de participare sunt un spațiu sigur în care pot face aceasta; avem tendința să constatăm că se creează un sentiment de încredere și de comunitate între copiii și tinerii cu experiențe de viață comune – acesta a fost cazul în toate țările în care am lucrat. Totuși, este important să fie clar de la început că, grupurile de participare sunt diferite de grupurile terapeutice sau de autoajutor. În secțiunea următoare, vom discuta despre relatarea istoriilor și sprijinirea copiilor ca să-și împărtășească experiențele, ceea ce trebuie de făcut cu atenție și în mod sensibil.

Totuși, este important de accentuat că, deși o mare parte din activitatea noastră de participare este influențată de experiențele copiilor și tinerilor, încercăm să nu ne concentrăm pe istoriile lor individuale. În schimb, accentul se pune pe îmbunătățirea sistemelor de îngrijire pentru toți copiii și tinerii. De exemplu, atunci când creăm în comun un serviciu pentru tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire, ne concentrăm mai degrabă pe „de ce sprijin au nevoie tinerii când părăsesc sistemul de îngrijire”, decât pe „spune-ne ce s-a întâmplat atunci când ai părăsit sistemul de îngrijire”. Desigur, experiențele personale ies deseori la iveală în timpul unor astfel de discuții, dar desfășurarea lor în așa mod poate evita ca tinerii să se simtă că de la ei se așteaptă să-și împărtășească istoria, ceea ce poate fi traumatizant atât pentru ei înșiși, cât și pentru alți tineri. De asemenea, îi ajută să se gândească dincolo de experiența lor proprie și să ia în considerare ce schimbări ample sunt necesare. Această activitate necesită o facilitare profesionistă din partea unei persoane care este capabilă să creeze spații sigure în care copiii să poată împărtăși, dar și să îi ajute să-și depășească propriile experiențe.

Poziția noastră privind voluntariatul cu copiii

și tinerii

Noi recunoaștem că voluntariatul poate fi o forță imensă pentru bine și poate încuraja activ tinerii să facă voluntariat în plasamente și programe etice, care sunt potrivite pentru experiența și competențele lor. Totuși, credem că, în cazul în care o persoană ar fi considerată necalificată pentru o sarcină în calitate de specialist, aceasta nu ar trebui să o realizezi ca voluntar. Acest principiu se extinde asupra voluntariatului în străinătate și sugerăm ca viitorii voluntari să exploreze oportunitățile în propriile lor comunități, unde ar putea avea un impact mai mare.

Organizațiile trebuie să analizeze cu atenție dacă acest lucru este potrivit și sigur, înainte de a implica voluntarii în proiecte de participare și în alte activități directe cu copiii și tinerii. La fel ca și în cazul personalului remunerat, orice voluntar adult care lucrează cu copiii și tinerii, trebuie să fie subiect al verificărilor potrivite privind antecedentele, al instruirii privind protecția și al supravegherii.

Ținând cont de daunele documentate ale voluntariatului necalificat în orfelinate¹⁸ și în conformitate cu orientările publicate de Guvernul Regatului Unit,¹⁹ recomandăm cu fermitate ca publicul să nu facă voluntariat în instituțiile rezidențiale, decât dacă posedă calificări și abilități specifice (de exemplu, în fizioterapie, logopedie, psihologie clinică), care nu sunt disponibile în comunitatea locală și doar în contextul în care se sprijină reintegrarea în siguranță a copiilor instituționalizați în îngrijirea de tip familial și comunitar. Mai multe informații și resurse pot fi găsite pe site-ul web al campaniei #HelpingNotHelping.

© Lumos

RELATAREA ISTORIILOR ÎN SIGURANȚĂ: PRACTICA INFORMATĂ DESPRE TRAUME

Majoritatea copiilor și tinerilor care au trăit în instituții rezidențiale au avut o viață dificilă și complicată, și mulți au suferit abuz și neglijare sub diverse forme. Este important să se obțină echilibrul corect între tratarea acestor copii și tineri mai degrabă ca supraviețuitori decât ca victime, fiind în același timp sensibili la traumele pe care mulți dintre ei le-ar putea avea. Practica informată despre traume promovează conștientizarea impactului traumei și previn retraumatizarea prin activitatea pe care o desfășurăm cu copiii și tinerii. Acesta este motivul pentru care nimeni nu ar trebui să se simtă vreodată forțat să împărtășească povestea sa personală. Programul „Changing the Way We Care” și organizația de caritate din Regatul Unit, Young Minds, au creat resurse foarte bune, oferind îndrumări practice pentru personalul din prima linie cu privire la practica informată despre traume.²⁰

În contextul potrivit, împărtășirea poveștilor poate însemna abilitare și chiar terapie. Totuși, acest lucru poate însemna și expunere, suferință, și poate provoca retrăirea traumelor la copii și tineri. Suferința poate fi amplificată de persoanele care răspund la istoriile copiilor și tinerilor cu milă, îndoială sau întrebări nepotrivite.

Lumos și programul „Changing the Way We Care” sprijină

autoreprezentanții să participe la evenimentele de advocacy de nivel înalt, astfel încât factorii de decizie să le poată auzi și înțelege părerile. Este important ca autoreprezentanții să înțeleagă pe deplin situația înainte de a accepta să participe în astfel de evenimente, inclusiv dacă va exista acoperire mediatică și dacă se așteaptă de la ei să se vorbească din perspectiva personală. Deși unii autoreprezentanți preferă să-și elaboreze propriile discursuri, ei primesc întotdeauna sprijin de la un membru de personal cu experiență în advocacy și comunicare, care îi ajută să-și dezvolte mesajele și să-și structureze discursul. Acest sprijin include decizia privind părțile din experiența lor personală pe care doresc să le expună și părțile care sunt relevante pentru a evidenția ideea dorită. S-ar putea ca expresia „am trăit într-o instituție rezidențială timp de nouă ani” să fie de ajuns. Atunci când pregătim autoreprezentanții, subliniem faptul că ei nu se reprezintă doar pe ei înșiși, ci și pe colegii lor, astfel încât ar trebui să încerce și să se gândească dincolo de experiența lor personală, și să indice ce schimbare doresc să vadă.

Evenimentele de nivel înalt sunt, de obicei, cele mai potrivite pentru autoreprezentanții cu mai multă experiență, care se simt destul de comod să vorbească în fața unui public mai larg. Dacă bugetul permite, asocierea unui autoreprezentant experimentat cu unul mai puțin experimentat poate fi o experiență pozitivă pentru ambele părți. Imediat după ce autoreprezentanții au vorbit la evenimente, este posibil ca ei să fie abordați de mai multe persoane care le spun ce treabă fantastică au făcut. Unii autoreprezentanți se bucură de acest nivel de atenție, în timp ce alții consideră că este copleșitor. Rolul adultului susținător este să fie condus de tânăra. Dacă autoreprezentantul se simte comod să rămână în această situație, atunci personalul ar trebui să rămână în apropiere și să fie gata să intervină, sau să-l ajute să se mute într-un spațiu mai liniștit dacă este cazul.

Pregătirea adulților este o altă parte esențială a practicilor informate despre traume. Este important să informăm colegii, consultanții și voluntarii că nu este potrivit să adreseze întrebări personale, iar personalul ar trebui să fie sfătuit când să intervină, dacă văd că acest lucru se întâmplă; acest lucru poate părea de bun simț, dar nu va fi instinctual pentru toată lumea.

Dacă sprijiniți tineri care urmează să fie intervievați de un jurnalist sau să vorbească într-o discuție de grup moderată, rețineți că este posibil ca jurnalistul sau membrii discuției de grup să nu fi fost instruiți pentru a lucra cu copiii și tinerii care au suferit traume. Este crucial ca autoreprezentanții să fie ajutați să identifice în prealabil la ce întrebări pot răspunde fără probleme și ce subiecte sunt în afara limitelor.

În cazul interviurilor, întrebările convenite ar trebui să fie comunicate clar jurnalistului, în scris și în prealabil. Un membru al personalului trebuie să fie întotdeauna prezent la interviuri, pentru a se asigura că acordurile sunt respectate. La Lumos, a trebuit să intervenim atunci când un jurnalist nu a respectat întrebările convenite și a pus întrebări invazive despre dinamica familiei unui tânăr. Instruirea autoreprezentanților în privința mass-media îi poate ajuta să evite întrebările la care nu doresc să răspundă. Unii tineri sunt capabili să gestioneze singuri aceste situații, dar în cele din urmă, adulții susținători ar trebui să fie pregătiți să intervină dacă este necesar.

Dacă un autoreprezentant vorbește la o discuție de grup, moderatorul trebuie să se întâlnească cu acesta înainte de eveniment. Acesta trebuie să explice formatul discuției și rolul autoreprezentantului. Dacă întrebările vor veni din public, este util ca moderatorul și autoreprezentantul să convină asupra unei modalități de a semnaliza faptul că se simt liberi să răspundă la întrebări specifice.

Este important să-i ajutăm pe moderatori să înțeleagă responsabilitatea lor de a-i sprijini pe autoreprezentanți și că autoreprezentanții nu trebuie să răspundă la întrebările la care nu doresc. Dacă este cazul, îi întrebăm pe autoreprezentanți dacă ar dori să „plantăm” o întrebare de la public, sau dacă doresc ca moderatorul să pună o întrebare specifică pentru a-i ajuta să formuleze un anumit răspuns. Aceasta poate fi o tehnică utilă pentru tinerii cu dizabilități intelectuale.

În cadrul acestor tipuri de activități și evenimente, este important de reținut rolul autoreprezentanților; ei nu lucrează pentru organizațiile noastre și nu sunt purtătorii noștri de cuvânt. Prin urmare, este bine ca declarațiile de presă de după evenimentele mari să fie făcute de angajați sau de autoreprezentanți cu multă experiență și încrezători, care au fost pe deplin informați și doresc cu adevărat să participe.

Monitorizarea sensibilă și cuprinzătoare la finalul unui eveniment este o parte esențială a sarcinii noastre de susținere a autoreprezentanților, în special dacă aceștia și-au împărtășit istoriile personale. Este important să verificați cum ei se simt și să le oferiți sau să îi ajutați să acceseze orice sprijin ulterior de care au nevoie. Există unii autoreprezentanți care își relatează istoriile cu pasiune și încredere, dar este important să nu ne bazăm prea mult pe aceste persoane, deoarece împărtășirea repetată a istoriei poate fi dăunătoare. În timp ce unii autoreprezentanți vor continua să lucreze în sector sau vor activa tot ca autoreprezentanți când se apropie de 30 de ani, mulți vor ajunge la universitate, alții vor fi angajați sau părinți. Este important să respectăm ciclul de viață al susținerii tinerilor și să-i sprijinim să meargă mai departe, la momentul potrivit pentru fiecare tânăr.

CONSIDERENTE PRACTICE PENTRU MENȚINEREA SIGURANȚEI COPILOR ȘI TINERILOR

În timp ce vă implicați în munca dumneavoastră aveți datoria de a menține siguranța participanților. Efectuând o evaluare cuprinzătoare a riscurilor programului dumneavoastră, în baza necesităților participanților și a activităților planificate, veți putea să identificați riscurile potențiale și să puneți în aplicare măsuri de reducere a acestora. De exemplu, printr-o evaluare a riscurilor veți afla dacă locul de desfășurare ales de dumneavoastră este sigur și accesibil pentru toți copiii și tinerii din grup. Se va analiza modul de deplasare în siguranță a copiilor și tinerilor la și de la locul de desfășurare și dacă trebuie să asigurați transportul. Se va analiza dacă produsele alimentare respectă standardele de siguranță și dacă există sisteme adecvate de securitate anti-incendiu. Etapa de evaluare a riscurilor este un moment important pentru a vă asigura că programul dumneavoastră satisface necesitățile participanților cu dizabilități.

De asemenea, evaluările riscurilor ar trebui să cuprindă considerentele de protecție, de exemplu să se asigure că personalul știe ce trebuie să facă dacă există o problemă privind protecția și că adulții implicați în program au fost verificați și instruiți corect.

Înainte de a vă întâlni cu copiii și tinerii, ar trebui să cunoașteți despre orice alergii, cerințe dietetice și de acces, dacă participanții administrează medicamente și dacă există afecțiuni medicale despre care ar trebui să știți. De asemenea, veți avea nevoie de datele de contact ale rudelor apropiate ale participanților, în caz de urgență. Va trebui să luați în considerare modul de stocare a acestor tipuri de informații pentru a respecta obligațiile de protecție a datelor. O opțiune este să stocați informația pe un iPad sau o tabletă criptată, în special dacă evenimentul este de tip rezidențial și sunteți departe de un oficiu cu un spațiu de stocare cu cheie pentru fișierele de hârtie.

În timpul reuniunilor de grup față în față trebuie să fie disponibili întotdeauna cel puțin doi angajați, pentru cazul în care apare o urgență. Este important ca ambii membri ai personalului să fie instruiți în domeniul protecției și să fie capabili să gestioneze situațiile sensibile neprevăzute și complexe, care pot să apară. De asemenea, un manager și un responsabil pentru protecție trebuie să fie de gardă. Pentru grupurile mai mari, nu respectăm raporturi fixe între personal și copii sau tineri; în schimb, dotăm nivelurile de personal în baza tipului evenimentului și a nevoilor grupului. Unii participanți vor avea nevoie de un sprijin mai intens, decât alții, și ar trebui să existe întotdeauna un personal

mai numeros în timpul reuniunilor de tip rezidențial, deoarece acesta va fi responsabil 24 de ore pe zi.

Întâlnirile cu copiii și tinerii niciodată nu ar trebui să aibă loc separat sau în privat, deoarece acest lucru sporește riscul atât pentru copii, cât și pentru personal, și îi poate face pe copii și tineri să se simtă incomod. Noi recomandăm să se lucreze în perechi cât de mult posibil, sau mereu să se organizeze întâlniri și să se desfășoare activități într-un loc unde puteți să fiți văzuți de alții.

Siguranța trebuie să fie întotdeauna prioritară restricțiilor bugetului, dar dacă bugetul este o problemă, trebuie să identificați ceea ce se poate face în condiții de siguranță, în limitele bugetului disponibil. De exemplu, ați putea să colaborați cu o altă organizație, să apelați la un voluntar cu antecedente verificate pentru a oferi sprijin suplimentar, să lucrați mai puține zile sau să reduceți numărul de copii și tineri care participă.

Copiii și tinerii trebuie să fie de acord cu propriul lor cod de conduită înainte de reuniuni, astfel încât să înțeleagă clar așteptările privind comportamentul și să se reducă șansele de a-și face rău unul altuia. În cadrul Lumos, îi rugăm pe toți autoreprezentanții să accepte același cod de conduită, indiferent de vârsta lor. Dacă ei înșiși vor elabora codul de conduită, s-ar putea reduce senzația că acesta le este impus și ar putea crește implicarea. Unele reguli pot fi subiect de dezbateri, în timp ce altele nu sunt negociabile, cum ar fi lipsa intimidării. Unele reguli pot fi controversate, cum ar fi restricțiile generale privind consumul de alcool; autoreprezentanții peste vârsta majoratului s-ar putea să nu fie de acord cu această regulă, dar discutând motivul, tinerii pot să înțeleagă de ce credeți că este necesară. Apoi tinerii pot decide în cunoștință de cauză dacă doresc să participe. În măsura în care este posibil, trebuie să fie clar ce se va întâmpla dacă tinerii încalcă regulile.

Adițional la codul de conduită, instruirea de protecție pentru toți copiii și tinerii contribuie la crearea unei culturi a protecției copilului. De asemenea, vă recomandăm să elaborați o versiune prietenoasă copiilor a politicii dumneavoastră privind protecția și să creați un mecanism prin care copiii și tinerii pot să raporteze preocupările lor, similar unei proceduri de denunțare.

CONSIMȚĂMÂNTUL

Consimțământul informat este unul dintre principiile de bază ale activității de participare. Întreaga activitate trebuie să fie voluntară, iar autoreprezentanții trebuie să aibă cantitatea corectă de informații, într-un format accesibil lor, pentru a înțelege cu ce sunt de acord. Pentru orice persoană cu vârsta sub 18 ani sau un adult care are un tutore legal, trebuie obținut și consimțământul părintelui sau tutorelui.

Consimțământul este deosebit de important atunci când autoreprezentanții își împărtășesc istoriile personale. Înainte de a accepta să vorbească la un eveniment, autoreprezentanții trebuie să cunoască scopul evenimentului și al participării lor, dimensiunea și componența publicului, dacă evenimentul va fi filmat și care este nivelul de publicitate al evenimentului. Această informație le permite să-și exprime consimțământul informat. Orice activitate media trebuie să fie convenită înainte de eveniment și dorințele autoreprezentanților ar trebuie să fie satisfăcute ori de câte ori este posibil, de exemplu să negociem cu organizatorii condițiile de filmare, în cazul în care autoreprezentanții nu doresc să fie filmați.

Ori de câte ori colectăm citate, imagini, studii de caz sau înregistrări video de la autoreprezentanți trebuie să obținem consimțământul lor scris. Trebuie să le explicăm cum și unde vor fi folosite acestea, pentru cât timp și dacă este posibil să își retragă consimțământul în viitor. Este posibil ca un autoreprezentant să își continue viața și să nu mai dorească o înregistrare virtuală despre sine, în care își spune istoria ca adolescent. Este simplu de eliminat acest tip de informație, dacă este pe site-ul nostru, dar dacă este vorba de un citat într-un articol de știri online, eliminarea acestuia ar putea fi imposibilă. Este important ca ei să aibă aceste informații atunci când își dau consimțământ inițial, dar ori de câte ori este posibil, copiii și tinerii ar trebui să aibă dreptul să-și retragă consimțământul în orice moment.

Un autoreprezentant moldovean a vorbit despre importanța consimțământului informat:

„Deoarece este viața ta și trebuie să știi ce se va întâmpla cu informația ta. Consimțământul ne informează cu privire la ceea ce se va întâmpla, la regulile care vor fi respectate. De asemenea, participarea noastră include datele noastre personale – acest proces de consimțământ face acest lucru mai clar. Este bine să înțeleg activitățile în care sunt implicat.”

În timpul procedurii de consimțământ trebuie să se ia în considerare, de asemenea, dacă comunicarea identității autoreprezentanților implică anumite riscuri. Acest lucru poate fi deosebit de important dacă ei s-au confruntat cu abuzuri sau trafic de persoane. În aceste situații este posibil să alegeți un pseudonim și să nu utilizați deloc imagini cu ei. Unii autoreprezentanți preferă uneori această modalitate din motive personale de confidențialitate.

Autoreprezentanții din Moldova au vorbit despre riscurile pentru copii și tineri, atunci când participă în reforma sistemului de îngrijire a copilului:

„Dacă copiii și tinerii participă într-un eveniment de advocacy în cadrul căruia ei pot fi recunoscuți, este posibil ca ulterior să fie discriminați. Există riscul că pot fi excluși. În cazul în care copiii și tinerii nu sunt pregătiți destul, procesele pot avea consecințe negative pentru toți cei implicați. De asemenea, există un risc ca copilul sau tânărul să fie traumatizat din nou, atunci când este implicat în diferite sarcini. Toate persoanele care lucrează îndeaproape cu acel copil sau tânăr ar trebui să îi cunoască istoria, ca să nu adreseze întrebări nepotrivite sau să spună ceva ce l-ar răni.”

(Olesea și Mihai, autoreprezentanți, Moldova)

Un formular de consimțământ prietenos copiilor, tradus în limba maternă a autoreprezentanților, este vital pentru a-i ajuta să-și exprime consimțământul informat. Este esențial să se instruiască personalul cu privire la modul în care să le explice acest lucru copiilor și tinerilor în așa fel, încât să nu se pună presiune pe ei.

MENTINEREA SIGURANȚEI COPILOR ȘI TINERILOR ÎN MEDIUL ONLINE

În timpul pandemiei COVID-19 am lucrat din ce în ce mai mult cu copiii și tinerii în mediul online. Deși majoritatea par să fie pricepuți în tehnologii, este important să ne asigurăm că ei cunosc despre siguranța în mediul online. Noi comunicăm cu autoreprezentanții prin intermediul platformelor închise, cum ar fi paginile private de Facebook, grupurile de WhatsApp și întâlnirile online securizate, monitorizate de responsabilii de participarea copiilor și a tinerilor.

În cazul în care organizația noastră dezvăluie ceva despre un autoreprezentant, vom folosi doar prenumele său, fără alte informații de identificare. Se reduce astfel riscul ca cineva să-l urmărească online.

Personalul care facilitează comunicarea online cu copiii și tinerii trebuie să utilizeze conturi de serviciu pe rețelele de socializare, care sunt complet separate de conturile lor personale. Întreaga comunicare trebuie să aibă loc pe calculatoare și telefoane de serviciu, deci este important ca personalul să aibă echipamentul necesar.

The National Society for the Protection of Cruelty Against Children („Societatea națională privind protecția împotriva cruzimii față de copii”) a conceput câteva resurse utile pentru ca organizațiile să mențină siguranța online a copiilor.²¹

LUCRUL CU COPILII ȘI TINERII DE PESTE 18 ANI DIN ACELAȘI GRUP

Exemplul consumului de alcool este doar una dintre provocările cu care vă puteți confrunta atunci când lucrați cu copii și tineri cu vârsta de peste 18 ani din același grup. Tinerii ar putea considera că este o mică diferență între a avea 16 și 18 ani, dar responsabilitățile noastre legale față de ei sunt diferite. Din acest motiv, nu permitem tinerilor cu vârsta de 18 ani sau mai mult să împartă același dormitor cu copii cu vârsta de 17 ani sau mai mici în timpul evenimentelor de tip rezidențial.

Insistăm asupra verificărilor obligatorii ale antecedentelor oricăror persoane cu vârsta peste 18 ani care au acces direct la copii. Acest lucru poate implica discuții dificile, dar având ca referință politica privind protecția, oamenii înțeleg că nu este personal și, în cele din urmă, regula este instituită pentru a asigura siguranța tuturor. Subliniem tinerilor faptul că o persoană cu antecedente penale va fi exclusă din program, doar dacă prezintă un risc pentru alți copii și adulți aflați în situații de risc, iar detaliile oricăror condamnări penale vor fi păstrate confidențiale.

© pexels / Andrew Neel

PROTECȚIA DATELOR

În activitatea de participare, adesea trebuie să adunăm informație personală despre copiii și tinerii cu care lucrăm pentru a permite comunicarea regulată, și pentru a ne asigura că știm pe cine să contactăm în caz de urgență. Prin urmare, este important să vă informați cu privire la orice legislație națională și regională care reglementează protecția datelor și a vieții private în localitatea dumneavoastră,²² și să elaborați politici și practici organizaționale potrivite pentru a asigura conformitatea.

Având în vedere locațiile în care desfășurăm activitatea noastră, Lumos este obligat să respecte Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD),²³ care prevede că organizațiile trebuie să colecteze doar informațiile de care au nevoie cu adevărat pentru scopurile specificate. De asemenea, RGPD impune organizațiilor să specifice motivele pentru care acestea colectează datele, modul în care datele vor fi utilizate și cui vor fi transmise. De exemplu, în cadrul activității noastre cu copiii și tinerii, noi întrebăm ce afecțiuni medicale preexistente au autoreprezentanții, pentru ca aceștia să fie asigurați în mod corespunzător pentru călătoria lor, pentru a ne permite să realizăm o evaluare completă a riscurilor și, în cazul unei urgențe medicale, să transmitem specialiștilor medicali informații despre sănătatea participantului. Autoreprezentanților și tutorilor legali ai acestora trebuie să li se ceară să consimtă ca datele lor să fie utilizate în acest mod.

Datele trebuie să fie stocate în siguranță și să fie accesibile doar persoanelor care au nevoie de ele. De exemplu, atunci când călătorește la nivel internațional cu autoreprezentanți, managerul de securitate de la sediul central va avea acces la datele rudelor apropiate ale autoreprezentanților în caz de urgență. Copiii și tinerii cu care lucrați, de asemenea au dreptul să vă solicite să vadă orice date stocate despre ei și să vă ceară să le ștergeți. Organizațiile trebuie să ștergă periodic toate datele de care nu mai au nevoie.

CAPITOLUL 4

PARTICIPAREA INCLUZIVĂ

Copiii și tinerii trecuți prin experiența plasării în instituții rezidențiale și experiența separării de familii au fost adesea supuși unor niveluri înalte de excludere socială. Având în vedere acest fapt este extrem de important ca cei care doresc să sprijine copiii să-și revendice drepturile să nu perpetueze structurile de excludere. Caracterul incluziv este o parte-cheie a cadrului nostru etic pentru o participare semnificativă, descris în capitolul 1.

Deși accentul în acest capitol cade preponderent pe dizabilitate ca domeniu particular de expertiză și experiență la Lumos, incluziunea se mai referă și la gen, etnie, religie, orientare sexuală, identitate și restul caracteristicilor care pot determina marginalizarea copiilor și a tinerilor. Un lucru important pe care trebuie să-l faceți în timpul planificării activităților de participare este să luați în considerare cine sunt copiii și tinerii din grupul dvs. țintă și să vă asigurați că programul dvs. este accesibil tuturor, în special celor mai marginalizate grupuri. La fel, după cum spunea și un autoreprezentant din Bulgaria, este important „să fim informați din timp despre personalitatea și nevoile fiecărui copil sau tânăr; să fim conștienți de potențialul și interesele sale; să folosim jocuri accesibile tuturor.”

În cadrul programului de participare, echipa Lumos s-a concentrat inițial pe copiii și pe tinerii cu dizabilități intelectuale, cu un proiect numit „De la vorbe la fapte” (Turning Words into Action – TWIA).²⁴ Motivul pentru care am decis să ne axăm pe copiii și pe tinerii cu dizabilități este modul lor disproportionat de suprareprezentare în instituțiile de plasament. La fel, ei sunt excluși din majoritatea inițiativelor de participare integrantă, mai ales dacă suferă de o dizabilitate intelectuală sau dacă nu vorbesc. Scopul proiectului TWIA a fost de a le oferi tinerilor cu dizabilități intelectuale abilitatea de a trage la răspundere autoritățile pentru angajamentele asumate în cadrul unei inițiative a Organizației Mondiale a Sănătății numită „Sănătate mai bună, viață mai bună” (Better Health, Better Lives).

Pentru mulți participanți, proiectul le-a permis, pentru prima dată, să realizeze că au drepturi, nemaivorbind de faptul că i-ar putea determina pe factorii de decizie să le susțină. Cu toate acestea, prin intermediul proiectului dat, tinerii și-au dezvoltat abilitățile și pasiunea de a pleda pentru drepturile lor.

„Realizând pentru prima oară drepturile pe care le avem, am fost provocați să le transmitem mai departe și să le comunicăm semenilor noștri.”

(Teodora, autoreprezentantă, Bulgaria)

„Îmi amintesc cum m-am dus acasă și am încercat să-mi exercit drepturile, de exemplu, alegând singur cu ce să mă îmbrac. Mai târziu am avut suficientă încredere în sine ca să mă fac auzit la școală.”

(Veliko, autoreprezentant, Bulgaria)

PARTICIPAREA INCLUZIVĂ SEMNIFICATIVĂ

„Acum pot spune cu mai multă încredere ce gândesc.”

„Suntem mai vizibili și mai recunoscuți în comunitate.”

„Suntem invitați să facem parteneriate și să participăm la diferite evenimente; oamenii au încredere în noi ca grup de tineri.”

(Autoreprezentanți, Bulgaria)

Participarea incluzivă le oferă atât copiilor și tinerilor, cât și părților interesate care lucrează cu ei, mai multe beneficii:

- Oferă informații despre cum să avem implementate politici și servicii mai eficiente pentru toți copiii și tinerii (cu sau fără nevoi speciale).
- Demonstrează modul în care principiul incluziunii poate fi aplicat în practică și în alte domenii.
- Promovează procesul decizional și independența și îi sprijină pe copiii și tinerii cu dizabilități să-și descopere și să-și atingă potențialul, dându-le posibilitatea să se vadă ca persoane care pot aduce contribuții semnificative propriilor vieți și comunității.
- Incluziunea persoanelor cu dizabilități aduce beneficii tuturor datorită competențelor, experienței și prieteniei lor. Întregul grup dezvoltă respect reciproc, empatie, acceptare și toleranță, învățând totodată cum să ofere și cum să primească ajutor.

Deși primul program Lumos de participare l-am dedicat exclusiv copiilor și tinerilor cu dizabilități, în scurt timp am decis să extindem grupul țintă și să dezvoltăm o abordare și mai incluzivă față de participare. La momentul de față, grupurile noastre de participare includ copii și tineri cu și fără dizabilități, care provin din diferite medii de îngrijire: cei care s-au reunit cu familiile biologice sau care beneficiază de asistență parentală profesionistă sau de alte servicii alternative, cei care părăsesc sistemul de îngrijire și cei care niciodată nu au fost plasați în sistemul de îngrijire alternativă. Avem, totodată, mulți membri de etnie romă și membri din alte grupuri de minorități etnice, precum și mai multe contexte educaționale. Datorită ansamblului vast de medii și experiențe, activitatea noastră în domeniul participării devine, cu siguranță, mai robustă și mai puternică. La fel, astfel sunt create premisele modelării unei societăți incluzive pe care încercăm să o avem. Având în vedere faptul că mulți copii cu dizabilități sunt separați de familiile lor doar din cauza dizabilităților de care suferă, ideea de a ne concentra asupra grupurilor specializate doar pentru copiii cu dizabilități ar consolida în continuare fenomenul segregării.

„Avantajul de a rămâne împreună este că doar împreună putem materializa schimbările pe care ni le dorim cu toții – copii sau tineri cu dizabilități, indiferent dacă locuiți într-o familie sau dacă sunteți plasați într-un sistem de îngrijire. Experiența ne-a învățat asta.”

(Autoreprezentant, Bulgaria)

EXEMPLE PRACTICE DE PARTICIPARE INCLUZIVĂ LA REFORMA SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI

Cu sprijinul potrivit, copiii și tinerii cu dizabilități pot participa în mod semnificativ la procesele de reformare a sistemului de îngrijire a copilului la nivel local, național și global.

Mai jos avem prezentate câteva exemple de participare a autoreprezentanților Lumos.

Nivel local – Susținerea semenilor și modelarea practicilor în propria îngrijire sau în cadrul comunităților

Multe dintre abilitățile pe care le folosim zi cu zi (cum ar fi să gătim niște bucate simple sau să decidem ce și când să mâncăm) le luăm de la sine. Spre deosebire de noi, există probabilitatea ca tinerii și copiii care au părăsit instituțiile de plasament ca să locuiască în case comunitare să nu fi fost niciodată învățați să gătească pentru sine.

În 2018, de Ziua mondială a competențelor tinerilor (15 iulie), autoreprezentanții Lumos în Bulgaria au lucrat cu copiii și tinerii din casele comunitare și din toată comunitatea locală ca să producă o carte simplă de bucate „A Pinch of Salt for Self-Esteem” (Un praf de sare pentru stima de sine), pentru a le insufla încrederea de a începe să gătească pentru ei, pentru prieteni și familie.²⁵

© Lumos

Nivel național – Apărarea drepturilor copiilor, ale tinerilor și ale altor semeni

În 2012, Veliko, în vârstă de 12 ani, s-a alăturat unui grup de autoreprezentanți din școala unde învăța. Veliko are dizabilități intelectuale, iar din acest grup, creat împreună cu Lumos, făceau parte și alți copii ca el. Tânărul crescuse acasă, însă la școală, împreună cu un coleg de clasă, era agresat de ceilalți copii.

În urma evenimentelor și discuțiilor organizate în cadrul grupului, copiii au început să învețe să se pună în pielea altora. Veliko a devenit autoreprezentant în grup, iar acțiunile de agresivitate împotriva lui și împotriva altor colegi nu mai erau atât de frecvente.

Datorită implicării în activitățile grupului, Veliko a început să aibă mai multă încredere în sine. Devenise între timp un apărător fervent al egalității și al drepturilor tuturor copiilor, refuzând mereu să-i separe pe copiii cu dizabilități de cei fără dizabilități sau pe copiii din instituțiile de plasament de cei care trăiau în familii.

Cu o încredere sporită și o susținere potrivită, oportunitățile lui Veliko sunt nelimitate. În anul 2017 a devenit primul tânăr cu dizabilități intelectuale membru al parlamentului național al tinerilor din Bulgaria, iar în 2019 a ținut un discurs la Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite din New York.

© Lumos

Nivel regional și global – Influențarea politicii internaționale

În octombrie 2020, autoreprezentanți din Haiti și Kenya s-au alăturat autorului J.K Rowling ca să lanseze campania Lumos #HelpingNotHelping,²⁶ al cărei scop este de a-i încuraja pe tineri să nu facă voluntariat sau donații orfelinatelor în timp ce călătoresc în străinătate. Pornind de la propriile experiențe de a întâlni tot mai mulți voluntari pe plan internațional, autoreprezentanții au putut să argumenteze cu fermitate motivele pentru care voluntariatul în orfelinate poate crea atât de multe probleme.

„Am trăit 12 ani într-un orfelinat. Îmi amintesc să fi văzut peste 90 de voluntari. Îmi amintesc cum veneau și îi ofereau orfelinatului suport sub formă de haine, mâncare, apă și bani. Cu părere de rău, suportul pe care îl ofereau directorului orfelinatului nu era niciodată potrivit pentru nevoile copiilor și ale tinerilor. Când la orfelinat sosesc voluntari, copiii speră să aibă o viață mai bună pentru că se joacă, cântă și se bucură împreună cu ei. În momentul în care pleacă, voluntarii iau cu ei toată speranța și bucuria pe care le-au oferit-o prezența lor.”

(Autoreprezentant, Haiti)

„Copiii nu sunt atracții pentru turiști; ei nu sunt animale. Copiii [au] vieți și destine.”

(Ruth, Autoreprezentant, Kenya)

© Lumos

IMPLEMENTAREA PRACTICII INCLUZIVE: ADOPTAREA MODELULUI SOCIAL AL DIZABILITĂȚII

A fi incluziv este o alegere, care ar atrage după sine necesitatea unei organizații de a-și schimba abordarea. Modelul social al dizabilității ne oferă o perspectivă importantă prin care putem să ne gândim la incluziune. Acesta a fost elaborat în anii '70 de către un grup de persoane cu dizabilități aflate în instituții de plasament, care au declarat următoarele:

„În opinia noastră, anume societatea este cea care incapacitează persoanele cu dizabilități fizice. Dizabilitatea este ceva impus pe lângă incapacitățile noastre prin felul în care suntem izolați și excluși în mod nejustificat de la participarea deplină în societate.”

Uniunea persoanelor cu dizabilități fizice împotriva segregării (1975)

Definiția incapacității: leziune, boală sau afecțiune congenitală care cauzează sau care ar putea cauza pierderea sau schimbarea unei funcții fiziologice sau psihologice.

Modelul social accentuează ideea că dizabilitatea unei persoane este determinată de barierele din societate, și nu de incapacitatea sau natura sa diferită. Acesta ia povara de pe umerii persoanelor incapabile să se schimbe și îi impune societății responsabilitatea de a lucra împreună pentru a elimina barierele care împiedică incluziunea deplină a persoanelor. Acest tip de model se deosebește de modelul medical, potrivit căruia persoanele sunt incapacitate de propriile dizabilități sau diferențe. Cu alte cuvinte, dacă aceste persoane nu pot fi „reparate” sau adaptate pentru a se încadra în societate, atunci segregarea și excluderea lor pot fi justificate. Acesta este, indubitabil, un motiv-cheie pentru care copiii cu dizabilități sunt suprareprezențați în instituțiile de plasament.

Definiția dizabilității: pierderea sau limitarea posibilităților de a participa în societate în mod egal cu ceilalți din cauza barierele sociale sau a obstacolelor de mediu.

Adoptarea modelului social al dizabilității este fundamentală pentru asigurarea includerii depline în activitățile noastre a copiilor și a tinerilor cu dizabilități. El ne obligă să luăm în considerare barierele din cadrul propriilor organizații și ne asumă responsabilitatea de a le elimina, astfel încât toți copiii și toți tinerii să poată participa. Aceste bariere pot să includă:

- lipsa accesului fizic la clădiri și transport
- lipsa serviciilor de interpretare pentru copiii cu deficiențe de auz
- programe care nu au fost concepute sau adaptate pentru a putea fi înțelese de către persoanele cu dizabilități intelectuale
- folosirea jargoanelor sau a limbajului inaccesibil
- stigmatizarea și atitudinile arogante față de cei care sunt diferiți, cum ar fi asumarea faptului că persoanele cu dizabilități nu pot realiza anumite lucruri.

Când avem în vedere bariere, deseori ne gândim implicit la barierele fizice (cum ar fi treptele și sălile de baie), cu toate că atitudinile noastre pot incapacita mult mai mult. Ne putem schimba radical modul de gândire în momentul în care ne vom concentra mai degrabă pe lucrurile pe care copiii și tinerii le pot face, decât pe cele pe care nu le pot face, iar de aici putem începe să construim totul. De asemenea, recomandăm investițiile în instruirea angajaților pe marginea egalității persoanelor cu dizabilități. În mod ideal, aceste instruirii trebuie să fie desfășurate împreună cu persoanele cu dizabilități și să urmărească contestarea stigmatizării, a ipotezelor și a prejudecăților inconștiente.

„Tuturor le place cum cânt! N-o să vă vină să credeți câte pot face! Pur și simt nu sunt ca și ceilalți. Încercați să mă înțelegeți.”

(Ivaylo)

„Învăț să-i ajut pe ceilalți. Cu ajutorul potrivit, cred că oricine poate aduce o contribuție lumii și poate fi util prin ceea ce face.”

(Teodora)

(Citate de la expoziția „We Can Too” din Bulgaria)

MODALITĂȚI PRACTICE PRIN CARE ACTIVITATEA VOASTRĂ POATE DEVENI MAI INCLUZIVĂ

Primul pas este să adoptați modelul social și să vă asumați angajamentul de a vă face activitatea de participare cât mai incluzivă posibil. Desigur că nu tot timpul veți face lucrurile ca la carte (nimeni nu o face), însă copiii și tinerii își dau seama când sunt apreciați și când oamenii își doresc cu adevărat ca ei să se simtă incluși.

Următorul pas este să-i întrebați de ce au nevoie. Renunțați la presupuneri, chiar dacă ați mai lucrat cu grupuri asemănătoare de copii sau tineri. Ca să vă spună ce-și doresc, unii copii și tineri ar putea avea nevoie de susținerea voastră; iată de ce trebuie mereu să-i întrebați primii și să-i includeți cât mai mult posibil.

Odată ce le-ați evaluat nevoile, va trebui să luați în considerare barierele care le-ar putea împiedica participarea și adaptările de infrastructură pe care trebuie să le faceți. Acestea includ:

- Asigurarea clarității și accesibilității lingvistice a informațiilor.
- Crearea de spații sigure unde copiii să poată lua o pauză dacă au nevoie.
- Recurgerea la artă, dramă sau muzică pentru a-i ajuta pe copii și tineri să se exprime.
- Acordarea unor alegeri clare copiilor și tinerilor în ceea ce privește activitățile la care vor să participe.
- Asigurarea faptului că încăperile le voi îndeplini necesitățile – cum vor ajunge acolo? Există vreo toaletă accesibilă? În cazul în care nu există ascensor, vă veți putea organiza activitățile la parter?
- Veți avea nevoie de personal suplimentar pentru a satisface nevoile copiilor sau ale tinerilor?
- Personalul are nevoie de instruire suplimentară?

Este important ca restul grupului să înțeleagă lucrurile despre care trebuie să cunoască. De exemplu, dacă cineva și-a pierdut auzul și citește pe buze, atunci grupul trebuie să știe ce poate face pentru a facilita comunicarea. Cu toate acestea, informațiile cu caracter medical sau personal nu trebuie niciodată comunicate dacă nu este necesar. În caz contrar, comunicarea lor se va face doar cu acordul explicit al persoanei în cauză. Crearea unei culturi incluzive în cadrul grupurilor îi încurajează pe toți membrii să se simtă confortabil să-și exprime nevoile și să fie conștienți de nevoile celorlalți.

© Lumos

© Lumos

Considerente suplimentare pentru promovarea incluziunii

- Ca și în cazul participării într-un mod mai general, este important ca incluziunea să nu devină un exercițiu pur formal. Simpla implicare a copiilor și a tinerilor cu dizabilități nu o face incluzivă sau semnificativă. Asigurarea includerii active a tuturor copiilor și a tinerilor, precum și crearea proactivă a unui mediu accesibil, vă va ajuta să evitați o participare pur formală.
- Participarea incluzivă nu înseamnă doar participarea sau ținerea unui discurs la anumite evenimente și cu siguranță nu începe de aici. Pentru mulți copii și tineri cu dizabilități, participarea incluzivă începe cu autonomia luării de decizii ce vizează propria viață – de la alegeri cotidiene până la decizii importante cu privire la îngrijirea lor.
- Asigurați-vă că dispuneți de suficiente resurse pentru a facilita participarea incluzivă. De regulă, va fi nevoie de personal suplimentar cu rol de suport. S-ar putea să fie necesare și costuri adiționale, cum ar fi costurile pentru un transport accesibil. Este important să vă asigurați că puteți oferi un mediu accesibil, toate mijloacele tehnice necesare, materiale, mâncare și apă, traducători pentru întrevederile la nivel internațional, precum și alte lucruri care vor asigura incluziunea tuturor.
- Asigurați-vă că tot personalul a fost instruit pe marginea egalității persoanelor cu dizabilități.
- Rețineți că nu toate dizabilitățile sunt vizibile. În cursul activității noastre, am constatat că persoanele cu dificultăți psihosociale necesită adesea mai mult sprijin decât cele cu dizabilități fizice.
- Observați și țineți cont de interesele, dorința de a participa, capacitatea și cerințele tuturor participanților.
- Promovați comunicarea pozitivă, nediscriminatorie și accesibilă între tineri, inclusiv cei cu necesități speciale

© Lumos / Toni Perac

67

SUSTINEREA CORESPUNZĂTOARE

Cu susținerea potrivită, aproape fiecare copil și tânăr se poate implica, în propriul fel și la propriul nivel, în activitățile de luare a deciziilor și în activitățile de advocacy. Chiar și așa, mulți copii și tineri cu dizabilități, care au crescut în instituții de plasament, nu au avut prea multe posibilități ca să-și expună părerea sau să ia decizii concrete, chiar și despre lucruri de bază, cum ar fi ce vor la micul dejun. Prin urmare, s-ar putea ca acești copii și tineri să aibă nevoie de mai mult timp și sprijin pentru a-și dezvolta încrederea și abilitățile de luare a deciziilor. La fel, s-ar putea să aibă nevoie de ajutor pentru a-și contesta propriile percepții despre ceea ce pot realiza.

Îngrijitorii care sunt implicați direct în lucrul cu copiii și tinerii cu dizabilități ar putea beneficia de instruire privind practicile incluzive. Aceste instruiri ar putea aborda modalitățile de promovare a procesului decizional și modalitățile de studiere a alternativelor prin care copiii și tinerii cu dizabilități ar putea comunica, de exemplu prin arătarea cu degetul, expresii faciale, gesturi fizice și vocalizări, astfel încât chiar și cei care suferă de cele mai grave forme de dizabilitate să poată fi cât mai autonomi posibil în viață.

Deși acum acceptă faptul că copiii și tinerii cu dizabilități fizice pot participa la activitățile generale, multe persoane n-ar putea să creadă că includerea celor cu dizabilități intelectuale în astfel de activități ar fi posibilă. Datorită faptului că am oferit asistență suplimentară și am adaptat programele, noi am reușit, însă, să atingem un nivel înalt de implicare a copiilor și tinerilor cu dizabilități intelectuale în mai multe genuri de activități. Ca exemplu pot servi activitățile de cercetare, serviciile de co-proiectare, instruirile și acțiunile de advocacy.

INFORMAȚII ACCESIBILE

În lucrul cu copiii și tinerii este extrem de important să folosiți un limbaj simplu, pozitiv, ușor de înțeles, și să evitați jargoanele, lucru valabil atât pentru comunicarea scrisă, cât și pentru cea verbală. În funcție de vârsta și nevoile copiilor și tinerilor cu care comunicați, există mai multe abordări pe care le puteți utiliza: imagini, fotografii, simboluri, jocuri, expresii faciale, gesturi, limbaj corporal și sunete.

Este important să verificați des dacă copilul sau tânărul înțelege mesajul. În caz contrar, apălați la alte metode. Iată câteva abordări pe care le puteți aplica:

- **Documentele prietenoase copiilor** sunt destinate pentru copiii mai mici. Ele conțin propoziții scurte și simple și o mulțime de ilustrații.²⁷
- **Documentele prietenoase tinerilor** sunt destinate pentru copiii mai mari. Limbajul trebuie să fie simplu și ușor de citit pentru a-l face accesibil. Trebuie evitat limbajul copilăros, care ar putea fi perceput ca o dovadă de superioritate. Folosirea imaginilor și prezentarea vizuală a informațiilor va face textul mai atractiv.²⁸
- **Lecturile ușoare** au fost create special pentru persoanele cu dizabilități intelectuale. Ele combină afirmații scurte, simple, și simboluri.²⁹

Echipa Lumos a învățat mai multe lecții prin intermediul activităților conexe participării copiilor și a tinerilor:

- Copiii și tinerii adoptă, de obicei, mult mai bine incluziunea comparativ cu adulții.
- Fiți flexibili și gata pentru situații neprevăzute. Uneori, chiar și acele planuri pe care le-ați pus cel mai bine la punct nu vor funcționa din cauza dispoziției grupului sau din cauza circumstanțelor neașteptate. Important este să fiți pregătiți și dispuși să vă adaptați situației și să nu vă faceți griji dacă lucrurile nu merg așa cum le-ați planificat.
- Când planificați sesiunile, asigurați-vă că ați inclus suficiente pauze. Unii copii sau tineri pot să aibă nevoie de pauze suplimentare sau să-și elimine stresul în timpul liber prin activități fizice.
- Angajamentul asumat față de practicile incluzive vă va face activitatea mai bogată și mai autentică. Chiar dacă la început s-ar părea descurajant, toate eforturile suplimentare se merită!
- Este important să le oferiți copiilor și tinerilor cu dizabilități tot sprijinul suplimentar de care ar putea avea nevoie, ținând cont, totodată, și de necesitățile altor membri ai grupului. Echilibrul pe care îl veți asigura între necesitățile tuturor vă va garanta un mediu incluziv.
- Participarea este individuală. În funcție de interese și potențial, fiecare copil sau tânăr va participa în felul său. Nu trebuie să vă așteptați la același nivel sau formă de participare de la toți.

FACEȚI CUNOȘTINȚĂ CU BEN

Ben are 17 ani, iar timp de 2 ani a fost membru al CCT Lumos din Cehia. Deși îi place sportul, în ultimii 2 ani a dezvoltat o nouă pasiune – să pledeze pentru drepturile copiilor.

De la 9 ani, Ben locuia într-o instituție rezidențială. Deși personalul de acolo îi spusese ani la rând că instituția este cel mai bun loc pentru el, Ben începuse să pună la îndoială acest lucru. A început apoi să se implice în activitățile Lumos și a auzit exact opusul a ceea ce i se spusese de atâția ani. Și-a luat răgaz ca să se gândească la noile perspective și să decidă care este poziția sa față de instituțiile de plasament.

S-a alăturat CCT Lumos, ca să poată începe să pledeze pentru alternative mai bune pentru tineri ca el. La scurt timp după ce s-a alăturat Consiliului, Ben a ținut un discurs la prima sa conferință. A avut mari emoții înainte de discurs, întrucât în sală erau mulți oameni și simțea un sentiment de responsabilitate. Însă imediat după ce și-a terminat discursul, Ben s-a simțit minunat. Era fericit și mândru de sine, iar colaborarea sa cu Lumos îl ajută și astăzi să se simtă la fel.

Ben spune că cel mai important lucru pentru el este posibilitatea, datorită activității sale de participare, de a se întâlni cu alți autoreprezentanți și de a le cunoaște povestea. A fost surprins să afle că și în alte țări existau tineri care avuseseră experiențe similare. Lui Ben îi place să facă parte din acea comunitate, simțind multă speranță și pozitivitate datorită oamenilor pe care i-a cunoscut.

Privind din retrospectivă cei 2 ani pe care i-a petrecut lucrând cu CCT, Ben spune că s-au schimbat multe. Se simte mai împuternicit și susținut mai mult, având acum șansa unică de a fi auzit de oameni care pot îmbunătăți cu adevărat viața copiilor. Intențiile sale pe care le reflectă în discursurile ținute în fața publicului sunt, cu siguranță, genuine – el vrea să-și folosească propria experiență proastă în beneficiul altor copii. Iar plăcea mult dacă niciun copil nu ar trebui să treacă vreodată prin ceea ce a trecut el.

Lui Ben îi plac și alte lucruri pe care le-a descoperit în activitatea sa: călătorește în locuri noi, învață cuvinte noi în engleză și se obișnuiește să poarte costum, lucru care nu-i plăcea înainte.

CAPITOLUL 5

ABORDĂRI PARTICIPATIVE PENTRU MONITORIZARE ȘI EVALUARE (M&E)

Cum putem fi siguri că activitatea noastră în domeniul participării copiilor și a tinerilor este pe calea cea dreaptă? Pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor planificate, este important să avem sisteme robuste de monitorizare și evaluare, care să fie integrate în planuri de proiect. Pentru aceasta este nevoie de timp și de eforturi direcționate. În acest capitol am împărtășit câteva instrumente pe care le folosim pentru a ne monitoriza și a ne evalua activitatea de participare. De asemenea, vă recomandăm să consultați Setul de instrumente pentru monitorizarea și evaluarea participării copiilor, elaborat de organizația „Salvați Copiii”, pentru a afla mai multe informații despre monitorizare și evaluare (a se vedea anexa).

Monitorizarea reprezintă evaluarea continuă a implementării obiectivelor planificate, pentru a identifica dacă activitățile progresează conform planului și dacă sunt necesare modificări sau ajustări. Monitorizarea periodică crește gradul de responsabilitate al tuturor părților interesate implicate – parteneri, donatori și, cel mai important, copiii și tinerii înșiși.

Evaluarea reprezintă o analiză periodică a rezultatelor și a impactului atins sau a impactului la care s-a contribuit prin intermediul activităților de program sau de proiect. Sunt analizate relevanța, eficacitatea și impactul obiectivelor și activităților de proiect, precum și măsura în care planurile și așteptările au fost sau nu realiste. În contextul participării copiilor și a tinerilor, evaluarea ar putea implica măsurarea rezultatelor și a impactului unei campanii sau al conceperii unui nou serviciu în comunitate.

Includerea în procesul de monitorizare și evaluare a feedbackului și a percepțiilor pe care le au copiii și tinerii ne poate ajuta să înțelegem dacă proiectul le influențează pozitiv viața, iar dacă da – cum anume. Acest lucru este esențial pentru îmbunătățirea activităților în curs de desfășurare și viitoare de participare. Chiar și feedbackul negativ este util, demonstrând adesea că tinerii și copiii au suficientă încredere în noi pentru a ne spune onest ce cred.

Cum putem măsura impactul participării copiilor și a tinerilor? În primul rând, ne uităm la domeniul de aplicare: în ce măsură au fost copiii și tinerii implicați în proiect? Aceste informații pot fi obținute din datele monitorizării periodice. Apoi la calitate: cum au îndeplinit procesele participative standardele de bună practică?³⁰ Puteți utiliza un cadru etic pentru a vă orienta (a se vedea capitolul 1). Iar în cele din urmă, care a fost impactul? Ce impact, pe termen scurt și lung, a avut proiectul pentru copii și tineri, pentru familiile lor, pentru comunități, practicieni și factorii de decizie, pentru societatea civilă și activitatea organizației?

Copiii și tinerii trebuie informați despre progresul unui proiect, chiar și după ce implicarea lor a luat sfârșit, iar practicienii adulți trebuie să le ofere feedback despre modul în care implicarea lor a influențat rezultatul proiectului.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA ETICĂ A PARTICIPĂRII COPIILOR

Iată câteva sugestii practice pentru a vă asigura că monitorizarea și evaluarea activității de participare sunt etice:

- Stabiliți reguli clare pentru personalul responsabil de M&E atunci când începeți o activitate de monitorizare sau evaluare.
- Asigurați-vă că tinerii și copiii înțeleg motivul pentru care desfășurați activitățile de monitorizare și evaluare și modul în care vor fi utilizate informațiile pe care ei le vor oferi.
- Implicați copiii și tinerii în desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, nu doar în calitate de simpli participanți, astfel încât să aibă posibilitatea să-și dezvolte abilitățile. Încercați să-i implicați în calitate de parteneri, ca să găsească și să conceapă cele mai bune metode și abordări de colectare de feedback, de monitorizare și de evaluare a unor proiecte anumite, adaptate unui public specific și unei etape de dezvoltare/implementare.
- Asigurați caracterul pe deplin incluziv al activităților de monitorizare și evaluare.
- Asigurați-i pe copii și pe tineri că informațiile pe care le vor oferi vor fi păstrate confidențial și vor fi comunicate doar în mod anonim, cu excepția cazului în care vă vor da permisiunea de a proceda altfel. Informați-i că își pot retrage datele chiar și după ce au participat (până la un anumit moment).
- Clarificați faptul că tinerii și copiii pot alege dacă doresc sau nu să participe la aceste evaluări și că se pot retrage oricând, chiar dacă au fost deja de acord să participe. Ei trebuie să știe că decizia de a se retrage sau de a nu participa nu va afecta în niciun fel sprijinul sau serviciile pe care le primesc.
- Oferiți-le periodic un feedback clar despre modul în care adulții le-au folosit contribuțiile la procesul de M&E și arătați-le documente relevante în acest sens (anumite rapoarte, decizii, pașii următori etc.).
- Faceți ca procesul să fie plăcut și distractiv pentru toți!

INSTRUMENTE PRACTICE PENTRU MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Când începeți să vă gândiți la monitorizare și evaluare, poate fi util să vedeți care sunt beneficiile pe care le va avea participarea copiilor și a tinerilor (multe dintre care sunt prezentate în capitolul 1) și să le folosiți ca punct de referință pentru a măsura dacă beneficiile respective au fost realizate.

Instrumentele de monitorizare și evaluare trebuie adaptate la necesitățile personale și la potențialul copiilor și al tinerilor implicați, la contextul local și cultural, și nu în ultimul rând la obiectivele și activitățile de proiect.

Majoritatea instrumentelor prezentate în acest capitol sunt concepute pentru a capta date calitative, însă este bine să reținem că și datele cantitative ne pot ajuta să determinăm evoluția progresului în raport cu obiectivele și impactul activității noastre. În continuare urmează câteva exemple de indicatori cantitativi pe care trebuie să-i luați în considerare la crearea planurilor de monitorizare:

- numărul de copii și tineri care au participat la activitățile noastre pe parcursul anului
- numărul de vizualizări la un video
- numărul de persoane care au semnat o petiție
- numărul de părți interesate, cum ar fi factorii de decizie sau prestatorii de servicii, care au participat la un eveniment, la o instruire sau la un atelier de lucru
- numărul de activități, inițiative conduse de copii/tineri

METODE ȘI INSTRUMENTE DE UTILIZAT CU COPIII ȘI TINERII ÎN PROCESUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Printre metodele pe care le-ați putea utiliza în procesul de monitorizare și evaluare, pentru a studia și a documenta experiențele și părerile copiilor și ale tinerilor, putem menționa:

- Discuțiile în grup: grupuri mici sau mari de copii și tineri discută despre o problemă/temă comună, încercând să vadă avantajele și riscurile acesteia, ce soluții există, cum pot fi obținute rezultatele scontate, cum se poate de ajuns la public etc.
- Discuțiile individuale: necesare atunci când se vorbește despre probleme sensibile sau individuale sau când copilul nu este gata să vorbească deschis în grup.
- Activitățile de storytelling (relatare a istoriilor): storytelling-ul este o modalitate puternică de a împărtăși cunoștințe, experiențe, atitudini și beneficii ale participării, în funcție de context și de obiectiv. Ar putea fi și o istorie individuală sau de grup a unor momente importante de viață, care i-ar putea inspira și pe alții. Este important ca atunci când veți utiliza această metodă să fiți vigilenți în ceea ce privește protecția și capacitatea de reacție la traume, după cum am detaliat în capitolul 4.

După ce au participat la o conferință internațională privind participarea copiilor, organizată în Elveția, un grup de copii și părinți susținuți de Lumos Bulgaria și-au scris propria poveste, pe care au numit-o „Castelul copiilor”. Schița fusese transmisă de la unul la altul, fiecare copil și părinte având posibilitatea să scrie acolo propria parte din poveste. Acest lucru i-a ajutat să identifice marile schimbări, impresii și lecții pe care grupul le-a învățat în timpul evenimentului.

- Sesiunile de întrebări: când avem o sesiune amplă de întrebări și idei înainte de a începe planificarea activităților ulterioare. Sesiunile de întrebări se aseamănă foarte mult cu discuțiile în grup.
- Sondajele și chestionarele în format scris sau verbal. Ele sunt utile pentru a obține feedbackul unor grupuri mai mari, iar datorită faptului că sondajele scrise pot fi completate anonim de către participanți, ele pot fi o modalitate bună de a obține un feedback sincer pe marginea unor subiecte mai sensibile. Ar putea să includă întrebări da/nu, adevărat/fals sau întrebări cu mai multe variante de răspuns.

Indiferent de metodele aplicate, este important ca limbajul pe care îl utilizați să fie accesibil și potrivit vârstelor și abilităților grupului dvs. Foarte utile pot fi instrumentele vizuale, fiindcă vă pot ajuta să creați un spațiu sigur și prietenos pentru exprimarea sentimentelor și a emoțiilor. Copiii și tinerii vă pot sfătui cu privire la instrumentele care sunt potrivite pentru ei sau își pot crea propriile instrumente. Mai jos sunt câteva exemple care ne-au fost utile în activitatea noastră, inclusiv în activitatea noastră cu copii și tineri cu dizabilități intelectuale.

Instrumentul de evaluare „H” este o modalitate simplă, dar eficace de a-i ruga pe copii și pe tineri să vă spună ce a mers bine, unde au întâmpinat dificultăți și cum pot fi îmbunătățite lucrurile pe viitor. Poate fi un instrument util pentru a capta reflecțiile participanților asupra evenimentelor sau activităților sau pentru a analiza performanța și atitudinile pe parcursul unui proiect sau perioadă de timp.

Harta corpului este un instrument util pentru evenimentele ce durează mai multe zile, fiindcă vă permite să urmăriți cum se dezvoltă tinerii pe măsură ce evenimentul evoluează. Poate fi utilizată în grup sau aparte de către fiecare participant. Zilnic, îi puteți ruga pe tineri să noteze pe partea relevantă a corpului:

- abilitățile pe care le-au dobândit (mâini sau cap)
- emoțiile pe care le simt (inimă)
- planurile referitor la ce vor face sau ce vor schimba după eveniment (picioare).

Jurnalul cu amintiri poate fi utilizat pentru a evalua trăirile copiilor și ale tinerilor la finalul fiecărei zi, în timpul evenimentelor organizate în instituțiile rezidențiale. Aceștia discută în grupuri despre cum se simt, despre lucrurile care au fost sau nu utile la eveniment până la momentul respectiv, și votează cât de prietenoasă pentru copii, incluzivă, respectuoasă și sigură a fost experiența lor în fiecare zi. Gândurile și sentimentele grupurilor sunt înregistrate în jurnalul cu amintiri. Ca alternativă, fiecare copil sau tânăr poate avea propriul jurnal.

Măsurarea stărilor de spirit ale participanților înainte și după activități poate fi realizată rugându-i să-și evalueze sentimentele cu o notă sau în funcție de o categorie (cum ar fi bun/rău). O altă modalitate este ca ei să vă arate cu brațele cât de multă energie au sau în ce măsură sunt de acord cu o afirmație. Stările pe care le veți măsura vor depinde de informațiile pe care încercați să le colectați, însă ar putea să includă încrederea, plăcerea sau sentimentele de siguranță. Pentru o interactivitate și mai mare, puteți desemna un capăt al clasei drept „acord total”, iar celălalt – „dezacord total”, și să-i rugați pe copii și pe tineri să meargă spre locul care le caracterizează cel mai bine modul în care se simt în raport cu diferite teme.

Chestionarele completate de copii și tineri la finalul unei activități sau eveniment pot fi o modalitate bună de a afla cum li s-a părut experiența și ce ar putea fi îmbunătățit. Imaginile precum cele de mai jos îi pot ajuta pe participanți să-și împărtășească sentimentele.

Chiar dacă întrebările închise (da/nu) și cele care le permit să-și evalueze gândurile și sentimentele pot fi utile, trebuie întotdeauna să includeți și întrebări deschise, pentru a le permite participanților să vă ofere un feedback mai detaliat.

Citatele copiilor și ale tinerilor care le reflectă gândurile, părerile și reacțiile, pot fi utilizate pentru evaluări. Ele pot fi oferite verbal, în scris, prin desene sau alte metode creative. Copiii și tinerii trebuie informați în mod corespunzător despre modul în care citatele lor vor fi folosite, important fiind să le obțineți consimțământul pentru aceasta, chiar dacă le veți utiliza în mod anonim.

Sondajele printre colegi, create de către copii și tineri și transmise altor copii și tineri, pot fi o modalitate excelentă de monitorizare și evaluare participativă. Acestea nu doar că le permit copiilor și tinerilor să-și dezvolte abilitățile de monitorizare și evaluare, dar vă pot ajuta și pe voi să adunați informații utile, în măsura în care unii copii și tineri se simt mai confortabil și vorbesc mai deschis cu colegii lor.

Un grup de autoreprezentanți cu dizabilități intelectuale din Bulgaria a elaborat un chestionar și a desfășurat un grup de discuții cu alți copii și tineri care s-au mutat din instituții de plasament în case comunitare. În urma discuțiilor, aceștia au aflat ce impact a avut mutarea colegilor și cum li se părea lor viața în noul cămin. Datorită constatărilor acestui grup, echipa Lumos a putut să evalueze impactul reformei sistemului de îngrijire a copilului în Bulgaria.³¹

INSTRUMENTE DE UTILIZAT CU ADULȚII

Activitățile aferente participării copiilor și a tinerilor deseori implică colaborarea strânsă cu adulții, cum ar fi părinții, asistenții sociali, cadrele didactice, autoritățile publice sau alte părți interesate în reformarea sistemului de îngrijire a copilului. Este important ca acești adulți să fie implicați în procesul de monitorizare și evaluare. Dat fiind caracterul valoros al cunoașterii de către copii și tineri a modului în care participarea și contribuțiile lor au fost percepute de către alții, colectarea părerilor și a opiniilor adulților și transmiterea acestui feedback către copii și tineri are o importanță deosebită. Totodată, utilizarea acestor instrumente cu adulții contribuie mult la conturarea direcției înspre care se vor îndrepta lucrurile, a provocărilor și a beneficiilor pe care le are participarea, precum și a impactului actual al activităților în raport cu cel planificat.

Există mai multe modalități care ne permit să colectăm părerile și feedbackul de la participanții adulți. Printre ele putem menționa:

- Chestionarele, fie pe hârtie, fie online. Există mai multe opțiuni de software pentru a crea chestionare online, inclusiv opțiuni gratuite, care pot reduce, totodată, și timpul petrecut analizând rezultatele.
- Discuțiile în grup și interviurile de grup – un mod eficient de a ne evalua lucrul cu părinții și îngrijitorii, pentru diferite activități și la diferite etape.

Părinții și îngrijitorii implicați în cadrul unui program al cărui grup-țintă erau copiii și tinerii din Bulgaria participă la o analiză participativă care acoperă perioada 2011-2019. Aceștia s-au expus pe marginea principalelor activități desfășurate an de an și și-au evaluat performanța ca grup. Unul dintre principalele rezultate împărtășite în timpul discuțiilor de grup a fost transformarea lor de la părinți/îngrijitori individuali care îi susțineau pe copiii la crearea Grupului „Părinți în Acțiune”, care pledează astăzi nu doar pentru copiii cu dizabilități din familii, ci și pentru cei plasați în instituții rezidențiale sau servicii de îngrijire.

ANALIZA ȘI UTILIZAREA DATELOR OBTINUTE ÎN URMA PROCESULUI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

După colectarea datelor de la copii și tineri, precum și de la adulții corespunzători, important este să ne asigurăm că ele vor fi folosite cum trebuie. Această etapă este deseori trecută cu vederea și nu este bine

planificată. Începeți prin definirea clară a scopului și a publicului-țintă. O puteți face enumerând întrebările de monitorizare și evaluare la care intenționați să răspundeți, deciziile care vor fi inspirate de constatări și persoanele care trebuie implicate în luarea deciziilor respective.

Ca să planificați analiza acestor date, trebuie să vă gândiți cum le veți înregistra, stoca și procesa ca să devină informații utile. În ceea ce privește datele cantitative, puteți efectua niște calcule simple, ca să aflați totalul sau media, sau o analiză statistică mai complexă, ca să înțelegeți variațiile, distribuțiile sau corelațiile. Crearea unor materiale vizuale utile, cum ar fi grafice cu bare sau infografice pentru afișarea rezultatelor, le vor crește valoarea. Răspunsurile la chestionarele calitative, transcrierile discuțiilor sau desenele trebuie citite/examinate de mai multe ori ca să puteți scoate în evidență temele comune și extrage citate sau exemple ilustrative. Constatările pot fi prezentate sub formă de scurte paragrafe descriptive însoțite de citate și imagini.

Copiii și tinerii pot fi încurajați să participe la această etapă de monitorizare și evaluare. Lectura (sau citirea cu voce tare) și discutarea transcrierilor în grup poate fi o experiență unică. Implicarea copiilor și a tinerilor în prezentarea datelor cantitative prin desenarea de diagrame sau selectarea de imagini pentru a crea infografice va fi utilă pentru asigurarea prezentării rezultatelor într-un mod accesibil pentru ceilalți copii și tineri.

Rezultatele trebuie discutate cu cei care au oferit feedback și cei care vor putea să implementeze recomandările. Accentul în cadrul discuțiilor trebuie să fie pe măsura în care au fost atinse obiectivele, pe concluziile față de modul în care au fost desfășurate activitățile și pe lucrurile care trebuie schimbate pe viitor.

Rezultatele, concluziile și recomandările trebuie raportate într-un format potrivit și accesibil, mai ales ca să poată servi ca feedback pentru copii și tineri. Atenție trebuie acordată nu doar rapoartelor scrise, ci și filmulețelor video, prezentărilor, infograficelor și desenelor animate. După finalizarea unei perioade de monitorizare sau a unei evaluări, este important să urmăriți cum evoluează lucrurile și să oferiți sprijin în procesul de utilizare a rezultatelor, astfel încât toată munca grea să influențeze viitoarele eforturi în domeniul participării copiilor și a tinerilor.³²

CONCLUZII

Prezentul document a avut drept scop demonstrarea multiplelor beneficii pe care o participare sigură și semnificativă le poate oferi tuturor părților interesate în reforma sistemului de îngrijire a copilului – cel mai important pentru copii, tineri și familiile acestora.

Toți copiii și tinerii au dreptul să participe în mod semnificativ la luarea deciziilor care le afectează viața, inclusiv cele privind îngrijirea lor. Toți cei care lucrează cu ei au responsabilitatea asigurării respectării acestui drept fundamental.

Exemplele și practicile pe care le-am împărtășit aici se bazează pe experiențele echipei Lumos și ale CTWWC și funcționează în cazul copiilor și tinerilor din întreaga lume. Chiar dacă nu sunt exhaustive, sperăm că v-au ajutat să examinați modul în care puteți integra participarea în activitățile dvs. sau să le completați la practicile dvs. existente.

Nu există un model universal pentru participare. Metodele dvs. pot varia în funcție de rolul organizației dvs. în procesul de reformă a sistemului de îngrijire a copilului, de contextul de activitate și de copiii și tinerii cu care lucrați. Vă încurajăm să vă continuați activitățile de cercetare și de consultare a copiilor și a tinerilor pentru a vă determina următorii pași, să vă conectați structurile de participare cu care lucrați la alte structuri din țară, să asigurați un număr suficient de personal cu rol de suport pentru o participare reală și să asigurați alocările de resurse financiare necesare. Mai presus de toate, trebuie să vă asigurați ca orice abordare pe care o va adopta organizația dvs. să fie semnificativă, incluzivă și sigură.

La final încheiem cu câteva sfaturi din partea tinerilor:

„Dacă sunteți implicați în reforma sistemului de îngrijire a copilului, să știți că noi, tinerii cu experiență, suntem foarte receptivi să vă oferim idei și recomandări pentru ca reforma să fie una de succes.”

„Gândiți-vă, împreună cu beneficiarii, la efectele pe termen lung și asumați-vă obiective comune. Evitați să vă ocupați de sarcini specifice, pe termen scurt, ale căror rezultate nu sunt decât limitate.”

„Este important să depuneți suflet în ceea ce faceți și să lucrați cât mai bine posibil, fiindcă viețile multor copii depind de acțiunile voastre.”

„Evaluati și monitorizați cât mai des și cât mai bine posibil.”

„Încurajați-i pe copii și pe tineri să participe la deciziile care le afectează viața, nu participați voi în locul lor. Încurajați-i să-și vocifereze părerile și să facă progrese zilnic.”

(autoreprezentanți)

ANEXĂ – RESURSE SUPLIMENTARE

Mai jos este o listă de resurse și site-uri web suplimentare care vă pot fi utile dacă urmăriți integrarea participării copiilor și a tinerilor sau consolidarea practicilor existente:

- Biblioteca Better Care Network – Resurse privind participarea copiilor. Disponibil la: <https://bettercarenetwork.org/library/principles-of-good-care-practices/child-participation>
- Salvați Copiii (2014). Set de instrumente pentru monitorizarea și evaluarea participării copiilor. Disponibil la: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document-collections/toolkit-monitoring-and-evaluating-childrens-participation>
- Coaliția de menținere a copiilor în siguranță (2014). Participarea copiilor în protecția copilului: instrumentul nr. 4. Disponibil la: <https://codeofgoodpractice.com/wp-content/uploads/2019/03/KCS-Childrens-Participation-in-Child-Protection-Tool-4.pdf>
- Societatea tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire în Kenya și programul „Changing the Way We Care” (2018). Modul de implicare a tinerilor care au părăsit sistemul de îngrijire în reforma acestuia. Disponibil la: https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/care_leaver_guidance_2018_final.pdf

REFERINȚE

1. Prezentul glosar include definiții consacrate la nivel universal, din Glosarul setului de instrumente pentru o rețea mai bună de îngrijire (BCN). Terminologia suplimentară utilizată în continuare se bazează pe definițiile elaborate de programul „Changing the Way We Care”. Puteți accesa glosarul complet al BCN la adresa: <https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/attachments/glossary.pdf>
2. ONU (1989). Convenția ONU privind drepturile copilului. Organizația Națiunilor Unite, New York. <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
3. Tineretul Organizației Națiunilor Unite (2021). Întrebări frecvente | Asociația Tineretul Organizației Națiunilor Unite. [online] Disponibil la: <https://www.un.org/development/desa/youth/what-we-do/faq.html>
4. Marshall, P.J. și Fox, N.J. (2004). O comparație dintre electroencefalogrammele copiilor din România instituționalizați și ale celor crescuți în comunități. *Journal of Cognitive Neuroscience*. 16(8): 1327-1338.
- Nelson, C.A. et al. (2007). Recuperarea cognitivă a copiilor mici, defavorizați din punct de vedere social: Proiectul de intervenție timpurie „București”. *Science*. 318(5858): 1937-1940. [Rezumat] <http://science.sciencemag.org/content/318/5858/1937>
- Rutter, M. (1998). Development catch-up, and deficit, following adoption after severe global early privation [Recuperarea decalajului și a deficitului de dezvoltare în urma adopției, după o deprivare timpurie, severă și majoră]. *Jurnalul de Psihoterapie pentru Copii*. 39(4): 465-476. [Rezumat].

- Vorria, P., et al. (2006). Dezvoltarea copiilor adoptați după îngrijirea instituțională: un studiu de monitorizare. *Jurnalul de Psihoterapie pentru Copii*. 47(12): 1246-1253. [Rezumat] <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1469-7610.2006.01666.x/abstract> [accesat pe 3 mai 2017].
- Gunnar, M.R. et al. (2007). Probleme de comportament la copiii ieșiți din instituții de îngrijire și adoptați internațional. *Psihopatologia dezvoltării*. 19(1): 129-48. [Rezumat] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17241487> [accesat pe 3 mai 2017].
5. ONU (1989). Convenția ONU privind drepturile copilului. Articolul 12 (UNCRC) stipulează:
 1. Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate.
 2. În acest scop copilului i se va da, în special, posibilitatea de a fi ascultat în orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, fie direct, fie printr-un reprezentant sau un organism competent, în conformitate cu regulile de procedură din legislația națională.
6. ONU (2006). Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. Organizația Națiunilor Unite, New York. <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx> [accesat pe 9 aprilie 2021].

7. Hart, R. (1992). Participarea copiilor: de la formalitate la cetățenie. *Innocenti Essays* Nr. 4. UNICEF. A se vedea p. 8. https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf [accesat pe 9 aprilie 2021].
8. A se vedea D. Cerințe de bază pentru punerea în aplicare a dreptului copilului de a fi ascultat, în Comitetul pentru drepturile copilului al Organizației Națiunilor Unite (2009). Comentariu general nr. 12 Dreptul copilului de a fi ascultat. <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf> [accesat pe 28 mai 2021].
9. Pentru mai multe informații a se vedea Societatea tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire în Kenya (KESCA) www.kesca.org
10. A se vedea „Changing the Way We Care” (2020). Pachetul de îndrumări și instrumente privind managementul de caz și monitorizarea virtuală în perioada COVID-19. Disponibil la: <https://bettercarenetwork.org/library/particular-threats-to-childrens-care-and-protection/covid-19-package-of-covid-19-case-management-and-virtual-monitoring-guidance-and-tools>
11. A se vedea Lumos (2017). Mă mut în casa mea nouă. Disponibil la: <https://www.wearelumos.org/knowledge-portal/moving-my-new-home/>
12. Pentru mai multe exemple și îndrumări privind participarea în contextul reînnoirii și reintegrării, a se vedea Inter-agency Group on Children’s Reintegration [„Grupul interinstituțional de reintegrare a copiilor”] (2016). Îndrumări privind reintegrarea copiilor. Disponibil la: <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/guidelines-childrens-reintegration>
13. Pentru un exemplu de resurse de informații prietenoase copiilor, a se vedea Lumos și Centrul pentru Drepturile Copiilor (2017). Nobody is Allowed to Harm You [„Nimeni nu are voie să îți facă rău”]. Disponibil la: <https://www.wearelumos.org/resources/nobody-allowed-harm-you/>
14. How to Engage Care Leavers in Care Reform. https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/care_leaver_guidance_2018_final.pdf
15. Înregistrarea de la webinar: Mai mult decât istoriile noastre - Strategii privind modul de implicare semnificativă a tinerilor care au părăsit sistemul de îngrijire în reforma sistemului de îngrijire a copilului <https://bettercarenetwork.org/library/principles-of-good-care-practices/leaving-alternative-care-and-reintegration/webinar-recording-more-than-our-stories-strategies-for-how-to-meaningfully-engage-care-leavers-in>
16. Pentru a privi video-ul și a afla mai multe despre activitatea autoreprezentanților, accesați: https://www.wearelumos.org/moldova/media-centre/films/COVID-19_child_rights_protection/
17. Pentru mai multe informații, accesați https://www.wearelumos.org/moldova/media-centre/news/Marathon_2019/
18. A se vedea Helping Not Helping – Întrebări frecvente. Disponibil la: <https://www.helpingnothelping.org/advice>
19. A se vedea Ministerul Afacerilor Externe și Commonwealth din Regatul Unit (2019). Orientări: Ani sabatici, voluntariat în străinătate și călătorii de aventură. Disponibil la: <https://www.gov.uk/guidance/safer-adventure-travel-and-volunteering-overseas#volunteering>
20. A se vedea Young Minds (2019). Dificultăți și practica informată despre traume: scurt ghid pentru specialiștii care lucrează în prima linie. Disponibil la: <https://youngminds.org.uk/media/3091/adversity-and-trauma-informed-practice-guide-for-professionals.pdf>
21. Resursele privind menținerea siguranței copiilor și a tinerilor în mediul online pot fi găsite aici: <https://www.nspcc.org.uk/keeping-children-safe/online-safety/>
22. Pentru a vedea legislația cu privire la protecția datelor și a vieții private care se aplică în țara și regiunea dumneavoastră, accesați pagina web a Conferinței ONU pentru Comerț și Dezvoltare: <https://unctad.org/page/data-protection-and-privacy-legislation-worldwide>
23. RGPD este un regulament al legislației UE privind protecția datelor și a vieții private în Uniunea Europeană și în Spațiul Economic European.
24. Mai multe informații și resurse ale proiectului „De la vorbe la fapte” sunt disponibile la adresa: <https://www.wearelumos.org/what-we-do/youth-participation/turning-words-action/>
25. Vizitați <https://www.wearelumos.org/stories/2018/07/12/pinch-salt-self-esteem/> pentru a afla mai multe informații și pentru a descărca rețetele!
26. Vizitați <https://www.youtube.com/watch?v=vXEeljibisU> pentru a privi discursul puternic al autoreprezentanților.
27. Pentru un exemplu de document prietenos copiilor, a se vedea Lumos (2017). Mă mut în casa mea nouă. Disponibil https://lumos.contentfiles.net/media/documents/document/2017/02/Moving_New_Home_Younger_Children.pdf
28. Pentru un exemplu de document prietenos tinerilor, elaborat împreună cu autoreprezentanți, a se vedea Lumos (2020). Ce? Cum? Cine? Ghid pentru copiii și tinerii care urmează să părăsească sau au părăsit serviciile de îngrijire alternativă. Disponibil la: https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/LUMOS_book_EN.pdf
29. Mai multe informații despre resursele cu lecturi ușoare puteți afla la adresa <https://www.photosymbols.com/pages/easy-read>
30. Mai multe informații puteți obține consultând „Cum se măsoară domeniul de aplicare, calitatea și rezultatele participării copiilor?” Broșura publicitară nr. 3, în Set de instrumente pentru monitorizarea și evaluarea participării copiilor. Disponibil la: <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/toolkit-monitoring-and-evaluating-childrens-participation-how-measure-scope-quality-and>
31. Mai multe informații despre proiectul de cercetare al autoreprezentanților puteți găsi în publicația Lumos (2017). Renunțarea la instituționalizare: mutarea din instituțiile de îngrijire instituțională în comunități. Disponibil la: <https://www.wearelumos.org/resources/ending-institutionalisation-moving-institution-community/>
32. Organizația de caritate „BetterEvaluation” oferă mai multe sugestii cu privire la modul de raportare și de susținere a utilizării evaluărilor: <https://www.betterevaluation.org/sites/default/files/Report%20-%20Compact.pdf>

MacArthur
Foundation

Changing
THE WAY WE
careSM

For more information visit our website wearelumos.org

Lumos Foundation, founded by J.K. Rowling, is a company limited by guarantee registered in England and Wales no. 5611912. registered charity no. 1112575. ©